

กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพบกไทย
เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า
(ปีพุทธศักราช 2571-2590)

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ณพล ทุมวงศ์
รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 112

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2568

เอกสารวิจัยเรื่อง กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพไทยเพื่อเตรียมพร้อมรับมือ
ภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590)
โดย พันเอก ณพล ทุมวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก พิชชญาณ พวงทอง

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2568 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีเยี่ยม**

พลตรี

(เกียรติชัย โอภาส)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

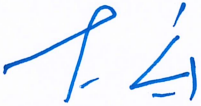
คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(พิชชญาณ พวงทอง)

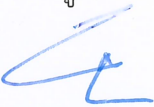
ประธานกรรมการ

พันเอก

(วิทยา อินนาคุล)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(ธันกรกรณ์ ณ ป้อมเพ็ชร)

กรรมการ

พันเอก

(เจษฎา เหมหาชาติ)

กรรมการ และเลขานุการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก ณพล ทุมวงศ์
เรื่อง	กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพบกไทยเพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590)
วันที่	9 กันยายน 2568 จำนวนคำ : 12,398 จำนวนหน้า : 53
คำสำคัญ	หลักนิยมทางทหาร, ปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต, ภัยคุกคามทางทหาร, กองทัพบกไทย
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดหลักนิยมสำหรับกองทัพบกไทยในการรับมือภัยคุกคามทางทหารช่วงปี พ.ศ. 2571-2590 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสารและวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ผ่านกรอบแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ภัยคุกคาม ทฤษฎีการพัฒนากำลังรบและหลักนิยม ร่วมกับเครื่องมือวิเคราะห์ SWOT Analysis, McKinsey 7S, PMESII-PT และ TOWS Matrix ผลการวิจัยพบว่าภัยคุกคามทางทหารในอนาคตมีทั้งแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ที่ซับซ้อนเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะการสงครามแบบผสม การปฏิบัติการทางไซเบอร์ เทคโนโลยีพลิกโฉม และยุทธวิธี A2/AD ซึ่งหลักนิยม Air-Land Battle ปัจจุบันไม่เพียงพอต่อการรับมือ

การวิจัยนำเสนอกรอบแนวคิด "หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต" ประกอบด้วยแนวคิดปฏิบัติการหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติการผสมผสานหลายมิติ การตอบสนองแบบปรับตัวได้และยืดหยุ่น การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีทางทหารและความได้เปรียบทางยุทธวิธี และการบูรณาการความร่วมมือ ซึ่งวางอยู่บนหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ ความคล่องตัวและยืดหยุ่น การบูรณาการขีดความสามารถหลายมิติ ความเป็นอิสระในการปฏิบัติการ การประสานสอดคล้องในการปฏิบัติการ และความยืดหยุ่นในการรบ ครอบคลุมการปฏิบัติการใน 6 มิติ ได้แก่ ทางบก ทางทะเล ทางอากาศ ทางไซเบอร์ ทางอวกาศ และมิติ

ข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้กรอบปฏิบัติการแบ่งเป็น 4 สภาวะ คือ สภาวะการแข่งขัน สภาวะวิกฤต สภาวะความขัดแย้ง และสภาวะหลังความขัดแย้ง

หลักนิยมใหม่นี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและวิสัยทัศน์กองทัพบก ที่ว่า "กองทัพบกภายในปี 2580 จะเป็นกองทัพที่มีศักยภาพ ทันสมัย เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน และเป็นหนึ่งในกองทัพบกชั้นนำของภูมิภาค" โดยมุ่งเน้นการบูรณาการปฏิบัติการ ข้ามมิติ การสร้างความได้เปรียบในการตัดสินใจและความเหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสาร รวมถึงความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Naphol Thoomvongk

TITLE: A Conceptual Framework for a New Doctrine to Prepare the Royal Thai Army for Military Threats in the Coming Two Decades. (Year 2028-2047)

DATE: 9 September, 2025 **WORD COUNT :**12,398 **PAGES :** 53

KEY TERMS: Military Doctrine, Dynamic Multi-Domain Integrated Operations, Military Threats, Royal Thai Army

CLASSIFICATION: Unclassified

This research aims to develop a new doctrinal conceptual framework for the Royal Thai Army to address military threats from 2028 to 2047. Using documentary research and comparative analysis, the study employs Threat Perception Theory, Doctrine and Force Development Theory, along with analytical tools including SWOT Analysis, McKinsey 7S, PMESII-PT, and TOWS Matrix. The findings reveal that future military threats will encompass both traditional and emerging forms that are complex and interconnected, particularly hybrid warfare, cyber operations, disruptive technologies, and Anti-Access/Area Denial (A2/AD) tactics, which the current Air-Land Battle doctrine is insufficient to counter.

The research proposes the "Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine," comprising four core operational concepts: Multi-Domain Integrated Operations, Adaptive and Flexible Response, Technological Employment and Tactical Advantage, and Collaborative Integration. This doctrine is built upon five key principles: Agility and Flexibility, Multi-Domain Capability Integration, Operational Autonomy, Operational Synchronization, and Combat

Resilience. It encompasses operations across six domains: land, maritime, air, cyber, space, and information, with an operational framework divided into four phases: competition, crisis, conflict, and post-conflict.

This new doctrine aligns with Thailand's 20-year National Strategy and the Royal Thai Army's vision, which states: "By 2037, the Royal Thai Army will be a capable, modern force, trusted by the people, and recognized as one of the leading armies in the region." The doctrine emphasizes cross-domain operational integration, decision advantage and information superiority, and adaptability to rapidly changing security environments and technologies in the 21st century.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์เรื่อง "กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพบกไทยเพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590)" ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทยให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันเอก วิทยา อินนาคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา พันเอก พิชชญาณ พวงทอง อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ธนักรกรรณ์ ณ ป้อมเพ็ชร พันเอก เจษฎา เหมหาชาติ และ พันเอก พงศ์ปณต อรุณสุวรรณ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียด ขอขอบพระคุณ พลตรี เกียรติชัย โอภาโส ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่ให้ความกรุณาตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษา พันเอก ยุทธนา ชันทอง ประธานคณะกรรมการสอบเอกสารวิจัยส่วนบุคคล พันเอกหญิง ฉวีวรรณ ตะเภาพงศ์ และ พันเอกหญิง ธัญนุช สิงห์พันธุ์ คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล รวมทั้งผู้บังคับบัญชาทุกระดับที่ให้คำแนะนำทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ทหารทุกท่านที่ให้ข้อมูลและมุมมองเชิงลึก รวมถึงเพื่อนร่วมรุ่นนักศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อกองทัพบกไทยในการพัฒนาหลักนิยมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป และเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานของทางราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	6
ประโยชน์ที่ได้รับ	8
บทที่ 2 บททบทวนวรรณกรรม	9
นโยบายที่เกี่ยวข้องและบทบาทกองทัพบกไทย	9
แนวคิดเรื่องภัยคุกคามทางทหาร	11
แนวคิดเกี่ยวกับหลักนิยมทางทหาร (Military Doctrines)	11
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร	14
สรุปบททบทวนวรรณกรรม	18
บทที่ 3 บทวิเคราะห์	21
การวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันและแนวโน้มภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า	21
การวิเคราะห์หลักนิยมการรบของกองทัพบกไทยในปัจจุบัน	24
กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพบกไทย เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590) : หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)	37

บทที่ 4 บทอภิปรายผล	40
การอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	40
การอภิปรายตามกรอบแนวคิดหลักนิยามใหม่ที่เสนอ	43
การอภิปรายเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์และเอกสารแผนที่เกี่ยวข้อง	44
การอภิปรายผลที่เกี่ยวข้องกับบริบทด้านความมั่นคงและสถานการณ์ภัยคุกคาม ในอนาคต	45
สรุปการอภิปรายผล	46
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	48
สรุปผลการวิจัย	48
ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์	50
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป	52
เอกสารอ้างอิง	
ผนวก ก ข้อมูลสนับสนุน บทที่ 2	
ผนวก ข ข้อมูลสนับสนุน บทที่ 3	
ประวัติผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในอีกสองทศวรรษข้างหน้า พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ส่งผลให้กองทัพทั่วโลกต้องปรับตัวเพื่อเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ โดยภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats) ซึ่งเน้นการใช้อำกำลังขนาดใหญ่ ยังคงมีอยู่¹ แต่กลับถูกแทรกด้วยภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Military Threats) ที่อาศัยเทคโนโลยีขั้นสูง^{2,3} สภาพแวดล้อมเช่นนี้สะท้อนถึงพลวัตรของภัยคุกคามทางทหารที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว⁴ หลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน (Air-Land Battle) ที่กองทัพบกไทยใช้อยู่ ซึ่งพัฒนาขึ้นในยุคสงครามเย็น ไม่สามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁵ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมและเพิ่มศักยภาพในการรับมือภัยคุกคามที่ซับซ้อนในอนาคตได้อย่างเหมาะสม⁶

ในระดับโลก สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม เช่น การรบระหว่างรัฐยังคงมีอยู่ แต่ภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ เช่น สงครามไซเบอร์ การก่อการร้ายระหว่างประเทศ และสงครามแบบผสมกลับเพิ่มความซับซ้อนยิ่งขึ้น^{7,8} นอกจากนี้ การพัฒนาเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) อาวุธอัตโนมัติ (Autonomous Weapons) และซีปนาวิคไฮเปอร์โซนิก⁹ ส่งผลให้สงครามในอนาคตเน้นเทคโนโลยีที่แม่นยำและประหัตถ์ทรัพยากรมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงนี้กระทบต่อทั้งประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีขีดความสามารถจำกัด เช่น ไทย ซึ่งจำเป็นต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว¹⁰

ในระดับภูมิภาค การแข่งขันของมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ และจีน ได้เพิ่มความตึงเครียดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมุ่งแสดงอิทธิพลทางการทหารและเศรษฐกิจ

ผ่านการควบคุมเส้นทางการค้าในทะเลและการสะสมอาวุธยุทโธปกรณ์¹¹ นอกจากนี้ ความขัดแย้งอาจนำไปสู่สงครามตัวแทน (Proxy Wars) หรือการเผชิญหน้าทางทหาร ซึ่งสร้างความซับซ้อนต่อสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาค¹²

สำหรับประเทศไทย ภัยคุกคามทางทหารเฉพาะ เช่น ความขัดแย้งบริเวณพรมแดน การก่อการร้าย และการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงมีอยู่¹³ แนวโน้มในสองทศวรรษข้างหน้าชี้ว่าภัยคุกคามเหล่านี้จะซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีทางการทหาร เช่น โดรนและการโจมตีทางไซเบอร์¹⁴ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาคและระดับโลกสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่กองทัพไทยต้องพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ เพื่อรับมือภัยคุกคามเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁵

หลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน (Air-Land Battle) ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติหลักของกองทัพไทยในปัจจุบัน พัฒนาขึ้นโดยกองทัพสหรัฐฯ ในยุคสงครามเย็น เพื่อบูรณาการกองกำลังบกและกองทัพอากาศสำหรับการโจมตีเชิงรุกและการป้องกันเชิงลึกภายใต้สมมติฐานของการรบระหว่างรัฐที่มีขอบเขตชัดเจนและสมมาตร^{16,17} อย่างไรก็ตาม หลักนิยมดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามยุคใหม่ เช่น การโจมตีทางไซเบอร์ การรบแบบอสมมาตร (Asymmetric Warfare) และการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น โดรนและ AI ที่ไม่ต้องพึ่งพาการใช้กำลังขนาดใหญ่^{18,19} นอกจากนี้ ข้อจำกัดของการบูรณาการในระดับหลายมิติ เช่น การรบในมิติไซเบอร์และอวกาศ ยิ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักนิยมใหม่เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่ซับซ้อนและพลวัตในอนาคต^{20,21}

การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือภัยคุกคามในสองทศวรรษข้างหน้า จำเป็นต้องใช้กระบวนการสร้างและพัฒนากำลังรบ (Force Generation) อย่างครอบคลุม โดยใช้กรอบแนวคิด DOTMLPF-P (Doctrine, Organization, Training, Materiel, Leadership and Education, Personnel, Facilities, and Policy) ที่ครอบคลุมทุกด้านของการเตรียมกำลังรบ หลักนิยม (Doctrine) ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญ เพราะเป็นพื้นฐานที่ชี้นำการจัดองค์กร การฝึกอบรม และความต้องการทางยุทธโธปกรณ์ในอนาคต^{22,23} การพัฒนาภาวะผู้นำและการศึกษา (Leadership and Education) และทรัพยากรบุคคล (Personnel) จะช่วยให้กองทัพมีความพร้อมต่อสถานการณ์ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง²⁴ การพัฒนาปัจจัยเหล่านี้อย่างบูรณาการ โดยมีหลักนิยมใหม่เป็นศูนย์กลาง จะช่วยให้

กองทัพบกไทยสามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามที่ซับซ้อนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ²⁵

การกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับหลักนิยมใหม่ของกองทัพบกไทยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งสร้างความมั่นคงของชาติและพัฒนาขีดความสามารถทางการทหารให้รองรับภัยคุกคามยุคใหม่ โดยเฉพาะภัยคุกคามที่ซับซ้อนและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง²⁶ ในระดับแผนแม่บทยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีการระบุถึงความจำเป็นในการพัฒนายุทธศาสตร์ปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในทุกมิติ และการเตรียมความพร้อมกำลังพลและยุทโธปกรณ์อย่างทันที่²⁷ นอกจากนี้ แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (2566–70), แผนปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ชาติ (2566–70) และแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี กองทัพบก (2566–70) ล้วนเน้นถึงความสำคัญของหลักนิยมใหม่ที่ตอบสนองต่อภัยคุกคามในอนาคต^{28,29,30} การเชื่อมโยงกรอบแนวคิดดังกล่าวกับทุกระดับของแผนยุทธศาสตร์ โดยการพัฒนากรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่นี้ จะช่วยยกระดับความพร้อมและประสิทธิภาพของกองทัพบกไทยในระยะยาว

การพัฒนากรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ของกองทัพบกไทยมีความสำคัญเนื่องจากภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันและอนาคตมีความซับซ้อน เช่น สงครามไซเบอร์ การโจมตีแบบผสม และการรบแบบอสมมาตร ซึ่งหลักนิยมการรบอากาศพื้นดินที่ใช้ในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม ข้อจำกัดดังกล่าวอาจทำให้เกิดช่องโหว่ เช่น การโจมตีด้วยโดรนหรือ AI ที่มีความแม่นยำสูง และการโจมตีทางไซเบอร์ที่ส่งผลต่อระบบควบคุมและสื่อสาร การขาดบูรณาการระหว่างมิติต่าง ๆ ของการรบอาจลดประสิทธิภาพในการป้องกันประเทศ การปรับปรุงหลักนิยมใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามและรักษาเสถียรภาพของชาติในระยะยาว^{31,32,33}

การเปลี่ยนแปลงด้านความมั่นคงในระดับโลก ภูมิภาค และภายในประเทศทำให้การกำหนดกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ของกองทัพบกไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง การวิจัยนี้มุ่งตอบ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ภัยคุกคามในปัจจุบัน และแนวโน้มของภัยคุกคามทางการทหารที่ในอีกสองทศวรรษข้างหน้ามีลักษณะอย่างไร? 2) หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินของกองทัพบกไทย มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในการรับมือกับภัยคุกคามที่ผ่าน

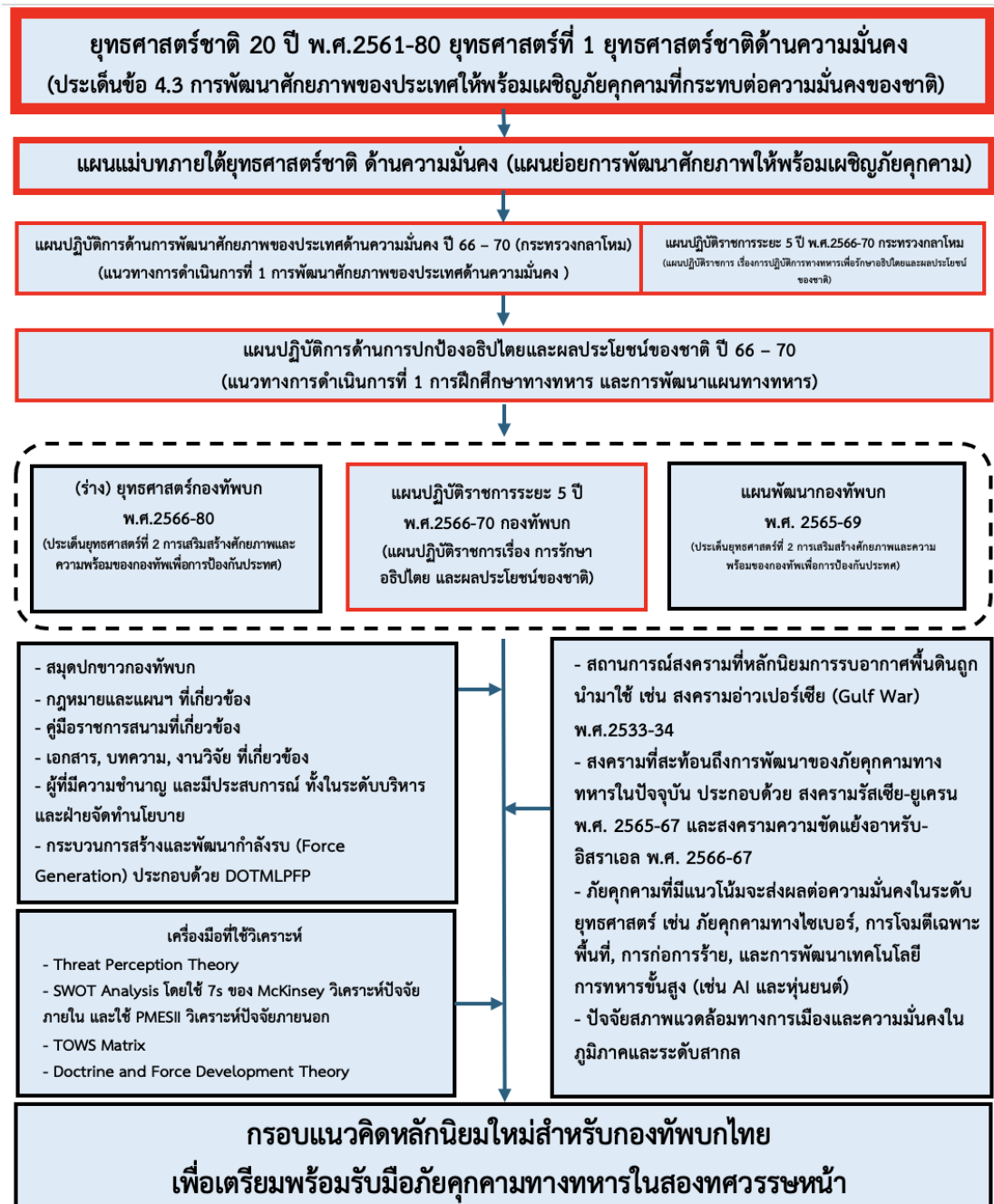
มา และในสองทศวรรษข้างหน้า? และ 3) กรอบแนวคิดหลักนิยามที่เหมาะสมสำหรับ กองทัพบกไทย ในการรับมือภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า มีองค์ประกอบและแนวทาง อย่างไร? ผลการวิจัยจะเป็นรากฐานในการพัฒนาหลักนิยาม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาขีด ความสามารถเชิงยุทธศาสตร์ของกองทัพบก เสริมสร้างความมั่นคง และสนับสนุน ยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะของภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบัน และ แนวโน้มของภัยคุกคามทางทหารที่จะเกิดขึ้นในอีกสองทศวรรษข้างหน้า
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของหลักนิยามการรบอากาศพื้นดินที่ กองทัพบกไทยใช้อยู่ในปัจจุบัน ในการรับมือกับภัยคุกคามที่ผ่านมาและที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคต
3. เพื่อเสนอกรอบแนวคิดหลักนิยามที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับ กองทัพบกไทย ในการรับมือกับภัยคุกคามทางทหารในอีกสองทศวรรษข้างหน้า

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของแผน 3 ระดับ รวมถึงแผนรองรับแผนระดับที่ 3 ของ กองทัพบก รวมทั้งทฤษฎี เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสถานการณ์ที่เคยเกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของภัยคุกคามทางทหาร และ การใช้หลักนิยามอากาศพื้นดินที่ผ่านมา เพื่อนำมาพัฒนากรอบแนวคิดหลักนิยามใหม่สำหรับ กองทัพบกไทย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อวิเคราะห์หลักนิยมทางทหารและภัยคุกคามทางทหารในอนาคต

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษาแนวโน้มของภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบัน และที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอีกสองทศวรรษข้างหน้า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับหลักนิยม ตลอดจนการพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ให้สามารถรับมือภัยคุกคามทางทหารดังกล่าว

2.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ด้านภัยคุกคามมุ่งศึกษาในสงครามสมัยใหม่ ได้แก่ สงคราม รัสเซีย-ยูเครน (2565-67) สงครามความขัดแย้งอาหรับ-อิสราเอล (2566-67) และในบริบทประเทศไทยในปัจจุบันและอีกสองทศวรรษหน้า ด้านหลักนิยม ศึกษาสงครามอ่าวเปอร์เซีย (2533-34) และในบริบทของกองทัพบกไทย

2.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา เน้นการประเมินภัยคุกคามในปัจจุบันและในช่วงระยะเวลา 20 ปีข้างหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ งานวิจัย นโยบาย ยุทธศาสตร์ และหลักนิยมทางทหารทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักนิยมทางทหารและภัยคุกคามในอนาคต

3.2 การเปรียบเทียบข้อมูล (Comparative Data Collection) โดยเปรียบเทียบหลักนิยมทางทหารและการรับมือภัยคุกคามของไทยกับต่างประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมใหม่

3.3 การวิเคราะห์ภัยคุกคามในอนาคต โดยใช้การคาดการณ์แนวโน้มจากปัจจัยทางยุทธศาสตร์ในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

3.4 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักนิยมใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของกองทัพไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ลักษณะภัยคุกคามด้วย Threat Perception Theory

4.2 การวิเคราะห์หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินเริ่มต้นด้วย SWOT Analysis

4.3 วิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Analysis) โดยใช้ 7S ของ McKinsey

4.4 วิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (External Analysis) โดยใช้ PMESII

4.5 พัฒนากลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix

4.6 การพัฒนากรอบแนวคิดหลักนิยมด้วย Doctrine and Force Development Theory โดยใช้ผลผลิตที่เชื่อมโยงกับ กลยุทธ์ของ TOWS Matrix

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม \ ระยะเวลา	ต.ค. 67	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68
เลือกเรื่องและกำหนดหัวข้อการวิจัย	←→								
สอบการนำเสนอโครงร่างเอกสารวิจัย			←→						
ศึกษาค้นคว้าที่มาของปัญหา		←→							
การวิเคราะห์, สังเคราะห์ข้อมูล				←→					
การสรุปผลการวิจัย							←→		
การนำเสนอผลการวิจัย								←→	
จัดทำรูปเล่ม									←→

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. การเข้าใจลักษณะและแนวโน้มภัยคุกคามในอนาคตจะช่วยให้กองทัพบกไทยวางแผนพัฒนาขีดความสามารถและทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การประเมินหลักนियมการรบอากาศพื้นดินจากข้อมูลเชิงวิเคราะห์ จะช่วยลดช่องว่างและข้อจำกัดในการปฏิบัติการทางทหาร เปิดทางให้กองทัพบกเพิ่มความยืดหยุ่น ความคล่องตัว และการบูรณาการทุกมิติเพื่อรับมือกับภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ได้ดียิ่งขึ้น
3. การกำหนดกรอบแนวคิดหลักนियมใหม่ที่สอดคล้องกับภัยคุกคามในอนาคตและบริบทเฉพาะของประเทศไทย จะช่วยสร้างรากฐานในการพัฒนาหลักนियม กำลังรบ ยุทธโธปกรณ์ การฝึกอบรมบุคลากร และการประสานงานหลายมิติ อันจะทำให้กองทัพบกไทยมีศักยภาพสูงในการรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงของชาติในระยะยาว

บทที่ 2

บทบทวนวรรณกรรม

การศึกษากรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพไทย จำเป็นต้อง ทบทวนนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างกองทัพ รวมถึงภัยคุกคามทางทหารรูปแบบต่างๆ ตลอดจนแนวคิดหลักนิยม ทางทหารทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

นโยบายที่เกี่ยวข้องและบทบาทกองทัพไทย

แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย กล่าวถึงนโยบายที่เกี่ยวข้อง บทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของกองทัพ ที่เป็นเสมือน "สารตั้งต้น" ในการจัดทำกรอบแนวคิด หลักนิยม

1. นโยบายที่เกี่ยวข้องและความเชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักนิยม (รายละเอียด แสดงในผนวก ก-1)

การพัฒนาหลักนิยมทางทหารของกองทัพไทยมีความเชื่อมโยงโดยตรง กับนโยบายระดับชาติหลายระดับ โดยเริ่มจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พุทธศักราช 2561-2580) ที่กำหนดให้กองทัพปรับปรุงขีดความสามารถผ่านการบูรณาการเทคโนโลยีขั้นสูง การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทุกรูปแบบ แผนแม่บทด้านความมั่นคงและแผนปฏิบัติการต่างๆ ได้เน้นการพัฒนาระบบงาน ข้าราชการและระบบบัญชาการให้ทันสมัย การใช้หลักนิยมการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations) และการรับมือภัยคุกคามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare) ซึ่งสะท้อน ความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนหลักนิยมทางทหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความ มั่นคงใหม่

ในระดับเหล่าทัพ ยุทธศาสตร์กองทัพบก (ปี 2566-2580) ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนผ่านจากหลักนิยมอากาศ-พื้นดิน (Air-Land Battle) แบบดั้งเดิม ไปสู่การปฏิบัติการผสมผสานหลายมิติ (Multi-domain Operations) ที่ครอบคลุมมิติไซเบอร์และอวกาศ แผนปฏิบัติราชการและแผนพัฒนากองทัพบกต่างๆ เน้นการนำเทคโนโลยีใหม่ เช่น ระบบอัตโนมัติและโดรน ระบบ C4ISR และการปฏิบัติการทางทหารแบบไม่ดั้งเดิม มาผสมผสานในหลักนิยมใหม่ ทั้งนี้ เอกสารยุทธศาสตร์กระทรวงกลาโหม (พุทธศักราช 2569-2580) ได้กำหนดกรอบการพัฒนาหลักนิยมให้สอดคล้องกับการปฏิบัติการร่วมแบบบูรณาการ (Joint/Combined/Interagency Operations) เพื่อรับมือภัยคุกคามที่ซับซ้อนในศตวรรษที่ 21

2. บทบาท ภารกิจ หน้าที่และโครงสร้างของกองทัพบก (รายละเอียดแสดงในผนวก ก-2)

กองทัพบกมีหน้าที่หลักในการปกป้องอธิปไตยและความมั่นคงของประเทศ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดให้กองทัพบกมีภารกิจหลากหลาย ทั้งการพิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงจากภัยคุกคามภายนอกและภายใน การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง และการช่วยเหลือประชาชนในภัยพิบัติ รวมถึงการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความหลากหลายของภารกิจดังกล่าวสะท้อนความท้าทายในการพัฒนาหลักนิยมที่ต้องมีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้กับทุกสถานการณ์

โครงสร้างองค์กรของกองทัพบกแบ่งออกเป็น 7 ส่วนหลัก ประกอบด้วย ส่วนบัญชาการ ส่วนกำลังรบ (4 กองทัพภาคและหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ) ส่วนสนับสนุนการรบ ส่วนส่งกำลังบำรุง ส่วนภูมิภาค ส่วนการศึกษา และส่วนช่วยพัฒนาประเทศ โครงสร้างที่ซับซ้อนและมีภารกิจนอกเหนือจากการทหารมากกว่ากองทัพในภูมิภาคอาเซียนและประเทศชั้นนำ ก่อให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาหลักนิยมที่ต้องรองรับการปฏิบัติการของหน่วยที่หลากหลายและต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างหน่วยต่างๆ ภายในองค์กร อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มการปรับโครงสร้างให้กระชับและจัดตั้ง

หน่วยงานใหม่ด้านไซเบอร์และเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสะท้อนการตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับตัวให้ทันต่อภัยคุกคามและเทคโนโลยีสมัยใหม่

แนวคิดเรื่องภัยคุกคามทางทหาร (รายละเอียดแสดงในผนวก ก-3)

การพัฒนาหลักนิยมทางทหารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและแนวโน้มของภัยคุกคามทางทหารในศตวรรษที่ 21 ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats) ยังคงมีความสำคัญ โดยเฉพาะความตึงเครียดในทะเลจีนใต้ การแข่งขันอิทธิพลทางทหารระหว่างมหาอำนาจ และข้อพิพาทชายแดน ขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Military Threats) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ประกอบด้วย การปฏิบัติการทางไซเบอร์และสงครามข้อมูล สงครามลูกผสม (Hybrid Warfare) การก่อการร้ายและกลุ่มติดอาวุธที่ไม่ใช่รัฐ ความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์ ภัยคุกคามทางอวกาศและสงครามอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติและโรคระบาด

แนวโน้มภัยคุกคามในอนาคต (พ.ศ. 2571-2590) มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยเฉพาะการหลอมรวมระหว่างภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและแบบใหม่ การขยายตัวของเทคโนโลยีพลิกโฉม การเปลี่ยนแปลงพื้นที่สนามรบสู่เมืองและมิติใหม่ การปฏิเสธการเข้าถึงและการปิดกั้นพื้นที่ (A2/AD) การทำสงครามด้วยความเร็วและระยะไกล และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนความจำเป็นที่กองทัพไทยต้องปรับปรุงหลักนิยมให้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ การบูรณาการขีดความสามารถข้ามมิติ การผสมผสานการรบตามแบบและไม่ตามแบบ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ และการบูรณาการร่วมกับภาคพลเรือนในการรับมือภัยคุกคามที่ซับซ้อนและหลากหลายในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับหลักนิยมทางทหาร (Military Doctrines) (รายละเอียดแสดงในผนวก ก-4)

หลักนิยมทางทหาร (Military Doctrine) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่กำหนดกรอบความคิดและทิศทางในการปฏิบัติการของกองทัพ กองทัพสหรัฐอเมริกาให้

นิยามว่า "หลักการพื้นฐานที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติของกำลังทหารในการสนับสนุนวัตถุประสงค์แห่งชาติ หลักนิยมเป็นแนวทางที่มีอำนาจบังคับ แต่ต้องอาศัยวิจารณ์ญาณในการปรับใช้" ขณะที่กองทัพบกไทยนิยามว่า "แนวความคิดหลักในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุภารกิจด้านการปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ในอดีตและทฤษฎีการทำสงคราม โดยต้องมีการทบทวนและปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลง"

หลักนิยมทางทหารที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ หลักการพื้นฐาน การยอมรับร่วมกัน ความยืดหยุ่นและการใช้วิจารณ์ญาณ ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายระดับชาติ พลวัตและการปรับตัว และการบูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยมีลักษณะสำคัญที่ต้องมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง มีความยืดหยุ่น สามารถบูรณาการกับมิติอื่นๆ และสมดุลระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ

ความสำคัญของหลักนิยมทางทหารในการพัฒนากองทัพประกอบด้วย บทบาทหลัก 5 ประการ คือ การสร้างเอกภาพในการปฏิบัติและตัดสินใจ การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และยุทธวิธี การกำหนดทิศทางการพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และการรองรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา สำหรับกองทัพบกไทยโดยเฉพาะ หลักนิยมช่วยในการรับมือกับภารกิจที่หลากหลาย การจัดการกับข้อจำกัดด้านทรัพยากร การทำงานร่วมกับกองทัพมิตรประเทศ การรับมือกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลง และการพัฒนาขีดความสามารถเฉพาะ

พัฒนาการของหลักนิยมทางทหารผ่านยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่ยุคสงครามโลกครั้งที่ 1-2 ที่เน้นการรบแบบเคลื่อนที่และกำลังรวบรวม ยุคสงครามเย็นที่มุ่งเน้นการเผชิญหน้าระหว่างสองขั้วอำนาจ ยุคหลังสงครามเย็นที่เน้น Revolution in Military Affairs ยุคสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และยุคปัจจุบันที่เน้นการรับมือภัยคุกคามแบบลูกผสม (Hybrid Warfare) และการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ หลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน (AirLand Battle Doctrine) ของสหรัฐอเมริกาได้รับการพัฒนาในช่วงปลายสงครามเย็น และได้แสดงผลสำเร็จในสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ 1 กลายเป็นพื้นฐานการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพหลายประเทศ รวมถึงกองทัพบกไทย

ปัจจุบัน หลักนิยม Multi-Domain Operations (MDO) ของสหรัฐอเมริกา กำลังได้รับความสนใจ เน้นการผสมผสานกำลังจากหลายมิติ ได้แก่ บก ทะเล อากาศ อวกาศ และไซเบอร์ เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงสัมพัทธ์ในทุกสถานการณ์ โดยมีคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความคล่องตัว (Agility) การบรรจบสรรพกำลัง (Convergence) ความสามารถในการรบอย่างต่อเนื่อง (Endurance) และความลึกเชิงยุทธการ (Depth) ซึ่งหลักนิยมนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกองทัพไทยได้ โดยต้องปรับให้เหมาะสมกับ บริบท ข้อจำกัด และลำดับความสำคัญของประเทศไทย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร (รายละเอียดแสดงใน ผนวก ก-5)

การพัฒนาหลักนิยมทางทหารมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางด้าน ยุทธศาสตร์และความมั่นคง 4 ทฤษฎีหลัก ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดแนวทาง ปฏิบัติของกองทัพในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ทฤษฎีการรับรู้ภัยคุกคาม (Threat Perception Theory) เป็นแนวคิด สำคัญในการศึกษาความมั่นคงระหว่างประเทศและการจัดการภัยคุกคาม Singer และ Wildavsky อธิบายว่าการรับรู้ภัยคุกคามไม่ได้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเชิงวัตถุวิสัยเท่านั้น แต่ ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงอัตวิสัยที่เกี่ยวข้องกับการตีความด้วย Meyer นำเสนอองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความสามารถของฝ่ายตรงข้าม (Capability) เจตนาของฝ่ายตรง ข้าม (Intention) และความใกล้ชิดของภัยคุกคาม (Proximity) ทฤษฎีนี้ช่วยให้กองทัพไทยสามารถวิเคราะห์ภัยคุกคามได้อย่างรอบด้าน พัฒนาหลักนิยมที่มีความยืดหยุ่น และ ตอบสนองต่อภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ทฤษฎีการพัฒนากำลังรบ (Force Development Theory - DOTMLPF-P) เป็นเครื่องมือเชิงวิเคราะห์และการวางแผนที่ช่วยให้ผู้วางแผนทางทหารสามารถระบุ และพัฒนาขีดความสามารถได้อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ หลัก นิยม (Doctrine) องค์กร (Organization) การฝึก (Training) ยุทโธปกรณ์ (Materiel) ภาวะผู้นำและการศึกษา (Leadership and Education) บุคลากร (Personnel) สิ่ง อำนวยความสะดวก (Facilities) และนโยบาย (Policy) Dubik และ Sullivan เสนอว่า

การพัฒนากำลังรบที่มีประสิทธิภาพต้องมีการบูรณาการทุกองค์ประกอบอย่างสมดุล ไม่ใช่เพียงแค่การจัดหายุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยเท่านั้น

ทฤษฎีนวัตกรรมทางทหาร (Military Innovation Theory) มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของกองทัพ Rosen แบ่งประเภทของนวัตกรรมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ นวัตกรรมเชิงยุทธวิธี (Tactical Innovation) นวัตกรรมเชิงปฏิบัติการ (Operational Innovation) และนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Innovation) Farrell และ Terriff เสนอกรอบแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางทหาร 3 รูปแบบ คือ การปรับตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป (Adaptation) การเลียนแบบ (Emulation) และนวัตกรรม (Innovation) ทฤษฎีนี้ช่วยสร้างกลไกและวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการคิดค้นแนวคิดใหม่ และบูรณาการเทคโนโลยีใหม่เข้ากับแนวคิดทางการรบ

ทฤษฎีการปรับตัวขององค์กร (Organizational Adaptation Theory) มุ่งเน้นการศึกษากระบวนการที่องค์กรขนาดใหญ่ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง นโยบาย และการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป March และ Simon นำเสนอแนวคิด "การแสวงหาที่พอเพียง" (Satisficing) ซึ่งอธิบายการจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด Farrell ระบุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปรับตัว 3 ประการ คือ แรงกดดันจากปฏิบัติการ (Operational Imperative) ความเป็นผู้นำเชิงปรับตัว (Adaptive Leadership) และการเรียนรู้ขององค์กร (Organizational Learning) ทฤษฎีนี้ช่วยให้กองทัพบกไทยสร้างกลไกการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้นำที่สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง และสร้างสมดุลระหว่างการปรับตัวกับการรักษาค่านิยมหลักขององค์กร

ทฤษฎีทั้ง 4 นี้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักนิยมใหม่ของกองทัพบกไทยให้สามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต โดยคำนึงถึงข้อจำกัดและบริบทเฉพาะของประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร

1. งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนหลักนิยมทางทหารในยุคสงครามไฮบริด

งานวิจัยของ Hoffman (2016) เรื่อง *Hybrid Warfare and Challenges* วิเคราะห์ผลกระทบของสงครามไฮบริดต่อหลักนิยมทางทหาร โดยพบว่าการผสมผสานวิธีการสงครามแบบดั้งเดิมและไม่ตามแบบ ทำให้เส้นแบ่งรูปแบบของสงครามเลือนลางลง และเสนอให้พัฒนาหลักนิยมทางทหารให้มีความยืดหยุ่นสูงและตอบสนองภัยคุกคามหลากหลายรูปแบบได้ดีขึ้น³⁴

การวิจัยของ วุฒิไกร ศรีโกศา (2562) เรื่อง *การพัฒนาความพร้อมในการเผชิญกับสงครามพันทาง (Hybrid Warfare) ของกองทัพบกไทย* วิเคราะห์รูปแบบสงครามไฮบริดที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เสนอให้กองทัพบกไทยปรับปรุงหลักนิยมให้เหมาะสมและพัฒนาขีดความสามารถด้านการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทางทหารและพลเรือน³⁵

นอกจากนี้ วิจัยของ ธนิตศักดิ์ ศรีบุญเรือง (2563) เรื่อง *แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้สถานการณ์สงครามพันทาง* เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพกองทัพบกไทย ผ่านการปรับโครงสร้างองค์กร พัฒนากำลังพล และการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาบูรณาการในการปฏิบัติการ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามแบบสงครามพันทาง³⁶

2. งานวิจัยเกี่ยวกับหลักนิยมและการปฏิบัติการในพื้นที่ชุมชนเมือง

Jensen (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "Urban Operations: Challenges and Doctrine Development" โดยวิเคราะห์ความท้าทายของการปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่ชุมชนเมืองและการพัฒนาหลักนิยมที่เหมาะสม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วทั่วโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้มีความเป็นไปได้สูงที่การปฏิบัติการทางทหารในอนาคตจะเกิดขึ้นในพื้นที่เมือง การวิจัยนี้เสนอแนะให้มีการพัฒนาหลักนิยมที่เน้นการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ การใช้เทคโนโลยีตรวจจับและเฝ้าตรวจขั้นสูง และการลดผลกระทบต่อพลเรือนและโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ³⁷

Spencer และ Kitzen (2562) ศึกษาเรื่อง "Urban Warfare and the Adaptability of Military Doctrine" โดยเปรียบเทียบหลักนิยมการรบในเมืองของ

กองทัพหลายประเทศและการปรับใช้ในสถานการณ์จริง ผลการวิจัยพบว่ามีช่องว่างระหว่างหลักนิยมที่เป็นทางการกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่ปฏิบัติการ โดยหน่วยรบมักต้องปรับตัวและพัฒนาเทคนิคเฉพาะที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ งานวิจัยนี้เสนอให้หลักนิยมสมัยใหม่ควรมีลักษณะเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานที่ยืดหยุ่น เอื้อต่อการตีความและปรับใช้โดยผู้บังคับหน่วยในระดับปฏิบัติการ มากกว่าการเป็นชุดของกฎระเบียบที่ตายตัว³⁸

3. งานวิจัยเกี่ยวกับหลักนิยมและเทคโนโลยีสมัยใหม่

Li และ Zhang (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Artificial Intelligence and Military Doctrine Transformation" โดยศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ต่อการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัญญาประดิษฐ์ไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงขีดความสามารถของอาวุธยุทธโศปกรณ์เท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจและรูปแบบการบังคับบัญชาและควบคุมด้วย งานวิจัยนี้เสนอแนะให้การพัฒนาหลักนิยมใหม่ต้องคำนึงถึงประเด็นเกี่ยวกับความเร็วในการปฏิบัติการ ความอิสระในการตัดสินใจของผู้บังคับหน่วยในระดับต่างๆ และประเด็นด้านจริยธรรมในการใช้ระบบอาวุธอัตโนมัติ³⁹

Scharre (2563) ศึกษาเรื่อง "Autonomous Weapons Systems and Military Doctrine" โดยวิเคราะห์ความท้าทายในการพัฒนาหลักนิยมสำหรับการใช้ระบบอาวุธอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ งานวิจัยนี้พบว่า การผสมผสานระหว่างระบบที่มีมนุษย์ควบคุมกับระบบอัตโนมัติจะเป็นรูปแบบหลักของการปฏิบัติการในอนาคต และหลักนิยมจำเป็นต้องกำหนดกรอบสำหรับการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์และเครื่องจักรอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้รวมถึงการพัฒนาหลักการเกี่ยวกับระดับการควบคุมของมนุษย์ที่เหมาะสม และการพัฒนาระบบการฝึกที่เตรียมกำลังพลให้พร้อมทำงานร่วมกับระบบอัตโนมัติ⁴⁰

Kumar และ Singh (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "Cyber Warfare and Military Doctrine Evolution" โดยวิเคราะห์ผลกระทบของการปฏิบัติการไซเบอร์ต่อการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การปฏิบัติการไซเบอร์มีลักษณะที่แตกต่างจากการรบในมิติดั้งเดิม ทั้งในแง่ของการระบุตัวผู้กระทำ ขอบเขตของผลกระทบ

และกรอบกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเสนอว่า หลักนิยมในอนาคตจำเป็นต้องบูรณาการการปฏิบัติการไซเบอร์เข้ากับการปฏิบัติการในมิติอื่นๆ อย่างเป็นระบบ และพัฒนาแนวทางการป้องกันโครงสร้างพื้นฐานสำคัญจากการโจมตีทางไซเบอร์⁴¹

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ทางการทหาร เช่น การศึกษาของ ชัชรินทร์ และคณะ (2564) ซึ่งวิเคราะห์แนวโน้มการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง (Generative AI) ในกิจการทหารของไทยในอนาคต โดยแบ่งการประยุกต์ใช้ออกเป็นกลุ่มหลัก ได้แก่ การควบคุมบังคับบัญชา การสงครามและการรบ และการสนับสนุนการสงคราม รวมถึงศึกษาความเหมาะสมของการประยุกต์ใช้ในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี โดยเสนอให้กองทัพไทยเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักนิยมที่บูรณาการเทคโนโลยีใหม่ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ⁴²

4. งานวิจัยเกี่ยวกับหลักนิยมในบริบทของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Sukma และ Tan (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Military Doctrine Development in Southeast Asia" โดยศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาหลักนิยมทางทหารของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการวิจัยพบว่า ประเทศในภูมิภาคนี้มีแนวโน้มที่จะพัฒนาหลักนิยมที่มุ่งเน้นการป้องกันประเทศและการรักษาเสถียรภาพภายใน โดยให้ความสำคัญกับภัยคุกคามทั้งรูปแบบดั้งเดิมและไม่ใช่นิยามดั้งเดิม งานวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นว่า ความท้าทายร่วมกันของประเทศในภูมิภาค เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ และความขัดแย้งทางทะเล นำไปสู่ความพยายามในการพัฒนาหลักนิยมที่สอดคล้องและเอื้อต่อความร่วมมือระดับภูมิภาค⁴³

Acharya (2563) ศึกษาเรื่อง "Regional Security Architecture and Military Doctrine in ASEAN" โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหารของประเทศสมาชิก การวิจัยนี้พบว่า แม้ประเทศในอาเซียนจะมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและศักยภาพทางทหารที่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาหลักนิยมที่สนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีและการสร้างความไว้วางใจในภูมิภาค งานวิจัยนี้เสนอแนะให้การพัฒนาหลัก

นิยมในอนาคตควรคำนึงถึงการสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติกับ เสถียรภาพของภูมิภาค⁴⁴

ปัญญา สุขอนตะสาพ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักนิยม กองทัพบกไทยในยุคดิจิทัล" โดยวิเคราะห์ความท้าทายและแนวทางในการพัฒนาหลักนิยม ของกองทัพบกไทยให้สอดคล้องกับภัยคุกคามและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป งานวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า กองทัพบกไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญจากหลักนิยมที่มุ่งเน้น การป้องกันชายแดนและการรักษาความมั่นคงภายใน ไปสู่หลักนิยมที่ต้องรองรับภัย คุกคามหลากหลายมิติ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการพัฒนาหลักนิยมที่มีความยืดหยุ่น สามารถ ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถด้านไซเบอร์และการปฏิบัติการข่าวสาร⁴⁵

ณัฐพงษ์ เสาววงศ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักนิยมทาง ทหารว่าด้วยสมรรถนะการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนในพื้นที่ ชายแดน กองทัพภาคที่ 3" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักนิยมทางทหารที่เกี่ยวข้องกับ สมรรถนะการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนในพื้นที่ชายแดน กองทัพ ภาคที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของชุดปฏิบัติงานดังกล่าวประกอบด้วยสามด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ นอกจากนี้ ยังได้เสนอโครงสร้างและสมรรถนะที่ เหมาะสมสำหรับชุดปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนในพื้นที่ชายแดน เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁴⁶

สรุปบททวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง บทบาทของ กองทัพบกไทย แนวคิดเรื่องภัยคุกคามทางทหาร แนวคิดเกี่ยวกับหลักนิยมทางทหาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร สามารถสรุป ประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ประการแรก ยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศไทย ให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

โดยกองทัพบกมีบทบาทสำคัญทั้งในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน และการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ แผนพัฒนากองทัพบกในปัจจุบันมุ่งเน้นการเป็น กองทัพที่มีความพร้อมรบ ทันสมัย และเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน

ประการที่สอง ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตมีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น ครอบคลุมทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามไม่ตามแบบ รวมถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดจากการพัฒนาของเทคโนโลยี เช่น ภัยคุกคามทางไซเบอร์ สงครามข้อมูลข่าวสาร และการใช้อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง การเปลี่ยนแปลงของลักษณะภัยคุกคามนี้เรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการในการป้องกันประเทศและรักษาความมั่นคง

ประการที่สาม หลักนิยมทางทหารเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางและแนวทางปฏิบัติของกองทัพ โดยหลักนิยมที่ดีควรมีลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และเอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ กระบวนการพัฒนาหลักนิยมทางทหารเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ภัยคุกคาม การประเมินขีดความสามารถ และการพิจารณาปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ประการที่สี่ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการรับรู้ภัยคุกคาม ทฤษฎีการพัฒนากำลังรบ ทฤษฎีนวัตกรรมทางทหาร และทฤษฎีการปรับตัวขององค์กร ล้วนชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการปัจจัยต่างๆ ในการพัฒนาหลักนิยม ไม่ว่าจะเป็น การวิเคราะห์ภัยคุกคามอย่างรอบด้าน การพัฒนาขีดความสามารถอย่างสมดุลในทุกมิติ การส่งเสริมนวัตกรรมและการเรียนรู้ภายในองค์กร และการสร้างกลไกที่เอื้อต่อการปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ประการที่ห้า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหารทั้งในระดับสากลและในบริบทของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชี้ให้เห็นแนวโน้มสำคัญในการพัฒนาหลักนิยม ได้แก่ การมุ่งเน้นความยืดหยุ่นและการปรับตัวได้ การบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับแนวคิดการปฏิบัติการ การผสมผสานขีดความสามารถทั้งแบบดั้งเดิมและไม่ใช้แบบดั้งเดิม และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศและระหว่างหน่วยงานเพื่อรับมือกับภัยคุกคามร่วมกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว สามารถนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเรื่อง "กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพบกไทยเพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590)" โดยจะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง ลักษณะของภัยคุกคามในอนาคต บทบาทและภารกิจของกองทัพบกไทย และแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถให้สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต ทั้งนี้ กรอบแนวคิดดังกล่าวควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และคำนึงถึงบริบทเฉพาะของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บทที่ 3

บทวิเคราะห์

บทนี้นำเสนอการวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารที่อาจส่งผลกระทบต่อ กองทัพบกไทยในช่วงปี พ.ศ. 2571-2590 ครอบคลุมทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Emerging Military Threats) โดยพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลก รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของกองทัพบกไทย ผ่านกรอบการวิเคราะห์ McKinsey 7S และ PMESII-PT ตามลำดับ จากนั้นจึงใช้เครื่องมือ TOWS Matrix เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ ที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามและสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทวิเคราะห์นี้จะเป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทยให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

การวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันและแนวโน้มภัยคุกคามในสอง ทศวรรษหน้า (รายละเอียดแสดงในผนวก ข-1)

การวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารที่ประเทศไทยอาจเผชิญในสองทศวรรษ ข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2590) สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่มีความซับซ้อนสูง ประกอบด้วยภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats-TMT) และ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Emerging Military Threats-EMT) ที่ผสมผสานมิติทางทหารทั้ง แบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่

ภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย 3 ประเภทหลัก คือ ภัย คุกคามจากสงครามขนาดใหญ่ในภูมิภาค (TMT1) ที่เกิดจากการแข่งขันระหว่างจีนและ สหรัฐอเมริกาในพื้นที่อินโด-แปซิฟิก โดยเฉพาะความตึงเครียดในทะเลจีนใต้และช่องแคบ ไต้หวัน ภัยคุกคามตามแนวชายแดน (TMT2) จากความขัดแย้งภายในประเทศเพื่อนบ้าน

โดยเฉพาะสถานการณ์ในเมียนมาหลังรัฐประหารปี 2564 และปัญหาพื้นที่ทับซ้อนกับ กัมพูชา และภัยคุกคามจากการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (TMT3) ที่แม้ ความรุนแรงจะลดลง แต่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบยังคงพัฒนายุทธวิธีและใช้เทคโนโลยีใหม่

ตารางสรุปภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats-TMT)

รหัส	ประเภทภัยคุกคาม	ขีดความสามารถ	เจตนา	ความใกล้ชิด	ผลกระทบต่อกองทัพไทย
TMT1	ภัยคุกคามจากสงครามขนาดใหญ่ในภูมิภาค	จีนและสหรัฐฯ มีศักยภาพสูงในการทำสงครามขนาดใหญ่ ด้วยกำลังรบทันสมัย การพัฒนาขีดความสามารถ A2/AD ของจีน และเทคโนโลยีทางทหารขั้นสูงของสหรัฐฯ	แม้โอกาสสงครามเต็มรูปแบบยังมีน้อย แต่ทั้งสองฝ่ายแสดงเจตนาปกป้องผลประโยชน์ผ่านการซ้อมรบและการแสดงแสนยานุภาพ	ไทยมีตำแหน่งยุทธศาสตร์สำคัญ เสี่ยงได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งในทะเลจีนใต้และช่องแคบไต้หวัน	ต้องเสริมขีดความสามารถป้องกันรอบด้าน บูรณาการกับเหล่าทัพอื่น พัฒนาการปฏิบัติการร่วมกับพันธมิตร
TMT2	ภัยคุกคามตามแนวชายแดน	กองกำลังติดอาวุธตามแนวชายแดนมีอาวุธทันสมัยและเครือข่ายข้ามแดน ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนยังไม่ได้รับการแก้ไข	ความขัดแย้งภายในเมียนมาต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2564 ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนกับกัมพูชายังเป็นประเด็นอ่อนไหว	พรมแดนยาวกว่า 5,000 กม. ผ่านพื้นที่ควบคุมยาก เสี่ยงต่อการลักลอบเข้าเมืองและอาชญากรรมข้ามชาติ	ต้องเสริมขีดความสามารถป้องกันชายแดน พัฒนาการปฏิบัติการในภูมิภาค ชับซ้อน เพิ่มศักยภาพลาดตระเวน
TMT3	ภัยคุกคามจากการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบพัฒนายุทธวิธีและใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น โดรน วัตถุระเบิดประติษฐ์ และระบบสื่อสารซับซ้อน	แม้ความรุนแรงลดลง แต่ยังคงดำเนินการต่อเนื่องเพื่อเรียกร้องทางการเมืองและท้าทายอำนาจรัฐ	เกิดขึ้นในประเทศโดยตรง ส่งผลต่อความปลอดภัยประชาชน เศรษฐกิจ และภาพลักษณ์ประเทศ	ต้องพัฒนาหลักนิยมต่อต้านการก่อความไม่สงบ เสริมความเข้าใจมิติทางสังคม-วัฒนธรรม พัฒนาการข่าวกรอง

ตารางที่ 2 ภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats-TMT)

ภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ มี 5 ประเภทสำคัญ ได้แก่ สงครามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare) (EMT1) ที่รวมการใช้กำลังทหารแบบดั้งเดิม ปฏิบัติการพิเศษ ไชเบอร์ ข่าวดสาร และกลุ่มตัวแทน ภัยคุกคามทางไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (EMT2) ที่เพิ่มความซับซ้อนขึ้นและกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ ภัยคุกคามจากอาวุธทำลายล้างสูงและเทคโนโลยีอุบัติใหม่ทางการทหาร (EMT3) รวมถึงอาวุธชีวภาพ เคมี และอาวุธความเร็วเหนือเสียง ภัยคุกคามจากปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารทาง

ทหาร (EMT4) ที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์และโซเชียมัลเดียในการบิดเบือนข้อมูล และภัยคุกคามจากยุทธภัณฑ์อัตโนมัติและระบบอากาศยานไร้คนขับ (EMT5) ที่มีแนวโน้มแพร่หลายและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

ตารางสรุปภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ (Emerging Military Threats-EMT)

รหัส	ประเภทภัยคุกคาม	ขีดความสามารถ	เจตนา	ความใกล้ชิด	ผลกระทบต่อกองทัพไทย
EMT1	ภัยคุกคามจากสงครามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare)	รวมการใช้อำนาจทหารแบบดั้งเดิม ปฏิบัติการพิเศษ ไซเบอร์ ข่าวสาร และกลุ่มตัวแทน (Proxies)	ใช้ในพื้นที่สีเทา (Gray Zone) เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าโดยตรง และสร้างความไม่มั่นคง	ไทยเปราะบางต่อการแทรกแซงผ่านประเด็นความขัดแย้งภายใน และจุดอ่อนด้านไซเบอร์	ต้องพัฒนาขีดความสามารถตรวจจับและตอบโต้ บูรณาการงานกับหน่วยงานอื่น พัฒนาหลักนิยามครอบคลุมพื้นที่สีเทา
EMT2	ภัยคุกคามทางไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์	มัลแวร์ขั้นสูง การโจมตี DDoS การรบกวนสัญญาณและระบบนำทางที่ส่งผลต่อโครงสร้างพื้นฐาน	หลายประเทศจัดตั้งหน่วยเฉพาะเพื่อโจมตีขโมยข้อมูล ทำลายระบบบัญชาการ	ไทยพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น เสี่ยงต่อภัยไซเบอร์โดยเฉพาะระบบไฟฟ้า การเงิน การสื่อสาร	ต้องเสริมระบบป้องกันภัยไซเบอร์ เพิ่มกำลังพลทักษะเฉพาะทาง พัฒนาระบบสำรองและแผนฉุกเฉิน
EMT3	ภัยคุกคามจากอาวุธทำลายล้างสูงและเทคโนโลยีอุบัติใหม่	อาวุธชีวภาพ เคมี รังสี นิวเคลียร์ อาวุธความเร็วเหนือเสียง ระบบอัตโนมัติและเทคโนโลยีควอนตัม	มหาอำนาจแข่งขันพัฒนาเพื่อความได้เปรียบยุทธศาสตร์ กลุ่มก่อการร้าย พยายามเข้าถึงอาวุธชีวภาพ	แม้ยังดูไกลตัว แต่ความตึงเครียดในภูมิภาคและการแพร่กระจายเทคโนโลยีอาจเพิ่มความเสี่ยง	ต้องติดตามพัฒนาการอย่างใกล้ชิด เสริมขีดความสามารถป้องกันภัยร้ายแรง พัฒนาระบบป้องกันภัยทางอากาศ
EMT4	ภัยคุกคามจากปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารทางทหาร	ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ดัดแปลง และโซเชียมัลเดียเพื่อบิดเบือนข้อมูลและทำลายความน่าเชื่อถือ	ใช้ในสงครามและสันติภาพเพื่อลดทอนความน่าเชื่อถือผู้นำและสถาบัน สร้างความแตกแยก	ไทยมีการเข้าถึงสื่อออนไลน์สูงและมีปัญหาความขัดแย้งภายใน จึงเปราะบางต่อภัยนี้อย่างยิ่ง	ต้องเสริมขีดความสามารถตรวจจับและตอบโต้ พัฒนาหลักนิยามการตอบสนองเชิงรุกและรับ สร้างภูมิคุ้มกัน
EMT5	ภัยคุกคามจากยุทธภัณฑ์อัตโนมัติและระบบอากาศยานไร้คนขับ	ระบบอาวุธอัตโนมัติและโดรนพัฒนารวดเร็ว ทำให้การโจมตีแม่นยำขึ้นด้วยต้นทุนต่ำ	รัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐใช้เพื่อลดความเสี่ยงต่อกำลังพลและดำเนินการในพื้นที่ยากเข้าถึง	เทคโนโลยีเข้าถึงง่ายขึ้นสำหรับกลุ่มก่อการร้ายตามแนวชายแดนไทย เพิ่มความเสี่ยงการถูกโจมตี	ต้องพัฒนาขีดความสามารถตรวจจับและต่อต้านโดรน พัฒนาระบบป้องกันภัยทางอากาศแบบใหม่

ตารางที่ 3 ภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ (Emerging Military Threats-EMT)

แนวโน้มภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า จะมีลักษณะเด่น 3 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงในดุลอำนาจระดับภูมิภาคจากการเพิ่มขึ้นของอิทธิพลจีนและการตอบสนองของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร ผลกระทบของเทคโนโลยีพลิกโฉมต่อภัยคุกคามทางทหาร โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์และการหลอมรวมระหว่างมิติทางกายภาพและไซเบอร์ และความท้าทายในการรับรู้และประเมินภัยคุกคามที่มีความไม่แน่นอนและความคลุมเครือสูงขึ้น

การสรุปการวิเคราะห์ภัยคุกคาม ชี้ให้เห็นว่าภัยคุกคามในอนาคตจะมีความซับซ้อนและการผสมผสานมากขึ้น มีการแพร่กระจายของเทคโนโลยีขั้นสูง มีความรวดเร็วและความแม่นยำสูงขึ้น และมีความคลุมเครือในการระบุผู้กระทำ ส่งผลให้กองทัพบกไทยต้องพัฒนาทิศทางหลักนิยม 10 ประการ ได้แก่ การรบแบบหลายมิติ (Multi-Domain Operations) การตอบโต้สงครามแบบผสมผสาน การปฏิบัติการเชิงรุก การปฏิบัติการในพื้นที่สีเทา การรบที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง การรวมกำลังรบจากหน่วยต่างๆ การป้องกันเชิงรุก การรบแบบกระจายอำนาจ การสร้างและรักษาความได้เปรียบในการรบ และการรบในเขตเมืองและพื้นที่จำกัด

สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ซับซ้อนนี้จำเป็นต้องมีการพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่เน้นความยืดหยุ่น การบูรณาการข้ามมิติ และการปรับตัวต่อภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เพื่อให้กองทัพบกไทยสามารถป้องกันอธิปไตย รักษาเสถียรภาพ และตอบสนองต่อภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์

การวิเคราะห์หลักนิยมการรบของกองทัพบกไทยในปัจจุบัน (รายละเอียดแสดงในผนวก ข-2)

การวิเคราะห์หลักนิยมการรบปัจจุบันของกองทัพบกไทยเป็นขั้นตอนสำคัญในการพิจารณาความเหมาะสมและความพร้อมต่อภัยคุกคามทางทหารในอนาคต โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2571-2590 บทนี้นำเสนอการวิเคราะห์เชิงลึกผ่านกรอบแนวคิด McKinsey 7S เพื่อประเมินปัจจัยภายในองค์กร และ PMESII-PT เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักนิยมการรบปัจจุบัน (Air-Land Battle) ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้จะเป็นรากฐานสำคัญในการ

พัฒนากรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงและเทคโนโลยีการทหารที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

1. การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (จุดแข็ง, จุดอ่อน) ของหลักนิยมการรบปัจจุบัน ด้วยโมเดล McKinsey 7S

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของหลักนิยมการรบปัจจุบันผ่านกรอบแนวคิด McKinsey 7S ช่วยให้เห็นภาพรวมองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของหลักนิยมกองทัพบกไทย โดยการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนในแต่ละด้านจะช่วยระบุองค์ประกอบที่ต้องรักษาไว้และพัฒนาต่อยอด รวมถึงประเด็นที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปในสองทศวรรษข้างหน้า

1.1 จุดแข็ง (Strengths)

1.1.1 กลยุทธ์ (Strategy)

1.1.1.1 หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินมุ่งเน้นการผนึกกำลังระหว่างกำลังทางบกและทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (S1)

1.1.1.2 การเริ่มพัฒนาแนวคิดการปฏิบัติการข่าวสารและไซเบอร์ (S2)

1.1.1.3 หลักนิยมปัจจุบันสามารถรองรับการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการสงคราม (MOOTW) ที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน (S3)

1.1.2 โครงสร้าง (Structure)

1.1.2.1 หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินสนับสนุนโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน (S4)

1.1.2.2 มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะทางเพื่อขยายขอบเขตของหลักนิยมให้ครอบคลุมภัยคุกคามใหม่ๆ (S5)

1.1.3 ระบบ (Systems)

1.1.3.1 หลักนิยมปัจจุบันรองรับกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน (S6)

1.1.3.2 มีระบบการส่งกำลังบำรุงที่สอดคล้องกับหลักนิยมการรบภาคพื้นดิน (S7)

1.1.3.3 หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินสนับสนุนการพัฒนากระบวนการควบคุมบังคับบัญชา (S8)

1.1.4 รูปแบบ (Style)

1.1.4.1 หลักนิยมปัจจุบันส่งเสริมวัฒนธรรมการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ทำให้มีเอกภาพ (S9)

1.1.5 บุคลากร (Staff)

1.1.5.1 มีการพัฒนากำลังพลให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการตามหลักนิยม (S10)

1.1.5.2 มีทักษะในการประยุกต์ใช้หลักนิยมการรบร่วมกับหน่วยงานพลเรือน (S13)

1.1.6 ทักษะ (Skills)

1.1.6.1 กองทัพมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการตามหลักนิยมในพื้นที่ป่าเขา ชายแดน และการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย (S12)

1.1.6.2 มีทักษะในการประยุกต์ใช้หลักนิยมการรบร่วมกับหน่วยงานพลเรือนในการปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย (S13)

1.1.7 ค่านิยมร่วม (Shared Values)

1.1.7.1 ค่านิยมทางทหารที่เน้นความเสียสละและการอุทิศตนสอดคล้องกับหลักนิยมการรบ (S14)

1.1.7.2 ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์กองทัพบกสร้าง
แรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักนิยม (S15)

1.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

1.2.1 กลยุทธ์ (Strategy)

1.2.1.1 หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินยังมีข้อจำกัดในการ
รับมือกับภัยคุกคามแบบไม่เป็นไปตามแบบ (W1)

1.2.1.2 หลักนิยมปัจจุบันขาดการบูรณาการมิติการรบใหม่
อย่างชัดเจน (W2)

1.2.1.3 ยังคงยึดติดกับแนวคิดการรบเชิงภูมิศาสตร์แบบ
ดั้งเดิม (W3)

1.2.1.4 มีช่องว่างระหว่างวิสัยทัศน์การเป็นกองทัพดิจิทัล
กับหลักนิยมปัจจุบัน (W4)

1.2.2 โครงสร้าง (Structure)

1.2.2.1 หลักนิยมปัจจุบันรองรับโครงสร้างกองทัพแบบ
ดั้งเดิมที่มีข้อจำกัดการปฏิบัติการในหลายมิติ (W5)

1.2.2.2 หน่วยงานเฉพาะทางที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับมือกับภัย
คุกคามใหม่ยังขาดการบูรณาการอย่างเต็มที่เข้ากับหลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน (W6)

1.2.3 ระบบ (Systems)

1.2.3.1 กระบวนการตัดสินใจภายใต้หลักนิยมปัจจุบันมี
ลักษณะค่อนข้างช้าเนื่องจากมีขั้นตอนที่ซับซ้อนและการรวมศูนย์อำนาจ (W7)

1.2.3.2 หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินยังไม่ได้พัฒนา
แนวทางที่ชัดเจนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่
เปลี่ยนแปลง (W8)

1.2.3.3 หลักนิยมปัจจุบันยังไม่รองรับการพัฒนาระบบ
ปัญหาการและควบคุมแบบกระจายอำนาจ และมีความเปราะบางต่อการโจมตีทางไซเบอร์
(W9)

1.2.4 รูปแบบ (Style)

1.2.4.1 การบังคับบัญชาแบบรวมศูนย์ที่หลักนิยมปัจจุบัน
สนับสนุนอาจจำกัดความคิดริเริ่มและการตัดสินใจของผู้บังคับหน่วยระดับรอง (W10)

1.2.5 บุคลากร (Staff)

1.2.5.1 หลักนิยมปัจจุบันไม่ได้กำหนดแนวทางที่ชัดเจนใน
การพัฒนากำลังพลสำหรับการปฏิบัติการในมิติใหม่ๆ (W11)

1.2.5.2 หลักนิยมยังไม่รองรับการพัฒนากำลังพลที่มีความ
เข้าใจในการปฏิบัติการแบบหลายมิติและความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่างๆ (W12)

1.2.6 ทักษะ (Skills)

1.2.6.1 หลักนิยมปัจจุบันยังไม่ได้กำหนดการพัฒนาทักษะ
ด้านเทคโนโลยีขั้นสูงและการปฏิบัติการในมิติใหม่ (W13)

1.2.6.2 ขาดการบูรณาการทักษะจากมิติต่างๆ เข้าด้วยกัน
ในหลักนิยม (W14)

1.2.7 ค่านิยมร่วม (Shared Values)

1.2.7.1 การยึดติดกับแนวคิดการรบแบบดั้งเดิม ทำให้เกิด
ความลังเลในการยอมรับแนวคิดการรบใหม่ๆ (W15)

2. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (โอกาส, อุปสรรค) ของหลักนิยมปัจจุบัน (หลักการรบอากาศพื้นดิน) ด้วย PMESII-PT

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกผ่านกรอบ PMESII-PT ครอบคลุมมิติสำคัญใน
สภาพแวดล้อมยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของหลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน การ
ระบุโอกาสและอุปสรรคในแต่ละมิติช่วยให้เข้าใจบริบทภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา

หลักนิยมใหม่ และนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสและรับมือกับอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1 โอกาส (Opportunities)

2.1.1 การเมือง (Political)

2.1.1.1 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่สนับสนุนการเสริมสร้างความทันสมัยให้กับกองทัพ (O1)

2.1.1.2 ความร่วมมือทางทหารกับมิตรประเทศที่มีศักยภาพสูงเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนและพัฒนาหลักนิยมร่วมกัน (O2)

2.1.2 การทหาร (Military)

2.1.2.1 แนวโน้มการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพเปิดโอกาสในการบูรณาการขีดความสามารถในหลายมิติเข้าด้วยกัน (O3)

2.1.2.2 การฝึกร่วมกับกองทัพมิตรประเทศอย่างสม่ำเสมอช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และแลกเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาหลักนิยมใหม่ (O4)

2.1.2.3 การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศเปิดโอกาสในการนำประสบการณ์มาพัฒนาหลักนิยมให้มีความหลากหลายมากขึ้น (O5)

2.1.3 เศรษฐกิจ (Economic)

2.1.3.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและเทคโนโลยีทางทหารภายในประเทศสนับสนุนการพัฒนาหลักนิยมที่พึ่งพาตนเองได้มากขึ้น (O6)

2.1.3.2 นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักนิยมสู่มิติไซเบอร์และสารสนเทศ (O7)

2.1.4 สังคม (Social)

2.1.4.1 การยอมรับและความคาดหวังของสังคมต่อบทบาท กองทัพในการช่วยเหลือประชาชนเปิดโอกาสในการพัฒนาหลักนิยมที่ครอบคลุมการ ปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการสงคราม (O8)

2.1.4.2 ประชากรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสูง เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนหลักนิยมสู่ยุคดิจิทัล (O9)

2.1.5 ข้อมูลข่าวสาร (Information)

2.1.5.1 การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่องเปิด โอกาสในการพัฒนาหลักนิยมที่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่และปัญญาประดิษฐ์ใน การปฏิบัติการทางทหาร (O10)

2.1.5.2 การเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลระหว่างหน่วยงาน สนับสนุนการพัฒนาหลักนิยมที่บูรณาการข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจร่วมกัน (O11)

2.1.6 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

2.1.6.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและเครือข่าย การสื่อสารความเร็วสูงสนับสนุนการพัฒนาหลักนิยมที่ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายเป็น ศูนย์กลาง (O12)

2.1.6.2 การพัฒนาระบบคมนาคมและโลจิสติกส์ที่ทันสมัย เอื้อต่อการพัฒนาหลักนิยมด้านการส่งกำลังบำรุงและการเคลื่อนย้ายกำลังอย่างมี ประสิทธิภาพ (O13)

2.1.7 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

2.1.7.1 ลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลายของไทยเป็นพื้นที่ ฝึกที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักนิยมการรบในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (O14)

2.1.8 เวลา (Time)

2.1.8.1 วัฏจักรของการพัฒนาเทคโนโลยีที่เร็วขึ้นเปิด โอกาสในการปรับตัวและรับเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักนิยม (O15)

2.2 อุปสรรค (Threats)

2.2.1 การเมือง (Political)

2.2.1.1 ความไม่แน่นอนทางการเมืองระหว่างประเทศและการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาคอาจส่งผลต่อการกำหนดพันธมิตรและทิศทางการพัฒนาหลักนิยม (T1)

2.2.1.2 การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านความมั่นคงตามวาระทางการเมืองอาจส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการพัฒนาหลักนิยมระยะยาว (T2)

2.2.2 การทหาร (Military)

2.2.2.1 การเปลี่ยนแปลงลักษณะของสงครามสู่การสงครามแบบผสมผสาน และการสงครามตัวแทน ทำลายหลักนิยมการรบตามแบบ (T3)

2.2.2.2 การแพร่กระจายของอาวุธที่มีเทคโนโลยีสูงและมีราคาถูกลงทำให้ภัยคุกคามไม่ตามแบบมีขีดความสามารถที่อันตรายมากขึ้นต่อกองทัพตามแบบ (T4)

2.2.2.3 การพัฒนาหลักนิยมและขีดความสามารถทางทหารที่รวดเร็วของประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคอาจสร้างความเสียเปรียบด้านการทหาร (T5)

2.2.2.4 การโจมตีทางไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์มีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งทำลายหลักนิยมการรบอากาศพื้นดินแบบดั้งเดิม (T6)

2.2.3 เศรษฐกิจ (Economic)

2.2.3.1 ข้อจำกัดด้านงบประมาณการป้องกันประเทศเนื่องจากความท้าทายทางเศรษฐกิจและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ (T7)

2.2.3.2 ต้นทุนของเทคโนโลยีทางทหารสมัยใหม่ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่รองรับหลักนิยมใหม่ๆ มีข้อจำกัด (T8)

2.2.4 สังคม (Social)

2.2.4.1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุนำไปสู่ผลกระทบต่อจำนวนและคุณภาพของกำลังพลที่จะรองรับหลักนิยมในอนาคต (T9)

2.2.4.2 ทักษะของคนรุ่นใหม่ต่อการรับราชการทหารที่เปลี่ยนแปลงไปอาจส่งผลกระทบต่อสรรหากำลังพลที่มีคุณภาพเพื่อรองรับหลักนิยมที่ซับซ้อนมากขึ้น (T10)

2.2.5 ข้อมูลข่าวสาร (Information)

2.2.5.1 ภัยคุกคามทางไซเบอร์และการโจมตีทางข้อมูลข่าวสารที่ซับซ้อนมากขึ้นท้าทายความสามารถในการปกป้องข้อมูลสำคัญและระบบบัญชาการควบคุม (T11)

2.2.5.2 การแพร่กระจายของข้อมูลเท็จและการปฏิบัติการข่าวสารโดยฝ่ายตรงข้ามอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกองทัพและหลักนิยมการรบ (T12)

2.2.6 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

2.2.6.1 ความเปราะบางของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญต่อการโจมตีทางไซเบอร์และทางกายภาพท้าทายหลักนิยมในการปกป้องทรัพยากรสำคัญของประเทศ (T13)

2.2.7 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

2.2.7.1 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรงขึ้น ท้าทายการปฏิบัติการตามหลักนิยมปกติ (T14)

2.2.8 เวลา (Time)

2.2.8.1 ความเร็วในการพัฒนาเทคโนโลยีที่อาจทำให้อาวุธยุทโธปกรณ์และหลักนิยมล้าสมัยได้อย่างรวดเร็ว (T15)

3. การพัฒนากลยุทธ์เพื่อนำไปจัดทำกรอบแนวคิดหลักนิยมด้วย TOWS

Matrix

ประเภทกลยุทธ์	รหัส	ชื่อกลยุทธ์	การใช้ปัจจัยภายใน	การใช้ปัจจัยภายนอก	เป้าหมายหลัก
กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies)					
	SO1	กลยุทธ์การบูรณาการการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi-Domain Operations Integration Strategy)	• โครงสร้างกองทัพที่มีกำลังพลจำนวนมาก (S1) • ประสบการณ์ปฏิบัติการรักษาความมั่นคงภายใน (S3) • ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5)	• เทคโนโลยีทางทหารที่เปิดกว้าง (O2) • แนวโน้มการรบแบบบูรณาการทุกมิติ (O5) • การสร้างพันธมิตรทางทหารในภูมิภาค (O3)	พัฒนาหลักนิยมรองรับการปฏิบัติการในมิติทางบก อากาศ ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร รับมือ EMT1, EMT2, EMT3
	SO2	กลยุทธ์การกำหนดรูปแบบการรบที่คล่องแคล่วและปรับตัวสูง (Highly Adaptive Combat Approach Strategy)	• ประสบการณ์รักษาความมั่นคงภายใน (S3) • โครงสร้างบังคับบัญชาชัดเจน (S6) • ความเชี่ยวชาญปฏิบัติการพิเศษและต่อต้านการก่อการร้าย (S8)	• แนวโน้มการบูรณาการทุกมิติ (O5) • ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในวาระความมั่นคงชาติ (O7) • การบูรณาการกับหน่วยพลเรือนและมิตรประเทศ (O12)	พัฒนาหลักนิยมที่คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น รวดเร็ว รับมือ EMT1, EMT2, EMT3
	SO3	กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีทางทหารขั้นสูงทุกระดับปฏิบัติการ (Advanced Military Technology Employment Strategy)	• ศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนา (S9) • งบประมาณที่เพียงพอ (S4)	• เทคโนโลยีทางทหารที่เปิดกว้าง (O2) • อุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่เติบโต (O9) • เทคโนโลยี AI ระบบอัตโนมัติ (O8) • ความร่วมมือกับภาคเอกชน (O10)	ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์ทางทหาร รับมือ TMT1, TMT3, EMT1
กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies)					

ประเภทกลยุทธ์	รหัส	ชื่อกลยุทธ์	การใช้ปัจจัยภายใน	การใช้ปัจจัยภายนอก	เป้าหมายหลัก
	WO1	กลยุทธ์การใช้ข่าวกรองนำการรบและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเชิงรุก (Intelligence-Led Combat and Proactive Information Operations Strategy)	• แก้ไขขีดความสามารถด้านข่าวกรองที่ไม่ทันสมัย (W4)	• ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางทหาร (O2) • เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (O8) • ความร่วมมือกับหน่วยงานพลเรือนและมิตรประเทศ (O12, O4)	พัฒนาข่าวกรองนำการรบและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเชิงรุก รับมือ EMT1, EMT2, EMT5
	WO2	กลยุทธ์การใช้การยิงระยะไกลแม่นยำสูงและระบบป้องกันเชิงรุก (Precision Long-Range Fires and Active Defense Systems Employment Strategy)	• แก้ไขความขาดความคล่องตัว (W1) • แก้ไขข้อจำกัดระบบป้องกันภัยทางอากาศ (W7)	• ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางทหาร (O2) • ความร่วมมือกับภาคเอกชนและมิตรประเทศ (O10, O4)	พัฒนาอาวุธยิงระยะไกลแม่นยำสูงและระบบป้องกันเชิงรุก รับมือ TMT1, TMT3
	WO3	กลยุทธ์การเคลื่อนที่และดำเนินกลยุทธ์รวดเร็ว (Rapid Mobility and Maneuver Strategy)	• แก้ไขความคล่องตัวต่ำของกองทัพนาคขนาดใหญ่ (W1) • แก้ไขโครงสร้างที่เน้นการรบตามแบบเกินไป (W3)	• แนวโน้มการรบบแบบบูรณาการทุกมิติ (O5) • ภัยคุกคามรูปแบบใหม่สำคัญต่อความมั่นคงชาติ (O7) • ความร่วมมือกับหน่วยงานพลเรือนและมิตรประเทศ (O12)	ปรับโครงสร้างเป็นหน่วยเฉพาะกิจขนาดเล็ก คล่องตัวสูง รับมือ EMT1, EMT3, EMT4
	WO4	กลยุทธ์การเจาะผ่านระบบ A2AD และการมีอิทธิพลข้ามโดเมน (Breaching A2AD and Cross-Domain Influence Strategy)	• แก้ไขระบบป้องกันภัยทางอากาศที่จำกัด (W7) • แก้ไขการรบบตามแบบที่มากเกินไป (W3)	• ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (O2) • การบูรณาการทุกมิติ (O5) • ความร่วมมือกับมิตรประเทศ (O4)	พัฒนาขีดความสามารถเจาะผ่านระบบ A2AD และอิทธิพลข้ามโดเมน รับมือ TMT1, EMT1
กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies)					
	ST1	กลยุทธ์การบังคับบัญชาแบบกระจายอำนาจและรวมศูนย์ข้อมูลข่าวสาร (Decentralized	• โครงสร้างกองทัพที่มีกำลังพลจำนวนมาก (S1)	• ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความขัดแย้งที่ซับซ้อน (T4)	กระจายอำนาจการตัดสินใจ รวมศูนย์ข้อมูลข่าวสาร รับมือ T4, EMT2, EMT5, TMT3

ประเภทกลยุทธ์	รหัส	ชื่อกลยุทธ์	การใช้ปัจจัยภายใน	การใช้ปัจจัยภายนอก	เป้าหมายหลัก
		Command with Centralized Information Strategy)	ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5)	ลดผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและไซเบอร์เป็นอาวุธ (EMT2)	
	ST2	กลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมพหุภาคีระหว่างประเทศ (Multinational Joint Operations Strategy)	- ความร่วมมืออันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (S11) - ประสิทธิภาพการปฏิบัติการรักษาสันติภาพนานาชาติ (S10) - โครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจน (S6)	- ลดผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ (T1) - ลดความเสี่ยงจากการแทรกแซงของมหาอำนาจ (T3) - ลดการถูกกดดันจากมหาอำนาจ (T9)	เสริมสร้างการปฏิบัติการร่วมพหุภาคีในกรอบอาเซียน รับมือ T1, T3, TMT2, EMT3
	ST3	กลยุทธ์การมีอิทธิพลต่อโดเมนอื่นและป้องกันภัยคุกคามจากโดเมนอื่น (Cross-Domain Influence and Defense Strategy)	- ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการทางบก (S1) - ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5)	ลดผลกระทบจากความเสียหายด้านกำลังรบและเทคโนโลยี (T5)	พัฒนาการปฏิบัติการข้ามโดเมน รับมือ TMT1, EMT1, EMT2
	ST4	กลยุทธ์การใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด (Decisiveness Strategy)	- โครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจน (S6) - ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) - ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการทางบก (S1)	- รับมือกับการเผชิญหน้าทางทหารโดยตรง - ลดผลกระทบจากความซับซ้อนของความขัดแย้ง (T4) - ลดความเสียหายในด้านกำลังรบ (T5)	ระบุจุดศูนย์ดุล (Center of Gravity) และรวมกำลังอำนาจการรบ รับมือ TMT1, TMT2, TMT3, EMT1
	ST5	กลยุทธ์การใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางเพื่อความเหนือกว่าในการตัดสินใจและการยิง (Network Centric for Decision Superiority and Outfires Strategy)	- ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) - ความร่วมมืออันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (S11) - สถาบันทางทหารที่มีศักยภาพวิจัยและพัฒนา (S9)	ลดผลกระทบจากความเสียหายด้านกำลังรบและเทคโนโลยี (T5)	พัฒนาระบบเครือข่ายเชื่อมโยงการปฏิบัติการทุกมิติ รับมือ T5, TMT1, EMT2

ประเภทกลยุทธ์	รหัส	ชื่อกลยุทธ์	การใช้ปัจจัยภายใน	การใช้ปัจจัยภายนอก	เป้าหมายหลัก
กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies)					
	WT1	กลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมกับทุกภาคส่วนในการรักษาความมั่นคง (Whole-of-Society Security Operations Strategy)	- ลดความเสี่ยงจากขีดความสามารถรับมือภัยคุกคามใหม่ที่จำกัด (W8) - ลดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่ล้ำซ้ำ (W9)	ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความขัดแย้งที่ซับซ้อน (T4)	บูรณาการกองทัพหน่วยงานความมั่นคงภาคเอกชน และประชาชน รับมือ EMT1, EMT2, EMT5, TMT2
	WT2	กลยุทธ์การปรับรูปแบบการรบตามสภาพแวดล้อมความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (Rapidly Adaptive Combat Approach Strategy)	- ลดความเสี่ยงจากความคล่องตัวในการปรับตัวที่จำกัด (W1) - ลดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่ล้ำซ้ำ (W9)	- ลดผลกระทบจากความไม่แน่นอนในระบบระหว่างประเทศ (T7) - ลดผลกระทบจากความขัดแย้งที่ซับซ้อน (T4)	พัฒนาระบบวิเคราะห์และคาดการณ์ภัยคุกคามรับมือ TMT1, T4, EMT1, EMT2

ตารางที่ 4 การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดทำกรอบแนวคิดหลักนิยมด้วย TOWS Matrix

4. ลักษณะสำคัญของกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่

ลักษณะสำคัญของกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่ควรพัฒนาจากกลยุทธ์ทั้ง 14 กลยุทธ์ ประกอบด้วย

- 4.1 ความคล่องแคล่วและความยืดหยุ่น
- 4.2 การบูรณาการขีดความสามารถในทุกมิติ
- 4.3 ความเป็นอิสระในการปฏิบัติการ
- 4.4 ความประสานสอดคล้องในการปฏิบัติการ
- 4.5 ความทนทานในการรับมือ
- 4.6 การใช้กำลังอย่างเด็ดขาด

กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพบกไทย เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590) : หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine) (รายละเอียดแสดงในผนวก ข-3)

จากการวิเคราะห์ภัยคุกคามและสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในสองทศวรรษข้างหน้า และการประเมินผ่าน TOWS Matrix แสดงให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่ยืดหยุ่นและปรับตัวได้ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่ซับซ้อนทั้งแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากกลยุทธ์ที่ได้พัฒนามาจากกระบวนการวิจัย เมื่อรวบรวมแล้วจึงได้ตั้งชื่อหลักนิยมใหม่นี้ว่า “หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต” (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)” โดยในการวิจัยนี้จะเสนอเฉพาะกรอบแนวคิดซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักนิยมทางทหารอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป โดยมีรายละเอียดในผนวก ข-3

แผนภาพสรุปกรอบแนวคิด “หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต”

ภาพที่ 2 แผนภาพสรุปกรอบแนวคิด “หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต”

กรอบแนวคิดหลักนิยามใหม่สำหรับกองทัพไทยที่ได้จากการวิเคราะห์ ภัยคุกคามและสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในสองทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2590) คือ "หลักนิยามปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต" (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine) ซึ่งผสมผสานองค์ประกอบสำคัญสามประการ ได้แก่ พหุมิติ (Multi-Domain) หมายถึงการบูรณาการขีดความสามารถจากทุกมิติปฏิบัติการ, เชิงพลวัต (Dynamic) สะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวอย่างรวดเร็วและความคล่องตัว, และบูรณาการ (Integrated) แสดงถึงการผสมผสานและประสานความร่วมมือระหว่างเหล่าทัพ หน่วยงานพลเรือน และภาคส่วนอื่นๆ

กรอบแนวคิดหลักนิยามนี้ประกอบด้วยแนวคิดปฏิบัติการหลัก 4 ประการ ได้แก่ (1) การปฏิบัติการแบบบูรณาการหลายมิติ ที่ผสมผสานขีดความสามารถจากหลายมิติเพื่อสร้างผลกระทบที่เหนือกว่า (2) การตอบสนองแบบปรับตัวและยืดหยุ่น ที่พัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อภัยคุกคามที่หลากหลายด้วยความคล่องตัว (3) การใช้เทคโนโลยีและความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี ที่มุ่งใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและพัฒนาความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี และ (4) การประสานความร่วมมือและการบูรณาการทุกภาคส่วน ที่เสริมสร้างความร่วมมือทั้งภายในกองทัพและกับภาคส่วนอื่นๆ

หลักการปฏิบัติการของกรอบแนวคิดหลักนิยามนี้ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ความคล่องตัวและความยืดหยุ่น, การบูรณาการขีดความสามารถหลายมิติ, ความเป็นอิสระในการปฏิบัติการ, การประสานสอดคล้องการปฏิบัติการ, และความยืดหยุ่นในการรบ โดยมีการบูรณาการมิติปฏิบัติการใน 6 มิติ ได้แก่ มิติทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ยังมีแนวทางการปฏิบัติการตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน 4 สถานการณ์ คือ ภาวะการแข่งขัน ภาวะวิกฤติ ภาวะความขัดแย้ง และ ภาวะหลังความขัดแย้ง

กรอบแนวคิดหลักนิยามปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัตนี้ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทและข้อจำกัดของกองทัพไทย เน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อรับมือกับภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า ทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ เช่น การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาค สงครามแบบผสมผสาน ภัย

คุกคามทางไซเบอร์และอวกาศ การใช้เทคโนโลยีเกิดใหม่ในการสงคราม รวมถึงการเผชิญกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติการที่มีการปฏิเสธการเข้าถึงและขัดขวางพื้นที่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

บทที่ 4

บทอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเสนอกรอบแนวคิดหลัก นิยมใหม่สำหรับกองทัพไทย โดยมุ่งเน้นการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทางทหาร ในระยะยาวของสองทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2590) ผลที่ได้จากการวิเคราะห์พบว่า กรอบแนวคิดที่เสนอมีความเหมาะสมในการตอบสนองและปรับตัวต่อภัยคุกคามที่ซับซ้อน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความพร้อมของ กองทัพไทยในการรับมือสถานการณ์ความมั่นคงที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา โดยมีรายละเอียดการอภิปรายตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

การอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ที่ 1: เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะของภัยคุกคามทางทหาร ในปัจจุบัน และแนวโน้มของภัยคุกคามทางทหารที่จะเกิดขึ้นในอีกสองทศวรรษ ข้างหน้า

จากการศึกษาพบว่า ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันมีลักษณะซับซ้อนและ หลากหลาย โดยแบ่งเป็นภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม และภัยคุกคามทางทหารรูปแบบ ใหม่ ภัยคุกคามแบบดั้งเดิมยังคงมีความสำคัญ โดยเฉพาะภัยคุกคามจากสงครามขนาดใหญ่ในภูมิภาคจากการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ ภัยคุกคามตามแนวชายแดน และการ ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่กำลังทวี ความสำคัญมากขึ้น ประกอบด้วย สงครามแบบผสมผสาน ภัยคุกคามทางไซเบอร์และ สงครามอิเล็กทรอนิกส์ ภัยคุกคามจากอาวุธทำลายล้างสูงและเทคโนโลยีอุบัติใหม่ ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร และภัยคุกคามจากยุทธภัณฑ์อัตโนมัติและระบบอากาศยานไร้ คนขับ

แนวโน้มในสองทศวรรษข้างหน้า คาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในดุลอำนาจ ระดับภูมิภาคจากการเพิ่มขึ้นของอิทธิพลจีนและการตอบสนองของสหรัฐฯและพันธมิตร

ส่งผลให้อาเซียนเผชิญความท้าทายในการรักษาเอกภาพ ขณะเดียวกัน เทคโนโลยีพลิกโฉม เช่น ปัญญาประดิษฐ์ การหลอมรวมระหว่างมิติกายภาพและไซเบอร์ เทคโนโลยีอาวุธขั้นสูง และเทคโนโลยีชีวภาพ จะเปลี่ยนแปลงลักษณะของสงครามอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้การรับรู้และประเมินภัยคุกคามมีความท้าทายยิ่งขึ้น

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าภัยคุกคามในอนาคตจะมีความซับซ้อน หลากหลาย และข้ามพรมแดนของมิติการรบแบบดั้งเดิม ยากแก่การตรวจจับและตอบโต้ด้วยวิธีการทางทหารแบบเดิมเพียงอย่างเดียว

2. วัตถุประสงค์ที่ 2: เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของหลักนियมการรบอากาศพื้นดินที่กองทัพไทยใช้อยู่ในปัจจุบัน ในการรับมือกับภัยคุกคามที่ผ่านมาและที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ผลการวิเคราะห์โดยใช้โมเดล McKinsey 7S และ PMESII-PT พบว่า หลักนियมการรบอากาศพื้นดินปัจจุบันมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน โดยจุดแข็งสำคัญคือการมุ่งเน้นการฝึกกำลังทางบกและทางอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ มีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีระบบการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน มีการบังคับบัญชาที่ชัดเจน และเหมาะสมกับการปฏิบัติการในพื้นที่ป่าเขาและชายแดน

อย่างไรก็ตาม พบจุดอ่อนสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการรับมือภัยคุกคามในอนาคต คือ หลักนियมปัจจุบันมีข้อจำกัดในการรับมือกับภัยคุกคามแบบไม่เป็นไปตามแบบขาดการบูรณาการมิติการรบใหม่อย่างชัดเจน ยังคงยึดติดกับแนวคิดการรบเชิงภูมิศาสตร์แบบดั้งเดิม มีช่องว่างระหว่างวิสัยทัศน์การเป็นกองทัพดิจิทัลกับหลักนियมปัจจุบัน กระบวนการตัดสินใจมีลักษณะค่อนข้างช้าเนื่องจากมีขั้นตอนซับซ้อนและรวมศูนย์อำนาจ

ในขณะเดียวกัน ปัจจัยภายนอกทั้งโอกาสและอุปสรรคก็มีผลต่อการพัฒนาหลักนियม โดยมีโอกาสจากนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่สนับสนุนการเสริมสร้างความทันสมัยให้กับกองทัพ ความร่วมมือทางทหารกับมิตรประเทศ แนวโน้มการพัฒนาหลักนियมการปฏิบัติการร่วม และการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล แต่ก็มีอุปสรรคจากความไม่แน่นอนทางการเมืองระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงลักษณะของสงครามสู่การสงครามแบบ

ผสมผสาน การแพร่กระจายของอาวุธที่มีเทคโนโลยีสูง ภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่ซับซ้อนขึ้น และข้อจำกัดด้านงบประมาณ

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า หลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีข้อจำกัดและไม่เพียงพอต่อการเผชิญกับภัยคุกคามทางทหารที่มีความซับซ้อนและหลากหลายในอนาคต

3. วัตถุประสงค์ที่ 3: เพื่อเสนอกรอบแนวคิดหลักนิยมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับกองทัพบกไทย ในการรับมือกับภัยคุกคามทางทหารในอีกสองทศวรรษข้างหน้า

จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix ผู้วิจัยได้พัฒนากลยุทธ์เชิงรุก เชิงแก้ไข เชิงป้องกัน และเชิงรับ ซึ่งนำไปสู่การเสนอกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่ว่า "หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติ เชิงพลวัต (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)" ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดปฏิบัติการหลัก 4 ประการ ได้แก่ (1) การปฏิบัติการแบบบูรณาการหลายมิติ (2) การตอบสนองแบบปรับตัวและยืดหยุ่น (3) การใช้เทคโนโลยีและความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี และ (4) การประสานความร่วมมือและการบูรณาการทุกภาคส่วน

หลักนิยมใหม่นี้มีหลักการปฏิบัติการ 5 ประการ ได้แก่ ความคล่องตัวและความยืดหยุ่น การบูรณาการขีดความสามารถหลายมิติ ความเป็นอิสระในการปฏิบัติการ การประสานสอดคล้องการปฏิบัติการ และความยืดหยุ่นในการรบ โดยครอบคลุมการบูรณาการมิติปฏิบัติการทั้ง 6 มิติ ได้แก่ มิติทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร พร้อมกับแนวทางการปฏิบัติการตามสถานการณ์ 4 ประเภท คือ ภาวะการแข่งขัน ภาวะวิกฤติ ภาวะความขัดแย้ง และภาวะหลังความขัดแย้ง

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า หลักนิยมที่มีลักษณะบูรณาการหลายมิติ มีความเป็นพลวัต และให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกองทัพ จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการรับมือภัยคุกคามทางทหารในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

การอภิปรายตามกรอบแนวคิดหลักนิยามใหม่ที่เสนอ

กรอบแนวคิดหลักนิยามใหม่ "ปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต" มีจุดเด่นสำคัญคือการผสมผสานองค์ประกอบสามประการ ได้แก่ "พหุมิติ" ที่บูรณาการขีดความสามารถจากทุกมิติปฏิบัติการ "เชิงพลวัต" ที่เน้นการปรับตัวอย่างรวดเร็ว และ "บูรณาการ" ที่เน้นการประสานความร่วมมือระหว่างเหล่าทัพและหน่วยงานต่างๆ

เมื่อเปรียบเทียบกับหลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน (Air Land Battle) ปัจจุบัน หลักนิยมใหม่มีความครอบคลุมและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในอนาคตได้ดีกว่า เนื่องจากหลักนิยมเดิมมุ่งเน้นการประสานกำลังทางบกและทางอากาศเป็นหลัก ซึ่งไม่เพียงพอต่อการรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ซับซ้อนและเกิดขึ้นหลายมิติพร้อมกัน

จุดเด่นอีกประการคือการออกแบบให้เหมาะกับบริบทของกองทัพไทย โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี จึงเน้นการใช้ประโยชน์สูงสุดจากสิ่งที่มีอยู่และการพัฒนาขีดความสามารถที่สำคัญอย่างมีเหตุผล แทนการลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูงที่แพงและอาจไม่เหมาะกับบริบทของไทย

แนวคิดปฏิบัติการหลักทั้ง 4 ประการมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในอนาคต โดยเฉพาะการตอบสนองแบบปรับตัวและยืดหยุ่นที่ช่วยรับมือภัยคุกคามที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ และการบูรณาการข้ามมิติที่ช่วยตอบโต้ภัยคุกคามหลายมิติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การนำกรอบแนวคิดนี้ไปปฏิบัติจะมีความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรและการปรับโครงสร้างกองทัพไทย ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็น และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกองทัพอย่างเป็นระบบ

การอภิปรายเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์และเอกสารแผนที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านความมั่นคง ที่เน้น "การรักษาความสงบภายในประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคง การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคาม การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ และการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม"

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ที่กำหนด "การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคาม" โดยเฉพาะการพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามแบบบูรณาการ

ในระดับกระทรวงกลาโหม กรอบแนวคิดนี้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในการมุ่งเน้นการพัฒนากองทัพให้ทันสมัย มีความพร้อมในการปฏิบัติการทั้งในยามปกติและยามวิกฤติ รวมถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งปรากฏในนโยบายการจัดทำงบประมาณของกระทรวงกลาโหม

ในระดับกองทัพบก สอดคล้องกับแผนพัฒนากองทัพบกและวิสัยทัศน์การเป็น "กองทัพดิจิทัล" โดยเฉพาะการพัฒนาระบบเครือข่ายการสื่อสารและการบูรณาการข้อมูลเพื่อสร้างภาพสถานการณ์ร่วม (Common Operational Picture) ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจและการปฏิบัติการ

การบูรณาการกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่เข้ากับแผนและยุทธศาสตร์ที่มีอยู่จะช่วยให้การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพบกเป็นไปอย่างสอดคล้องและเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาประเทศในภาพรวมและสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก

การอภิปรายผลที่เกี่ยวข้องกับบริบทด้านความมั่นคงและสถานการณ์ภัยคุกคามในอนาคต

เมื่อพิจารณาในบริบทของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงและภัยคุกคามในอนาคต กรอบแนวคิดหลักนิยมที่เสนอมีความสอดคล้องและสามารถตอบสนองต่อแนวโน้มสำคัญได้หลายประการ

ประการแรก การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาค โดยเฉพาะจีนและสหรัฐฯ หลักนิยมใหม่เน้นการรักษาดุลยภาพทางยุทธศาสตร์และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับพันธมิตรที่หลากหลาย ผ่านการปฏิบัติการร่วมพหุภาคีระหว่างประเทศ

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงสู่สงครามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare) หลักนิยมใหม่ตอบสนองด้วยการบูรณาการขีดความสามารถการปฏิบัติการหลายมิติ ความคล่องตัวในการตอบสนอง และการพัฒนาแนวทางปฏิบัติการที่เหมาะสมกับสถานการณ์

ประการที่สาม การพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารที่ก้าวหน้า หลักนิยมใหม่เน้นการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมและการปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อรับมือภัยคุกคามที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ โดยเฉพาะในมิติไซเบอร์ ข้อมูลข่าวสาร และระบบอัตโนมัติและปัญญาประดิษฐ์

ประการที่สี่ ภัยคุกคามที่ไม่ใช่รัฐที่ซับซ้อนขึ้น หลักนิยมใหม่ตอบสนองด้วยการปฏิบัติการร่วมทุกภาคส่วนในการรักษาความมั่นคง และการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติการในพื้นที่ที่ซับซ้อน เช่น พื้นที่เมือง

ประการที่ห้า การเพิ่มขึ้นของภัยพิบัติทางธรรมชาติและโรคระบาด หลักนิยมใหม่เน้นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการสงคราม โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานพลเรือนและองค์กรระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมสำหรับสถานการณ์ต่างๆ ตั้งแต่ภาวะการแข่งขัน ภาวะวิกฤติ ภาวะความขัดแย้ง และภาวะหลังความขัดแย้ง ทำให้กองทัพไทย

สามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติการให้เหมาะสมกับระดับของภัยคุกคามและเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการนำหลักนิยมนี้อไปปฏิบัติในบริบทของไทย ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างหน่วยงานที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการบูรณาการความร่วมมือ และการพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นซึ่งต้องใช้เวลาและการลงทุนอย่างต่อเนื่อง

สรุปการอภิปรายผล

กรอบแนวคิดหลักนิยามใหม่ "หลักนิยามการปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต" ที่เสนอในการวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงและภัยคุกคามในอนาคต รวมถึงแผนและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการบูรณาการขีดความสามารถในทุกมิติ การปรับตัวอย่างรวดเร็วต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

กรอบแนวคิดหลักนิยามนี้มีจุดเด่นที่สำคัญคือ การออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทของกองทัพไทย โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี และมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์สูงสุดจากสิ่งที่มีอยู่และการพัฒนาขีดความสามารถที่สำคัญอย่างมีเหตุผล

อย่างไรก็ตาม การนำกรอบแนวคิดหลักนิยามนี้ไปปฏิบัติให้เกิดผลจริงมีความท้าทายหลายประการ ทั้งด้านการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร การพัฒนากำลังพลและระบบที่สนับสนุน รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งต้องอาศัยความมุ่งมั่นและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารทุกระดับ

การเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาขีดความสามารถ และการสร้างความเข้าใจและการยอมรับจากกำลังพลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะเป็นก้าวแรกที่สำคัญในการนำกรอบแนวคิดหลักนิยามใหม่นี้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่การเพิ่มขีด

ความสามารถของกองทัพไทยในการรับมือกับภัยคุกคามในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงและภัยคุกคามทางทหารที่พัฒนาการอย่างรวดเร็วเป็นความท้าทายสำคัญต่อกองทัพบกไทยในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยคุกคามในอนาคต การศึกษาวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันและแนวโน้มในสองทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2590) ตลอดจนข้อจำกัดของหลักนิยมการรบอากาศพื้นดินปัจจุบัน เพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า ภัยคุกคามทางทหารในอนาคตจะมีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น หลักนิยมปัจจุบันมีข้อจำกัดในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่และจำเป็นต้องมีการพัฒนากรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่เน้นการบูรณาการการปฏิบัติการในทุกมิติ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ เพื่อให้กองทัพบกไทยมีความพร้อมในการรับมือกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายหลักในการนำเสนอกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่เหมาะสมสำหรับกองทัพบกไทยในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยคุกคามในอีกสองทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2590) ผลการศึกษาพบประเด็นสำคัญดังนี้

1. ลักษณะของภัยคุกคามทางทหารในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความซับซ้อนและมีความหลากหลายมากขึ้น การวิเคราะห์พบว่าภัยคุกคามทางทหารแบ่งออกเป็นสองประเภทหลักคือ ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Emerging Military Threats) โดยภัยคุกคามแบบดั้งเดิมยังคงมีความสำคัญได้แก่ ภัยคุกคามจากสงครามขนาดใหญ่ในภูมิภาคที่เกิดจากการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ ภัยคุกคามตามแนวชายแดน และการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้น ได้แก่ สงครามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare) ภัยคุกคามทางไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์ ภัยคุกคามจากอาวุธ

ทำลายล้างสูงและเทคโนโลยีอุบัติใหม่ การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร และภัยคุกคามจาก ยุทธภัณฑ์อัตโนมัติและระบบอากาศยานไร้คนขับ ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ว่าภัยคุกคามในอนาคตจะมีความซับซ้อน หลากหลาย และยากแก่การ ตรวจจับและตอบโต้ด้วยวิธีการทางทหารแบบเดิม

2. หลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน (Air Land Battle) ซึ่งกองทัพบกไทยใช้อยู่ ปัจจุบันมีข้อจำกัดในการรับมือภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ ๆ ผลการวิเคราะห์ด้วยโมเดล McKinsey 7S และ PMESII-PT พบจุดอ่อนสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการรับมือภัยคุกคาม ในอนาคต ได้แก่ ข้อจำกัดในการรับมือกับภัยคุกคามแบบไม่เป็นไปตามแบบ การขาด การบูรณาการมิติการรบใหม่อย่างชัดเจน (เช่น มิติไซเบอร์ อวกาศ และมิติข้อมูลข่าวสาร) การยึดติดกับแนวคิดการรบเชิงภูมิศาสตร์แบบดั้งเดิม ช่องว่างระหว่างวิสัยทัศน์การเป็น กองทัพดิจิทัลกับหลักนิยมปัจจุบัน และกระบวนการตัดสินใจที่มีลักษณะซับซ้อนและรวม ศูนย์อำนาจ ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า หลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีข้อจำกัดและไม่เพียงพอต่อการเผชิญกับภัยคุกคามทางทหารที่มีความ ซับซ้อนและหลากหลายในอนาคต

3. กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่เสนอมุ่งเน้นการบูรณาการและดำเนินการร่วมกัน ในทุกมิติการปฏิบัติการ จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix ผู้วิจัยได้พัฒนากลยุทธ์ 14 กล ยุทธ์ซึ่งนำไปสู่การเสนอ "หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)" ที่ประกอบด้วยแนวคิดปฏิบัติการ หลัก 4 ประการ ได้แก่ (1) การปฏิบัติการแบบบูรณาการหลายมิติ (2) การตอบสนองแบบ ปรับตัวและยืดหยุ่น (3) การใช้เทคโนโลยีและความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี และ (4) การ ประสานความร่วมมือและการบูรณาการทุกภาคส่วน มีหลักการปฏิบัติการ 5 ประการ และแนวทางการปฏิบัติการตามสถานการณ์ 4 ประเภท ที่ครอบคลุมการบูรณาการมิติ ปฏิบัติการทั้ง 6 มิติ ได้แก่ มิติทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูล ข่าวสาร ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า หลักนิยมที่มีลักษณะบูรณาการหลาย มิติ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือภัยคุกคามทาง ทหารในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

จากประเด็นสำคัญดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อ ได้รับการยืนยันจากผลการศึกษา และกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่น่าเสนอมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกองทัพบกไทยในการรับมือภัยคุกคามในระยะยาว โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบริบทเฉพาะของกองทัพบกไทย เน้นการใช้ประโยชน์สูงสุดจากสิ่งที่มีอยู่และการพัฒนาขีดความสามารถที่สำคัญอย่างมีเหตุผลมากกว่าการลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูงที่มีราคาแพงและอาจไม่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์

จากผลการศึกษาวิจัยและการนำเสนอกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์สำหรับผู้บริหารระดับสูงของกองทัพบกไทย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารระดับสูงของกองทัพบกไทยในการนำกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ไปใช้งานจริง

1.1 ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการนำกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ไปใช้จริง พร้อมสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาและบูรณาการระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาขีดความสามารถในมิติไซเบอร์และมิติข้อมูลข่าวสาร ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาขีดความสามารถตามแนวโน้มภัยคุกคามและงบประมาณที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ควรพัฒนากำลังพลให้มีทักษะและความสามารถเฉพาะทางที่จำเป็น โดยเน้นการฝึกอบรมและสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดใหม่ โดยเฉพาะการปฏิบัติการไซเบอร์ การปฏิบัติการข่าวสาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ รวมถึงการพัฒนาผู้นำทุกระดับให้เข้าใจแนวคิดการปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติ ควรสนับสนุนการแลกเปลี่ยนบุคลากรกับหน่วยงานอื่นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ

1.3 ควรสร้างความร่วมมือและประสานงานที่แน่นแฟ้นกับหน่วยงานพลเรือนและองค์กรอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะการร่วมมือกับหน่วยงานด้าน

ความมั่นคงไซเบอร์ ข่าวกอง และการสื่อสาร การพัฒนาความร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ ตลอดจนความร่วมมือกับพันธมิตรต่างประเทศในการฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนและบูรณาการกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่กับแผนและยุทธศาสตร์ที่มีอยู่แล้ว

2.1 ควรจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจรับผิดชอบขับเคลื่อนการนำกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ไปสู่การปฏิบัติจริง ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยในกองทัพบก 7 ส่วน และคณะทำงานควรรายงานตรงต่อผู้บริหารระดับสูงเพื่อแก้ไขปัญหาและตัดสินใจได้รวดเร็ว มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนเพื่อติดตามความก้าวหน้า

2.2 ควรบรรจุกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่เข้าไปในแผนปฏิบัติราชการและแผนพัฒนากองทัพที่มีอยู่ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสามารถวัดผลได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับแผนพัฒนากองทัพบก เพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่สอดคล้องกับการพัฒนาขีดความสามารถตามหลักนิยมใหม่ นอกจากนี้ ควรมีการทบทวนและปรับปรุงแผนและยุทธศาสตร์ที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับหลักนิยมใหม่ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ มิติอวกาศ และมิติข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาจยังไม่ได้รับการให้ความสำคัญเพียงพอในแผนและยุทธศาสตร์ที่มีอยู่

2.3 ควรมีการประเมินผลและติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ให้เหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอ โดยประเมินผลการนำหลักนิยมใหม่ไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงและการฝึก ทบทวนและปรับปรุงหลักนิยมอย่างสม่ำเสมอให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงแลกเปลี่ยนประสบการณ์และบทเรียนระหว่างหน่วยงานต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกองทัพบกไทยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยเชิงประยุกต์และการทดลองใช้งาน

1.1 ควรศึกษาความเป็นไปได้ในการนำกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ไปทดลองใช้งานจริงในหน่วยงานต่างๆ ของกองทัพบกไทย โดยทดสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติการจริง รวมถึงศึกษาข้อจำกัดและอุปสรรค อาจเริ่มจากหน่วยเฉพาะกิจหรือหน่วยที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและบุคลากรเพื่อประเมินความเหมาะสมก่อนขยายผลไปหน่วยงานอื่น การวิจัยควรครอบคลุมด้านเทคนิค ด้านการบริหารจัดการ และด้านทรัพยากรบุคคล

1.2 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินผลอย่างเป็นระบบในระยะยาวเพื่อวัดผลลัพธ์จากการนำกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ไปใช้ ทั้งในด้านการปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และประสิทธิผลในการรับมือภัยคุกคาม ควรพัฒนาตัวชี้วัดที่ชัดเจนสำหรับการประเมินผลในแต่ละมิติการปฏิบัติการ เก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงในระยะยาว โดยให้ความสำคัญกับการประเมินผล การบูรณาการระหว่างมิติต่างๆ และความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหัวข้อที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทหารที่สามารถสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพของกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่

2.2 การศึกษาความพร้อมและการพัฒนาบุคลากรของกองทัพบกไทย ในการรองรับกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่

2.3 การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพบก
ไทยกับหน่วยงานพลเรือนและพันธมิตรระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการ
รับมือภัยคุกคามระดับภูมิภาคและระดับโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

1. Lundy MD. Meeting the challenge of large-scale combat operations today and tomorrow. Military Review. 2018.
2. กระทรวงกลาโหม. แผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงกลาโหม; 2566.
3. Smith JA, Brown K. Non-traditional military threats and their implications. Journal of Strategic Studies. 2023;45(2):345-67.
4. กระทรวงการต่างประเทศ. รายงานสมรรถนะของกองทัพในยุคสงครามเย็น. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ; 2566.
5. Doe J. Air-Land Battle Doctrine: Past effectiveness and future limitations. Military Review. 2022;56(4):78-95.
6. กระทรวงกลาโหม. ยุทธศาสตร์และการปรับตัวต่อภัยคุกคามสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงกลาโหม; 2565.
7. กระทรวงกลาโหม. แผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงกลาโหม; 2566.
8. Smith JA, Brown K. Non-traditional military threats and their implications. Journal of Strategic Studies. 2023;45(2):345-67.
9. Doe J. Emerging technologies in warfare: AI and hypersonic missiles. Military Tech. 2022;60(1):12-20.
10. กระทรวงการต่างประเทศ. รายงานสมรรถนะของกองทัพในยุคสงครามเย็น. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ; 2566.
11. Martin R, Lee C. The US-China rivalry in Southeast Asia. Global Security. 2021;39(3):89-104.
12. Williams T. Proxy wars in Southeast Asia: Historical and contemporary perspectives. Political Review. 2023;48(4):23-45.

13. กระทรวงมหาดไทย. รายงานสถานการณ์ชายแดนและการก่อการร้ายในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย; 2565.
14. Brown P. The evolution of drone warfare in Asia. Security Review. 2022;58(2):67-89.
15. กระทรวงกลาโหม. ยุทธศาสตร์และการปรับตัวต่อภัยคุกคามสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงกลาโหม; 2565.
16. Builder CH. The Army in the strategic environment of the 21st century. Rand Corporation; 1995.
17. Scales RA. Certain Victory: The US Army in the Gulf War. US Army Command and General Staff College Press; 1994.
18. Singer PW. Wired for War: The Robotics Revolution and Conflict in the 21st Century. Penguin; 2009.
19. Arquilla J, Ronfeldt D. Cyberwar is Coming! Comparative Strategy. 1993;12(2):141–165.
20. Vassallo AJ. Multi-domain operations and joint force integration: Adapting for the future. Joint Force Quarterly. 2018;89:45–53.
21. Matthews MD, et al. Asymmetric Warfare in the 21st Century: Military Response to Terrorism. Cambridge University Press; 2010.
22. Builder CH. The Army in the strategic environment of the 21st century. Rand Corporation; 1995.
23. Office of the Secretary of Defense. Capstone Concept for Joint Operations: Joint Force 2020. Washington, DC: Department of Defense; 2012.
24. Vassallo AJ. Multi-domain operations and joint force integration: Adapting for the future. Joint Force Quarterly. 2018;89:45–53.
25. Matthews MD, et al. Asymmetric Warfare in the 21st Century: Military Response to Terrorism. Cambridge University Press; 2010.

26. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2561.
27. กระทรวงกลาโหม. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม; 2565.
28. สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม; 2566.
29. กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการกองทัพไทย; 2566.
30. กองทัพบก. แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กองทัพบก; 2566.
31. กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการกองทัพไทย; 2566.
32. กองทัพบก. แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กองทัพบก; 2566.
33. สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม; 2566.
34. Hoffman FG. Hybrid Warfare and Challenges. Joint Force Quarterly. 2016;52(1):34-48.
35. วุฒิไกร ศรีโกศา. การพัฒนาความพร้อมในการเผชิญกับสงครามพันทาง (Hybrid Warfare) ของกองทัพบกไทย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 31 มี.ค. 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://awc.ac.th/storage/research/470.pdf>

36. ธนิตศักดิ์ ศรีบุญเรือง. แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้
สถานการณ์สงครามพันทาง [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2563
[เข้าถึงเมื่อ 31 มี.ค. 2567]. เข้าถึงได้
จาก: <https://awc.ac.th/storage/research/603.pdf>
37. Jensen, R. Urban Operations: Challenges and Doctrine Development.
Journal of Military and Strategic Studies. 2020;21(3):45-67.
38. Spencer, J., Kitzen, M. Urban Warfare and the Adaptability of Military
Doctrine. Parameters. 2019;49(2):13-25.
39. Li, Zhang. Artificial Intelligence and Military Doctrine Transformation.
2021.
40. Scharre. Autonomous Weapons Systems and Military Doctrine. 2020.
41. Kumar, Singh. Cyber Warfare and Military Doctrine Evolution. 2021.
42. ชัยรินทร์ และคณะ. ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้างกับการประยุกต์ใช้ทางการทหาร.
วารสารเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. 2564.
43. Sukma R, Tan SS. Security and Defense Development in Southeast
Asia: The Dynamics of Cross-National and Cross-Sectoral Linkages.
RSIS Monograph. Singapore: S. Rajaratnam School of International
Studies; 2019.
44. Acharya A. ASEAN and Regional Security in Southeast Asia. In: Oxford
Research Encyclopedia of International Studies. Oxford: Oxford
University Press; 2020.
45. ปัญญา สุขอนตะสาพ. การพัฒนาหลักนิยมกองทัพบกไทยในยุคดิจิทัล. วารสาร
เสนาธิปัตย์. 2562;68(2):45-58.
46. ญัฐพงษ์ เสาววงศ์. การพัฒนาหลักนิยมทางทหารว่าด้วยสมรรถนะการปฏิบัติงาน
ของชุดปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนในพื้นที่ชายแดน กองทัพบกภาคที่ 3. วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2560;23(1):114-121.

47. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ; 2561.
48. กระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570). 2565: 21-25.
49. กระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี กระทรวงกลาโหม (ปี 2566-2570). กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม; 2566.
50. กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐). กรุงเทพฯ: กองบัญชาการกองทัพไทย; 2566.
51. กองทัพบก. ร่างยุทธศาสตร์กองทัพบก พ.ศ. 2566-2580. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2566.
52. กองทัพบก. แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี กองทัพบก พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2565.
53. แผนพัฒนากองทัพบก ปีงบประมาณ 2560-2564. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2559.
54. กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2567.
55. กระทรวงกลาโหม. เอกสารยุทธศาสตร์และการพัฒนากองทัพ พ.ศ. 2569-2580. กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม; 2566.
56. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา. 6 เมษายน 2560;134(40ก):1-105.
57. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารประกอบการศึกษาบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ของกองทัพบกตามกฎหมาย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2564.
58. กองทัพบก. เอกสารโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับกองทัพบก [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://doo.rta.mi.th/DooNew/ITA/001.pdf>
59. กรมยุทธการทหารบก. เอกสารศึกษาการจัดและโครงสร้างหน่วยของกองทัพบกไทย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธการทหารบก; 2564.

60. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. รายงานการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างกองทัพบกในภูมิภาคอาเซียนและสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ; 2563.
61. กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2567.
62. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารภัยคุกคามและหลักนิยมทางทหาร. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2564.
63. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. รายงานวิเคราะห์ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ; 2564.
64. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). Military expenditure database 2015-2021 [อินเทอร์เน็ต]. Stockholm: SIPRI; 2022 [เข้าถึงเมื่อ 31 มี.ค. 2025]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sipri.org>
65. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารประกอบการศึกษาภัยคุกคามรูปแบบใหม่และการพัฒนาหลักนิยมกองทัพบก. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
66. ศูนย์ไซเบอร์กลาโหม กระทรวงกลาโหม. รายงานสถิติการโจมตีทางไซเบอร์ต่อระบบของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2561-2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม; 2565.
67. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. รายงานศึกษาสงครามลูกผสม: กรณีศึกษายูเครนและซีเรีย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ; 2563.
68. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.). รายงานสรุปสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ.2564. ยะลา: ศอ.บต.; 2565.
69. สถาบันวิจัยความมั่นคงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. รายงานความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์และภาษาแห่งความเกลียดชังออนไลน์ในอาเซียน พ.ศ. 2562-2564. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยความมั่นคงฯ; 2564.
70. กรมยุทธการทหารบก. เอกสารวิเคราะห์ภัยคุกคามทางอวกาศและสงครามอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: กรมยุทธการทหารบก; 2563.
71. กองทัพบก. รายงานบทบาทของกองทัพบกในการจัดการภัยพิบัติและโรคระบาด พ.ศ. 2554-2564. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2564.

72. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารประกอบการศึกษาศึกษาภัยคุกคามรูปแบบใหม่และการพัฒนาหลักนิยมกองทัพบก. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
73. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารประกอบการศึกษาศึกษาภัยคุกคามรูปแบบใหม่และการพัฒนาหลักนิยมกองทัพบก. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
74. International Institute for Strategic Studies (IISS). The Military Balance 2022. London: IISS; 2022.
75. Asian Security Research Institute. The Future of Military Technologies and Non-state Actors by 2030. Bangkok: Asian Security Research Institute; 2022.
76. U.S. Army Strategic Studies Institute. Urban Warfare in 2035: The Future Battlespace. Pennsylvania: SSI; 2022.
77. Asian Security Strategic Institute. Anti-Access/Area Denial Capabilities in Southeast Asia: Trends toward 2030. Bangkok: Asian Security Strategic Institute; 2022.
78. Military Strategic Research Center. Hypersonic Weapons and Long-Range Precision Fires: Trends and Challenges toward 2030. Bangkok: Military Strategic Research Center; 2022.
79. Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Climate Change and Migration Report 2022. Geneva: IPCC; 2022.
80. US Department of the Army. Army Doctrine Publication (ADP) 1-01: Doctrine Primer. Washington DC: Department of the Army; 2019.
81. US Department of Defense. Joint Publication 1-02: Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms. Washington DC: US Department of Defense; 2016.
82. North Atlantic Treaty Organization (NATO). NATO Glossary of Terms and Definitions (AAP-06). Brussels: NATO Standardization Office; 2020.
83. North Atlantic Treaty Organization (NATO). Allied Joint Doctrine (AJP-01). Brussels: NATO Standardization Office; 2017.

84. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย.
กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
85. Høiback H. Understanding Military Doctrine: A Multidisciplinary Approach. London: Routledge; 2013.
86. Posen BR. The Sources of Military Doctrine: France, Britain, and Germany Between the World Wars. Ithaca: Cornell University Press; 1984.
87. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย.
กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
88. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย.
กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
89. Høiback H. Understanding Military Doctrine: A Multidisciplinary Approach. London: Routledge; 2013.
90. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย.
กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
91. Høiback H. Understanding Military Doctrine: A Multidisciplinary Approach. London: Routledge; 2013.
92. กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย.
กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
93. กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการกองทัพบก; 2567.
94. House J. Combined Arms Warfare in the Twentieth Century. Lawrence: University Press of Kansas; 2001.
95. Romjue JL. From Active Defense to AirLand Battle: The Development of Army Doctrine 1973-1982. Washington DC: US Army Center of Military History; 1984.
96. Sloan E. Military Transformation and Modern Warfare: A Reference Handbook. Westport, CT: Praeger Security International; 2008.

97. Nagl JA. Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam: Learning to Eat Soup with a Knife. Westport, CT: Praeger; 2002.
98. Perkins D. Multi-Domain Battle: Driving Change to Win in the Future. Military Review. 2017;97(4):6-12.
99. Department of the Army. FM 3-0 Operations. Washington, DC: Headquarters Department of the Army; 2022.
100. กองทัพบก. การยุทธ์ของกองทัพบกในสนาม: หลักนิยม Air Land Battle. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2565.
101. Romjue JL. From Active Defense to AirLand Battle: The Development of Army Doctrine, 1973-1982. Fort Leavenworth, KS: U.S. Army Command and General Staff College; 1984.
102. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2567.
103. Department of the Army. Field Manual 3-0: Operations. Washington DC: Headquarters, Department of the Army; 2022.
104. NATO Standardization Office. Allied Joint Doctrine (AJP-01). Brussels: NATO Standardization Office; 2017.
105. Israel Defense Forces. IDF Strategy Document. Tel Aviv: Israel Defense Forces; 2018.
106. Johnson D. Russia's Military Doctrine and Strategy. RAND Corporation; 2020.
107. Office of the Secretary of Defense. Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2023. Washington, DC: Department of Defense; 2023.
108. Department of the Army. Field Manual 3-0: Operations. Washington DC: Headquarters, Department of the Army; 2022.
109. Department of the Army. Field Manual 3-0: Operations. Washington DC: Headquarters, Department of the Army; 2022.

110. Feickert A. The U.S. Army and Multi-Domain Operations [Internet]. Congressional Research Service; 2022 [cited 2024 Mar 30]. Available from: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11409>
111. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ กองทัพบก. หลักนิยมการปฏิบัติการหลายมิติ: แนวคิดและแนวทางการประยุกต์สำหรับกองทัพบกไทย. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการกองทัพบก; 2565.
112. Singer M, Wildavsky A. The Real World Order: Zones of Peace, Zones of Turmoil. New Jersey: Chatham House Publishers; 1993.
113. Jervis R. Perception and Misperception in International Politics. Princeton: Princeton University Press; 1976.
114. Meyer CB. Threat Perception in International Relations: An Analytical Approach. New York: Routledge; 2009.
115. Jervis R. Perception and Misperception in International Politics. Princeton: Princeton University Press; 1976.
116. Meyer CB. Threat Perception in International Relations: An Analytical Approach. New York: Routledge; 2009.
117. U.S. Department of the Army. FM 3-0 Operations. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army; 2022.
118. Dubik JM, Sullivan RG. War, Strategy, and Military Effectiveness. Strategic Studies Institute, U.S. Army War College; 2018.
119. Davis PK. Capabilities for Joint Analysis in the Department of Defense: Rethinking Support for Strategic Analysis. Santa Monica, CA: RAND Corporation; 2010.
120. Farrell T, Terriff T, editors. *The Sources of Military Change: Culture, Politics, Technology*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers; 2002.
121. Rosen SP. *Winning the Next War: Innovation and the Modern Military*. Ithaca, NY: Cornell University Press; 1991.

122. Posen BR. *The Sources of Military Doctrine: France, Britain, and Germany Between the World Wars*. Ithaca, NY: Cornell University Press; 1984.
123. Grissom A. The Future of Military Innovation Studies. *Journal of Strategic Studies*. 2006;29(5):905-934.
124. Farrell T, Terriff T, editors. *The Sources of Military Change: Culture, Politics, Technology*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers; 2002.
125. Grissom A. The Future of Military Innovation Studies. *Journal of Strategic Studies*. 2006;29(5):905-934.
126. Boot M. *War Made New: Weapons, Warriors, and the Making of the Modern World*. New York: Gotham Books; 2006.
127. Burke WW. *Organization Change: Theory and Practice*. 5th ed. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications; 2017.
128. March JG, Simon HA. *Organizations*. 2nd ed. Cambridge, MA: Blackwell Publishers; 1993.
129. Avant DD, Lebovic JH. U.S. Military Responses to Post-Cold War Missions. In: Katzenstein PJ, editor. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press; 1996. p. 107-132.
130. Farrell T. *Military Adaptation in War: With Fear of Change*. Cambridge, UK: Cambridge University Press; 2010.
131. Janowitz M. *The Professional Soldier: A Social and Political Portrait*. New York: Free Press; 1971.
132. Nagl JA. *Learning to Eat Soup with a Knife: Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam*. Chicago: University of Chicago Press; 2005.

ผนวก ก

ข้อมูลสนับสนุน บทที่ 2

เนื่องด้วยการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 ของการพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมนั้น มีข้อมูลจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ขยายความจากบทที่ 2 มาลงรายละเอียดในผนวก ก นี้ ซึ่งจะประกอบด้วย

1. ผนวก ก-1 นโยบายที่เกี่ยวข้องและความเชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักนิยม
2. ผนวก ก-2 บทบาท ภารกิจ หน้าที่และโครงสร้างของกองทัพบก
3. ผนวก ก-3 แนวคิดเรื่องภัยคุกคามทางทหาร
4. ผนวก ก-4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักนิยมทางทหาร (Military Doctrines)
5. ผนวก ก-5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร

ผนวก ก-1

นโยบายที่เกี่ยวข้องและความเชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักนิยม

การกำหนดและปรับปรุงหลักนิยม (Doctrine) ด้านการทหาร จำเป็นต้องอ้างอิงนโยบายและกฎหมายทั้งในระดับชาติและระดับเหล่าทัพ ซึ่งไม่เพียงเป็นข้อกำหนดด้านภารกิจหน้าที่ แต่ยังเป็น "กรอบแนวทาง" ในการพัฒนากำลังรบและโครงสร้างองค์กร

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ได้กำหนดเป้าหมายให้กองทัพปรับปรุงและยกระดับขีดความสามารถ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาหลักนิยม ประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาหลักนิยม ตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย การบูรณาการเทคโนโลยีขั้นสูง โดยกำหนดให้กองทัพต้องเสริมสร้างศักยภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการบูรณาการข้อมูลและระบบข่าวกรอง การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ที่เน้นการผนึกกำลังร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และการเน้นปฏิบัติการที่หลากหลาย โดยกำหนดให้กองทัพต้องมีความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งภัยคุกคามทางทหารและความมั่นคงรูปแบบใหม่⁴⁷

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป็นแผนระดับที่ 2 ที่ระบุถึงความจำเป็นในการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงและการปรับปรุงกองทัพให้มีความพร้อมรบ แผนย่อยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักนิยม ได้แก่ แผนย่อยการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาระบบงานข่าวกรองและระบบบัญชาการเหตุการณ์ให้ทันสมัย แผนย่อยการพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ที่กำหนดให้มีการบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญให้มีความพร้อม และแผนย่อยการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ ที่เน้นการเสริมสร้างความร่วมมือในกรอบทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี เพื่อส่งเสริมความมั่นคงในภูมิภาค

3. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (ปี 2566-2570) เน้นการสร้าง "ศักยภาพ" ให้กองทัพและหน่วยงานความมั่นคงมีความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามที่หลากหลาย โดยกำหนดให้มีการปรับปรุงโครงสร้างกำลังและใช้หลักนิยมการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations) ให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ แผนนี้ยังกำหนดให้มีการบูรณาการเทคโนโลยีขั้นสูงและกำลังพลสำรอง การเชื่อมโยงระบบบังคับบัญชา ตลอดจนการเตรียมแผนเผชิญเหตุด้านความมั่นคงแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันให้กองทัพต้องพัฒนาหลักนิยมที่รองรับการปฏิบัติการในลักษณะดังกล่าว⁴⁸

4. แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี กระทรวงกลาโหม (ปี 2566-2570) เป็นแผนระดับที่ 3 ตามกลไกยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดจากยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติจริงในกระทรวงกลาโหม โดยแผนนี้มุ่งเน้นการเตรียมและพัฒนากำลังรบที่ทันสมัย รวมถึงการปรับหลักนิยมการใช้กำลังพลและยุทโธปกรณ์ให้รองรับความท้าทายใหม่ เช่น การรบผสมผสาน (Hybrid Warfare) และการปฏิบัติการทางไซเบอร์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระทรวงกลาโหมให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักนิยมให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบัน⁴⁹

5. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (ปี 2566-70) มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมด้านกำลังรบและระบบสนับสนุน เพื่อป้องกันอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติอย่างครอบคลุม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเปราะบางหรืออาจเกิดข้อพิพาทกับรัฐอื่น ซึ่งกระตุ้นให้มีการปรับปรุงแนวคิดการปฏิบัติการป้องกันประเทศและหลักนิยมทางทหารให้รองรับการเผชิญหน้าทั้งแบบดั้งเดิมและแบบผสมผสาน⁵⁰

6. (ร่าง) ยุทธศาสตร์กองทัพบก (ปี 2566-2580) ให้ความสำคัญกับ "การพัฒนาหลักนิยมใหม่" เพื่อเปลี่ยนผ่านจากหลักนิยมอากาศ-พื้นดิน (Air-Land Battle) แบบดั้งเดิม ไปสู่รูปแบบที่เชื่อมโยงมิติต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะมิติไซเบอร์และอวกาศ รวมถึงเน้นการปฏิบัติการผสมผสาน (Joint/Combined Operations) กับเหล่าทัพอื่น ตลอดจนความร่วมมือทางทหารกับนานาชาติ นอกจากนี้ ร่างยุทธศาสตร์ฯ ยังกล่าวถึงการสนับสนุน

งานความมั่นคงภายในและการบังคับใช้กฎหมาย จึงต้องปรับหลักนิมรองรับภารกิจที่หลากหลายมากขึ้น⁵¹

7. แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี กองทัพบก (พ.ศ. 2566-2570) สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ระยะยาวของกองทัพบก โดยเน้นการปรับปรุงหลักนิยมทางทหาร เช่น การนำโดรนและระบบอัตโนมัติ (Autonomous Systems) มาใช้งาน การฝึกเพื่อรับมือภัยคุกคามแบบผสม (Hybrid Warfare) และการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ (Multi-domain Operations) เพื่อเตรียมรับมือภัยคุกคามสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน⁵²

8. แผนพัฒนากองทัพบก (พ.ศ. 2565-2569) เน้นการพัฒนาโครงสร้างกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และระบบสนับสนุน โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางทหารใหม่ๆ ระบบบัญชาการและควบคุมแบบบูรณาการ (C4ISR) รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถกำลังพลในการปฏิบัติการทางทหารแบบไม่ดั้งเดิม (Non-traditional Military Operations) เพื่อเสริมความพร้อมสำหรับภัยคุกคามใหม่และสนับสนุนการพัฒนาหลักนิยมกองทัพบกในอนาคต⁵³

9. สมุดปกขาวกองทัพบก ระบุถึงสถานการณ์ความมั่นคงที่มีการเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนขึ้นทั้งระดับโลก ภูมิภาค และประเทศ กองทัพบกจึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักนิยมให้ทันสมัย เพื่อการป้องกันและปฏิบัติการผสมผสานหลายมิติ (Multi-domain Operations) โดยเน้นการสื่อสารกับสาธารณะเกี่ยวกับภารกิจ โครงสร้าง และแนวความคิดการใช้กำลัง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน⁵⁴

10. เอกสารยุทธศาสตร์และการพัฒนากองทัพ กระทรวงกลาโหม (พ.ศ. 2569-2580) เป็นแผนระยะยาวที่กำหนดทิศทางการบริหารและการพัฒนากองทัพให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถทางเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากร และการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ (Joint/Combined/Interagency Operations) เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามที่มีความซับซ้อน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างหลักนิยมทางทหารที่ทันสมัยและเป็นสากลของไทยในอนาคต⁵⁵

ผนวก ก-2

บทบาท ภารกิจ หน้าทีและโครงสร้างของกองทัพบก

กองทัพบกมีหน้าที่หลักในการปกป้องอธิปไตยและความมั่นคงของประเทศ รวมถึงพัฒนาหลักนิยมให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐและกระทรวงกลาโหม เพื่อรองรับภัยคุกคามสมัยใหม่ทั้งทางทหารและไม่ใช่ทางทหาร การปรับปรุงหลักนิยมนอกจากสนับสนุนการป้องกันประเทศตามรัฐธรรมนูญแล้ว ยังเชื่อมโยงกับภารกิจการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการปฏิบัติการทางทหาร

1. บทบาท ภารกิจ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กองทัพบกต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 (มาตรา 52) ซึ่งกำหนดให้รัฐมีหน้าที่พิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย รวมถึงเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงต้องจัดให้มีกำลังทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งการใช้กำลังทหารยังมีเป้าหมายสนับสนุนการพัฒนาประเทศด้วย⁵⁶

2. หน้าที่ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

2.1 พืทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักรปราบปรามการกบฏและการจลาจล โดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 พืทักษ์รักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

2.3 ปกป้อง พืทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง ตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน

2.4 ศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และด้านกิจการ อวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของ กระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ

2.5 ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม เพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือ ตามมติคณะรัฐมนตรี

การศึกษาบทบาทและภารกิจตามกฎหมายของกองทัพบก สะท้อนความ ทำหายในการพัฒนาหลักนิยมที่ต้องรองรับภารกิจหลากหลาย ทั้งการป้องกันประเทศ การ รักษาความมั่นคงภายใน การช่วยเหลือประชาชน และการพัฒนาประเทศจำเป็นต้อง พัฒนาหลักนิยมที่มีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้กับทุกสถานการณ์⁵⁷

3. โครงสร้างการจัดหน่วยกองทัพบก

โครงสร้างองค์กรของกองทัพบกเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนา และการนำหลักนิยมไปปฏิบัติ เนื่องจากโครงสร้างองค์กรกำหนดการจัดสรรทรัพยากร สายการบังคับบัญชา และกลไกการประสานงานภายในกองทัพ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อ ประสิทธิภาพในการดำเนินการตามหลักนิยมที่กำหนดไว้ ซึ่งกองทัพบกแบ่งส่วนราชการ ออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

3.1 ส่วนบัญชาการ ประกอบด้วย สำนักงานผู้บังคับบัญชา สำนัก เลขาธิการกองทัพบก ส่วนสนับสนุนกองบัญชาการกองทัพบก สำนักงานปฏิบัติการกิจกอง อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในกองทัพบก กรมฝ่ายเสนาธิการ (6 หน่วย) กรมฝ่าย ยุทธบริการ (9 หน่วย) และกรมฝ่ายกิจการพิเศษ (11 หน่วย)

3.2 ส่วนกำลังรบ

3.2.1 กองทัพภาคที่ 1 รับผิดชอบพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก หน่วยรบที่สำคัญประกอบด้วย กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ กองพลทหาร

ราบที่ 2 รักษาพระองค์ กองพลทหารราบที่ 9 กองพลทหารราบที่ 11 และกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์

3.2.2 กองทัพอากาศที่ 2 รับผิดชอบภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด หน่วยรบที่สำคัญประกอบด้วย กองพลทหารราบที่ 3 กองพลทหารราบที่ 6 และกองพลทหารม้าที่ 3

3.2.3 กองทัพอากาศที่ 3 รับผิดชอบภาคเหนือทั้งหมด หน่วยรบที่สำคัญประกอบด้วย กองพลทหารราบที่ 4 กองพลทหารราบที่ 7 และกองพลทหารม้าที่ 1

3.2.4 กองทัพอากาศที่ 4 รับผิดชอบภาคใต้ทั้งหมด หน่วยรบที่สำคัญประกอบด้วย กองพลทหารราบที่ 5 และกองพลทหารราบที่ 15

3.2.5 หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ รับผิดชอบภารกิจการปฏิบัติการพิเศษ หน่วยรบที่สำคัญประกอบด้วย กองพลรบพิเศษที่ 1 และกรมรบพิเศษที่ 2

3.3 ส่วนสนับสนุนการรบ ประกอบด้วย หน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศ กองพลทหารปืนใหญ่ กองพลทหารช่าง หน่วยข่าวกรองทางทหาร ศูนย์การเคลื่อนย้ายกองทัพบก กรมทหารสื่อสารที่ 1 กรมการบิน กองพันทหารช่างที่ 51 กองพันป้องกันฐานบิน และกองร้อยวิทยาศาสตร์

3.4 ส่วนส่งกำลังบำรุง มีจำนวน 9 กรม ประกอบด้วย กรมการทหารช่าง กรมการทหารสื่อสาร กรมสรรพาวุธทหารบก กรมพลธิการทหารบก กรมแพทย์ทหารบก กรมการขนส่งทหารบก กรมยุทธวิทยาทหารบก กรมการสัตววิทยาทหารบก และกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก

3.5 ส่วนภูมิภาค ในแต่ละกองทัพอากาศมีหน่วยขึ้นตรงเป็นมณฑลทหารบก โดยกองทัพอากาศที่ 1 จำนวน 9 มณฑลทหารบก กองทัพอากาศที่ 2 จำนวน 10 มณฑลทหารบก กองทัพอากาศที่ 3 จำนวน 10 มณฑลทหารบก และกองทัพอากาศที่ 4 จำนวน 6 มณฑลทหารบก

3.6 ส่วนการศึกษา ประกอบด้วย กรมยุทธศึกษาทหารบก โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน วิทยาลัยแพทย์ศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก โรงเรียนทหารราบ โรงเรียนทหารม้า โรงเรียนทหารปืนใหญ่
โรงเรียนนายสิบทหารบก ศูนย์สงครามพิเศษ ศูนย์การบินทหารบก

3.7 ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ ในแต่ละกองทัพบก จะมีหน่วยขึ้นตรงที่เป็น
หน่วยส่วนช่วยพัฒนาประเทศ คือกองพลพัฒนาที่ 1-4⁵⁸

โครงสร้างองค์กรของกองทัพบกไทยสะท้อนความท้าทายในการพัฒนาหลัก
นิยม เนื่องจากต้องรองรับการปฏิบัติการของหน่วยที่มีภารกิจหลากหลายและซับซ้อน ทั้ง
ยังต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างหน่วยต่างๆ ภายในองค์กร⁵⁹ จากการศึกษา
เปรียบเทียบพบว่า โครงสร้างของกองทัพบกไทยมีความซับซ้อนและมีภารกิจ
นอกเหนือจากการทหารมากกว่ากองทัพในภูมิภาคอาเซียนและประเทศชั้นนำ เช่น
สหรัฐอเมริกา⁶⁰ อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มปรับโครงสร้างให้กระชับ คล่องตัวขึ้น และจัดตั้ง
หน่วยงานใหม่ที่รับผิดชอบด้านไซเบอร์และเทคโนโลยีดิจิทัล สะท้อนให้เห็นการตระหนัก
ถึงการปรับตัวให้ทันต่อภัยคุกคามและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการ
พัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ของกองทัพบกไทย⁶¹

ผนวก ก-3

แนวคิดเรื่องภัยคุกคามทางทหาร

การพัฒนาหลักนิยมทางทหารที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับลักษณะและแนวโน้มของภัยคุกคามทางทหารที่กองทัพต้องเผชิญ ในส่วนนี้จะวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับภัยคุกคามทางทหารทั้งแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ รวมถึงพลวัตของภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21 ที่มีผลต่อการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพบกไทย

1. ภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats)

ภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats) คือการใช้กำลังทหารและยุทธโศปกรณ์ขนาดใหญ่ในสงครามสมมาตรระหว่างรัฐ โดยมีลักษณะสำคัญคือ ใช้กำลังรบขนาดใหญ่ มีเป้าหมายชัดเจนในการเอาชนะคู่ต่อสู้ การแบ่งแยกสนามรบที่ชัดเจน และดำเนินการโดยรัฐหรือองค์กรที่มีโครงสร้างแน่นอน⁶²

แม้ภัยคุกคามแบบดั้งเดิมต่อไทยจะลดลงจากยุคสงครามเย็น แต่การวิเคราะห์สถานการณ์ในภูมิภาคพบว่ายังคงมีภัยคุกคามที่สำคัญ เช่น ความตึงเครียดจากทะเลจีนใต้, การสะสมอาวุธและทดสอบขีปนาวุธของเกาหลีเหนือ, การแข่งขันอิทธิพลทางทหารระหว่างจีน-สหรัฐฯ รวมถึงข้อพิพาทชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน แม้ไทยไม่ได้เผชิญภัยคุกคามโดยตรง แต่การเพิ่มขึ้นของงบประมาณและการสะสมอาวุธของประเทศเพื่อนบ้าน สะท้อนถึงความจำเป็นที่กองทัพบกไทยต้องเตรียมพร้อมและพัฒนาหลักนิยมการรบตามแบบต่อไป^{63,64}

2. ภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Military Threats)

ภัยคุกคามทางทหารแบบใหม่ (Non-traditional Military Threats) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ 21 และเป็นแรงผลักดันสำคัญในการปรับเปลี่ยนหลักนิยมทางทหารของกองทัพทั่วโลก รวมถึง

กองทัพไทย⁶⁵ ภัยคุกคามเหล่านี้มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย

2.1 การปฏิบัติการทางไซเบอร์และสงครามข้อมูล (Cyber Operations and Information Warfare) ภัยคุกคามทางไซเบอร์มีความซับซ้อนและเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยครอบคลุมตั้งแต่การโจมตีระบบโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ การจารกรรมข้อมูล ไปจนถึงการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations) เพื่อสร้างอิทธิพลทางการเมืองและสังคม การปฏิบัติการเหล่านี้มีต้นทุนต่ำแต่สร้างผลกระทบสูง ทำให้รัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีกำลังทางทหารแบบดั้งเดิมที่เข้มแข็ง ในบริบทของประเทศไทย ข้อมูลจากศูนย์ไซเบอร์กลาโหม (Defense Cyber Center) ระบุว่าจำนวนการโจมตีทางไซเบอร์ต่อระบบเครือข่ายของกระทรวงกลาโหมและกองทัพเพิ่มขึ้นกว่า 300% ในช่วงปี 2018-2021⁶⁶ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาหลักนิยมที่ครอบคลุมการปฏิบัติการในมิติไซเบอร์

2.2 สงครามลูกผสม (Hybrid Warfare) เป็นรูปแบบการทำสงครามที่ผสมผสานระหว่างการใช้กำลังทหารแบบดั้งเดิมและแบบอสมมาตร รวมถึงการใช้เครื่องมือที่ไม่ใช่ทางทหาร เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ การแทรกแซงทางเศรษฐกิจ และการใช้กองกำลังตัวแทน (Proxy Forces) สงครามลูกผสมทำให้เส้นแบ่งระหว่างสถานการณ์สงครามและสันติภาพไม่ชัดเจน และมักอยู่ในพื้นที่สีเทาที่ยากต่อการระบุและตอบโต้ด้วยหลักนิยมทางทหารแบบดั้งเดิม การวิเคราะห์กรณีศึกษาจากความขัดแย้งในยูเครนและซีเรียแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของสงครามลูกผสมที่ประสบความสำเร็จ โดยมีการใช้กองกำลังที่ไม่มีเครื่องหมายสังกัด (Little Green Men) การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร และการใช้กลุ่มติดอาวุธที่เป็นตัวแทน⁶⁷ ซึ่งเป็นบทเรียนสำคัญที่กองทัพไทยควรนำมาพิจารณาในการพัฒนาหลักนิยมใหม่

2.3 การก่อการร้ายและกลุ่มติดอาวุธที่ไม่ใช่รัฐ (Terrorism and Non-State Armed Groups) ยังคงเป็นภัยคุกคามสำคัญต่อความมั่นคงในหลายภูมิภาค รวมถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มเหล่านี้มีความคล่องตัวสูง ใช้เทคนิคการรบแบบกองโจร และมักปฏิบัติการในพื้นที่ที่เข้าถึงยาก เช่น พื้นที่ป่าเขา หรือพื้นที่ชุมชนแออัด ทำให้ยากต่อการตอบโต้ด้วยกำลังทางทหารแบบดั้งเดิม ในบริบทของประเทศไทย แม้ว่าสถานการณ์

ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงเป็นความท้าทายที่ต้องอาศัยการผสมผสานเครื่องมือทั้งทางทหาร การพัฒนา และการเมือง⁶⁸ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักนิยมที่มีความยืดหยุ่นและบูรณาการ

2.4 ความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์และภาษาแห่งความเกลียดชัง (Identity-based Conflicts and Hate Speech) ความขัดแย้งที่มีรากฐานมาจากชาติพันธุ์ ศาสนา หรืออุดมการณ์ทางการเมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั่วโลก และถูกขยายผลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ความขัดแย้งเหล่านี้สามารถกลุ่กลามเป็นความรุนแรงในวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว และมักถูกใช้เป็นเครื่องมือโดยตัวแสดงภายนอกเพื่อสร้างความแตกแยกและไร้เสถียรภาพ การศึกษาโดยสถาบันวิจัยความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบว่า การใช้ภาษาแห่งความเกลียดชังในสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นร้อยละ 28 ในช่วงปี 2019-2021 ซึ่งส่งผลให้เกิดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคม⁶⁹ ปรากฏการณ์นี้สร้างความท้าทายใหม่ให้กับกองทัพที่ต้องพัฒนาหลักนิยมในการตอบสนองต่อความขัดแย้งที่มีความละเอียดอ่อนเชิงสังคมและวัฒนธรรม

2.5 ภัยคุกคามทางอวกาศและสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Space Threats and Electronic Warfare) การพึ่งพาเทคโนโลยีอวกาศในการสื่อสาร การนำทาง และการเฝ้าตรวจของกองทัพทำให้ระบบเหล่านี้กลายเป็นเป้าหมายสำคัญในการโจมตี การรบกวนสัญญาณดาวเทียม การโจมตีทางอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้อาวุธต่อต้านดาวเทียม กลายเป็นภัยคุกคามที่ทวีความสำคัญมากขึ้น แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ได้เป็นมหาอำนาจด้านอวกาศ แต่กองทัพไทยมีความพึงพาาระบบดาวเทียมในการปฏิบัติการทางทหารและการติดตามสถานการณ์⁷⁰ การพัฒนาหลักนิยมที่คำนึงถึงความเสี่ยงและความเปราะบางด้านนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น

2.6 ภัยพิบัติทางธรรมชาติและโรคระบาด (Natural Disasters and Pandemics) แม้ว่าจะไม่ได้เป็นภัยคุกคามทางทหารโดยตรง แต่ภัยพิบัติทางธรรมชาติและโรคระบาดถือเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่ไม่ใช่รูปแบบดั้งเดิมที่กองทัพมีบทบาทสำคัญในการตอบสนอง โดยเฉพาะในประเทศไทยที่กองทัพพบกมีภารกิจในการช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์ภัยพิบัติ บทเรียนจากการระบาดของโรคโควิด-19 และการจัดการภัยพิบัติครั้งใหญ่ เช่น น้ำท่วมในปี 2011 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา

หลักนิยมในการตอบสนองต่อภัยพิบัติและการบูรณาการกับหน่วยงานพลเรือน⁷¹ ซึ่งเป็นบทบาทที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นสำหรับกองทัพไทยในปัจจุบันและอนาคต

การวิเคราะห์ภัยคุกคามข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากองทัพไทยต้องปรับปรุงหลักนิยมให้มีความยืดหยุ่นและบูรณาการมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านไซเบอร์ สงครามลูกผสม และการบูรณาการข้ามมิติ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ⁷²

3. แนวโน้มและพลวัตของภัยคุกคามในอีกสองทศวรรษหน้า

ภัยคุกคามทางทหารแบบใหม่ (Non-traditional Military Threats) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ 21 และเป็นแรงผลักดันสำคัญในการปรับเปลี่ยนหลักนิยมทางทหารของกองทัพทั่วโลก รวมถึงกองทัพไทย⁷³ ภัยคุกคามเหล่านี้มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย

3.1 การหลอมรวมระหว่างภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและแบบใหม่ (Convergence of Traditional and Non-traditional Threats) ในอนาคต เส้นแบ่งระหว่างภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและแบบใหม่จะเลือนรางลง ตัวแสดงทั้งที่เป็นรัฐและไม่ใช่อรัฐจะใช้เครื่องมือผสมผสาน เช่น รัฐใช้การโจมตีทางไซเบอร์ร่วมกับกำลังทหารแบบดั้งเดิม ขณะที่กลุ่มที่ไม่ใช่อรัฐสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีขั้นสูงได้ การศึกษาของ International Institute for Strategic Studies (IISS) คาดการณ์ว่า การรบในอนาคตภายในปี ค.ศ. 2030 จะมีลักษณะเป็น Multi-domain Operations ที่ผสมผสานมิติพื้นดิน ทะเล อากาศ ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร⁷⁴

3.2 การขยายตัวของเทคโนโลยีพลิกโฉม (Proliferation of Disruptive Technologies) ซึ่งเทคโนโลยีพลิกโฉม เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), ระบบอัตโนมัติ, หุ่นยนต์, เทคโนโลยี 5G และ Internet of Things (IoT) จะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดภัยคุกคามทางทหารในอนาคต โดยเฉพาะระบบอากาศยานไร้คนขับ (UAV) ที่ควบคุมด้วย AI ซึ่งกลุ่มที่ไม่ใช่อรัฐจะสามารถเข้าถึงและใช้งานมากขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพที่ต้องเตรียมรับมือภัยลักษณะนี้⁷⁵

3.3 การเปลี่ยนแปลงพื้นที่สนามรบ (Changing Battlespace) โดยพื้นที่สนามรบในอนาคตจะมีลักษณะเป็นเมืองมากขึ้น (Urbanization of Warfare) รวมถึงการขยายไปสู่มิติไซเบอร์และอวกาศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์กองทัพบกสหรัฐอเมริกา คาดการณ์ว่า ภายในปี ค.ศ. 2035 กว่าร้อยละ 60 ของการปฏิบัติการทางทหารจะเกิดขึ้นในพื้นที่เมืองหรือพื้นที่ประชากรหนาแน่น ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาหลักนิยมที่รองรับการรบในเมืองและการปฏิบัติการในมิติใหม่เหล่านี้⁷⁶

3.4 การปฏิเสธการเข้าถึงและการปิดกั้นพื้นที่ (Anti-Access/Area Denial: A2/AD) โดยแนวคิด A2/AD จะมีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก การเพิ่มขีดความสามารถ เช่น ขีปนาวุธต่อต้านเรือ ระบบป้องกันภัยทางอากาศ และขีปนาวุธพื้นสู่อากาศ จะท้าทายหลักนิยมเดิมที่เน้นการเคลื่อนที่และเสรีภาพในการปฏิบัติการ คาดการณ์ว่า ภายในปี ค.ศ. 2030 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะพัฒนาขีดความสามารถ A2/AD เพิ่มมากขึ้น⁷⁷ ซึ่งกองทัพบกไทยต้องเตรียมพร้อมรับมือ

3.5 การทำสงครามด้วยความเร็วและระยะไกล (High-Speed and Stand-Off Warfare) การพัฒนาอาวุธความเร็วเหนือเสียง (Hypersonic Weapons) และอาวุธโจมตีจากระยะไกล (Long-Range Precision Fires) จะเปลี่ยนแปลงการทำสงครามในอนาคต โดยจะมีเวลาในการตอบสนองน้อยลง และสร้างความแม่นยำจากระยะไกลมากขึ้น ภายในปี ค.ศ. 2030 อาวุธลักษณะนี้จะกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในกองทัพชั้นนำ ซึ่งไทยจำเป็นต้องพัฒนาหลักนิยมให้ทันต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่นี้⁷⁸

3.6 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะเพิ่มความถี่และความรุนแรงของภัยพิบัติ ส่งผลต่อการแย่งชิงทรัพยากร และปัญหาการย้ายถิ่นฐาน คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (IPCC) คาดการณ์ว่าภายในปี ค.ศ. 2050 จะมีผู้อพยพเนื่องจากสภาพภูมิอากาศกว่า 200 ล้านคนทั่วโลก ซึ่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ส่งผลให้กองทัพบกไทยต้องพัฒนาหลักนิยมที่รองรับสถานการณ์ดังกล่าว⁷⁹

จากการศึกษาแนวโน้มภัยคุกคามในศตวรรษที่ 21 พบว่าสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในอนาคตมีความซับซ้อน ไม่แน่นอน และเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว กองทัพบกไทยจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหลักนิยมให้ทันสมัยและยืดหยุ่น โดยเฉพาะประเด็นต่อไปนี้

- 1) หลักนิยมแบบยืดหยุ่นและปรับตัวได้ ต้องสามารถตอบสนองและปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ไม่ยึดติดแนวคิดตายตัว เพื่อรับมือเหตุการณ์ไม่คาดคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การบูรณาการขีดความสามารถข้ามมิติ ทั้งมิติดั้งเดิม (พื้นดิน ทะเล อากาศ) และมิติใหม่ (ไซเบอร์ อวกาศ ข้อมูลข่าวสาร) เพื่อให้สามารถตอบโต้ภัยคุกคามหลายมิติได้
- 3) การผสมผสานการรบตามแบบและไม่ตามแบบ รักษาขีดความสามารถหลักในการรบตามแบบ พร้อมเพิ่มขีดความสามารถในการตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบใหม่และสงครามลูกผสม
- 4) เน้นนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ที่เหมาะสมกับบริบทและข้อจำกัดของกองทัพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการและลดช่องว่างทางเทคโนโลยีกับกองทัพชั้นนำ
- 5) การบูรณาการร่วมกับภาคพลเรือน ในการรับมือภัยคุกคามที่ซับซ้อนและหลากหลาย รวมถึงสถานการณ์วิกฤตและภัยพิบัติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า กองทัพบกไทยจำเป็นต้องพัฒนาหลักนิยมให้สมดุลระหว่างการรบตามแบบและการตอบสนองภัยคุกคามใหม่ โดยคำนึงถึงบริบทของไทยและทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อรับมือสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

ผนวก ก-4

แนวคิดเกี่ยวกับหลักนิยมทางทหาร (Military Doctrines)

หลักนิยมทางทหาร (Military Doctrine) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่กำหนดกรอบความคิดและทิศทางในการปฏิบัติการของกองทัพ การเข้าใจความหมาย องค์ประกอบ วิวัฒนาการ และความสำคัญของหลักนิยมทางทหารจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพไทย ในส่วนนี้จะวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักนิยมทางทหารอย่างครอบคลุม รวมถึงศึกษาพัฒนาการของหลักนิยมสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกองทัพทั่วโลกและกองทัพไทย

1. ความหมาย องค์ประกอบ และลักษณะของหลักนิยมทางทหาร

หลักนิยมทางทหารมีการให้คำนิยามที่หลากหลายตามมุมมองและแนวคิดของสถาบันทางทหารต่างๆ ทั่วโลก การศึกษาความหมายจากหลายแหล่งจะช่วยให้เข้าใจแก่นแท้ของหลักนิยมทางทหารได้อย่างครอบคลุม

1.1 นิยามของหลักนิยมทางทหาร

กองทัพสหรัฐอเมริกาให้นิยามว่า "หลักนิยม คือ หลักการพื้นฐานที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติของกำลังทหารในการสนับสนุนวัตถุประสงค์แห่งชาติ หลักนิยมเป็นแนวทางที่มีอำนาจบังคับ แต่ต้องอาศัยวิจารณญาณในการปรับใช้"⁸⁰ ในขณะที่เอกสาร Joint Publication 1-02 ของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ระบุว่า "หลักนิยม คือ หลักการพื้นฐานที่กําลังทหารใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีลักษณะเป็นแนวทางที่มีอำนาจชี้แนะ แต่ไม่ใช่คำสั่งที่ตายตัว"⁸¹

องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) นิยามหลักนิยมว่า "หลักการพื้นฐานที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติของกำลังทหารในการสนับสนุนเป้าหมาย โดยเป็นแนวทางที่มีอำนาจชี้แนะ แต่ต้องอาศัยวิจารณญาณในการนำไปปฏิบัติ"⁸² ในเอกสาร Allied Joint Doctrine (AJP-01) ยังระบุเพิ่มเติมว่า "หลักนิยมคือสิ่งที่เราเชื่อว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการดำเนินการ บนพื้นฐานของประสบการณ์ที่ผ่านมา"⁸³

สำหรับกองทัพบกไทยได้นิยามหลักนิยมนว่า "แนวความคิดหลักในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุภารกิจด้านการปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ในอดีตและทฤษฎีการทำสงคราม โดยต้องมีการทบทวนและปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลง"⁸⁴ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในระดับสากลที่มองหลักนิยมนว่าต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ นักวิชาการทางทหารชั้นนำอย่าง Harald Høiback นิยามหลักนิยมนทางทหารว่า "เอกสารที่อธิบายวิธีที่กองทัพวางแผนจะดำเนินการสงครามและปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ และมีทั้งมิติด้านการศึกษาและด้านสั่งการ"⁸⁵ ส่วน Barry Posen มองว่าหลักนิยมนทางทหารคือ "ชุดของกฎเกณฑ์ที่กำหนดว่ากองทัพจะใช้กำลังทางทหารที่มีอยู่อย่างไร"⁸⁶

1.2 องค์ประกอบสำคัญของหลักนิยมนทางทหาร

1.2.1 หลักการพื้นฐาน (Fundamental Principles) คือ ชุดหลักการในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ โดยมีรากฐานจากประสบการณ์ ทฤษฎีสงคราม และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง เพื่อช่วยให้กำลังทหารตัดสินใจได้แม้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน

1.2.2 การยอมรับร่วมกัน (Collective Acceptance) โดยหลักนิยมนต้องได้รับการยอมรับร่วมกันในองค์กรทหาร เพื่อสร้างเอกภาพในการปฏิบัติ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาที่มีส่วนร่วม การศึกษา และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

1.2.3 ความยืดหยุ่นและการใช้วิจารณญาณ (Flexibility and Judgment) โดยหลักนิยมนไม่ใช่กฎตายตัว แต่เป็นแนวทางที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การใช้วิจารณญาณและความยืดหยุ่นนี้ช่วยรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

1.2.4 ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายระดับชาติ (Link to National Objectives) หลักนิยมนมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายระดับชาติ เป็นเครื่องมือแปลงนโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติจริง ทำให้การใช้กำลังทหารสอดคล้องกับเป้าหมายของชาติ

1.2.5 พลวัตและการปรับตัว (Dynamism and Adaptation)

หลักนิยามต้องมีการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคาม เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง จึงถือเป็นเอกสารที่มีชีวิต (Living Document)

1.2.6 การบูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติ (Integration of Theory and Practice)

หลักนิยามเป็นตัวเชื่อมระหว่างทฤษฎีสงครามกับการปฏิบัติจริงในสนามรบ ทำให้มีพื้นฐานทางทฤษฎีที่ชัดเจนและประสบการณ์ปฏิบัติที่ช่วยปรับปรุงทฤษฎีให้ทันสมัยเสมอ⁸⁷

1.3 ลักษณะสำคัญของหลักนิยามทางทหารที่มีประสิทธิภาพ

1.3.1 ความชัดเจนและเข้าใจง่าย คือการที่หลักนิยามต้องมีความ

ชัดเจน ใช้ภาษาที่กระชับและเข้าใจง่าย เพื่อลดการตีความที่คลาดเคลื่อน และสร้างความเข้าใจร่วมกันในทุกระดับขององค์กร

1.3.2 ความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความ

มั่นคง หมายถึงหลักนิยามต้องสามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยมีพื้นฐานจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ถูกต้องและครบถ้วน

1.3.3 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว คือการออกแบบหลักนิยามที่

เน้นหลักการพื้นฐานเป็นหลัก เพื่อให้สามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสมและทันท่วงที

1.3.4 การบูรณาการกับมิติอื่นๆ คือการที่หลักนิยามต้องสามารถ

เชื่อมโยงเข้ากับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลข่าวสาร เพื่อสนับสนุนเป้าหมายระดับชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.5 ความสมดุลระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ หมายถึงการมี

พื้นฐานทางทฤษฎีที่ชัดเจนและมั่นคง ควบคู่กับการนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

1.3.6 ความเป็นลำดับขั้นและความเชื่อมโยง คือการจัดโครงสร้างของหลักนิยามให้ชัดเจนตั้งแต่ระดับสูง ระดับปฏิบัติการ ไปจนถึงระดับยุทธวิธี โดยทุกระดับต้องมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เกิดเอกภาพในการปฏิบัติ

1.3.7 ความเป็นวิทยาศาสตร์และศิลปะ คือการที่หลักนิยามต้องมีความสมดุลระหว่างหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นระบบ และการใช้ความคิดสร้างสรรค์หรือวิจารณญาณในการตัดสินใจแบบศิลปะ เพื่อให้สามารถตอบสนองได้อย่างยืดหยุ่นและเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

1.3.8 ความสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร หมายถึงหลักนิยามต้องมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรของกองทัพ เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น และยังช่วยส่งเสริมการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรได้ หากดำเนินการอย่างเหมาะสม

การพัฒนาหลักนิยามที่มีองค์ประกอบและลักษณะสำคัญตามที่กล่าวมาข้างต้นจะช่วยให้องค์กองทัพไทยมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพในการรับมือกับภัยคุกคามที่หลากหลายในอนาคต^{88,89}

2. ความสำคัญของหลักนิยามทางทหารในการพัฒนากองทัพ

หลักนิยามทางทหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากองทัพในหลายมิติ ทั้งในด้านการปฏิบัติการ การพัฒนาขีดความสามารถ และการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต การเข้าใจความสำคัญของหลักนิยามจะช่วยให้การพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยามใหม่สำหรับกองทัพไทยมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน

2.1 บทบาทหลักของหลักนิยามทางทหาร

2.1.1 การสร้างเอกภาพในการปฏิบัติและตัดสินใจ ช่วยให้กำลังพลทุกระดับมีความเข้าใจร่วมกัน สร้างพื้นฐานการสั่งการด้วยเจตนาธรรมณ์ (*Command by Intent*) ส่งผลให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีเอกภาพ แม้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน เช่น ในสงครามอ่าวเปอร์เซีย ค.ศ. 1991 ที่กองกำลังจากหลายประเทศสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และยุทธวิธี ช่วยให้การปฏิบัติทางทหารสอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติ ตามแนวคิดของคลาวเซวิทซ์ที่ว่าสงครามเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายทางการเมือง

2.1.3 การกำหนดทิศทางการพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร ช่วยวางแนวทางการพัฒนากำลังพล ยุทธโศปกรณ์ และระบบสนับสนุน โดยอ้างอิงจากหลักนิยม เช่น หลักนิยม *Air-Land Battle* ของสหรัฐฯ ในทศวรรษ 1980 ที่นำไปสู่การพัฒนาอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัย

2.1.4 การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะประเทศที่มีทรัพยากรจำกัด เช่น ไทย หลักนิยมช่วยจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถที่จำเป็น และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.5 การรองรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา หลักนิยมที่มีพลวัตช่วยให้กองทัพปรับตัวต่อภัยคุกคามและเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ เช่น การปรับปรุงหลักนิยมต่อต้านการก่อความไม่สงบของสหรัฐฯ หลังปฏิบัติการในอิรักและอัฟกานิสถาน

หลักนิยมทางทหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างเอกภาพในการปฏิบัติ การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และยุทธวิธี การกำหนดทิศทางการพัฒนาขีดความสามารถ และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ^{90,91}

2.2 ความสำคัญของหลักนิยมในบริบทของกองทัพบกไทย

2.2.1 การรับมือกับภารกิจที่หลากหลาย กองทัพบกไทยมีภารกิจหลากหลาย ทั้งการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน และการช่วยเหลือประชาชน หลักนิยมที่ชัดเจนช่วยให้สามารถเปลี่ยนภารกิจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.2.2 การจัดการกับข้อจำกัดด้านทรัพยากร ประเทศไทยมีทรัพยากรจำกัด หลักนิยมที่ดีช่วยให้กองทัพบกสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า โดยกำหนดแนวทางที่เหมาะสมกับภัยคุกคามและบริบทที่มีอยู่

2.2.3 การทำงานร่วมกับกองทัพบกมิตรประเทศ การมีหลักนิยมที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกับกองทัพบก

ต่างชาติ (Interoperability) ส่งเสริมความมั่นคงระดับภูมิภาคและการปฏิบัติการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศ

2.2.4 การรับมือกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลง หลักนิยมที่มีความยืดหยุ่นช่วยกองทัพบกไทยตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่และภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 การพัฒนาขีดความสามารถเฉพาะ หลักนิยมที่ชัดเจนช่วยกำหนดทิศทางในการพัฒนาขีดความสามารถเฉพาะที่เหมาะสมกับบริบทไทย เช่น การปฏิบัติการในพื้นที่ป่าเขา การต่อต้านการก่อการร้าย และการช่วยเหลือภัยพิบัติ

ดังนั้น การพัฒนาหลักนิยมที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพบกไทยให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ทรัพยากรจำกัดและภัยคุกคามที่ซับซ้อน^{92,93}

3. พัฒนาการของหลักนิยมทางทหารและแนวโน้มในปัจจุบัน

หลักนิยมทางทหารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีและภัยคุกคามที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย การศึกษาพัฒนาการในอดีตจะช่วยให้กองทัพบกไทยเข้าใจทิศทางในการพัฒนาหลักนิยมของตนเอง

3.1 พัฒนาการของหลักนิยมทางทหารในยุคสมัยต่างๆ

3.1.1 ยุคสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 (1914-1945) มีการพัฒนาหลักนิยมการรบแบบเคลื่อนที่และกำลังรบร่วม (Combined Arms) โดยในสงครามโลกครั้งที่ 1 มีการรบแบบสนามเพลาะและการใช้อาวุธใหม่ เช่น รถถังและเครื่องบิน ขณะที่สงครามโลกครั้งที่ 2 เยอรมนีพัฒนาหลักนิยม *Blitzkrieg* ที่เน้นความเร็วในการโจมตีแบบผสมผสาน ด้านพันธมิตรเน้นปฏิบัติการร่วมระหว่างกำลังทางบก อากาศ และเรือ⁹⁴

3.1.2 ยุคสงครามเย็น (1945-1991) หลักนิยมเน้นการเผชิญหน้าระหว่างสองขั้วอำนาจและภัยจากอาวุธนิวเคลียร์ เช่น *Forward Defense* และ *Flexible Response* ของนาโต กองทัพสหรัฐฯ พัฒนาหลักนิยม *Air Land Battle* ที่เน้นการโจมตี

แบบบูรณาการระหว่างอากาศและพื้นดิน รวมทั้งการพัฒนาหลักนิมต่อต้านการก่อความไม่สงบเพื่อรับมือสงครามตัวแทน (Proxy Wars)⁹⁵

3.1.3 ยุคหลังสงครามเย็นถึงก่อนเหตุการณ์ 9/11 (1991-2001) หลักนิมถูกปรับให้รองรับภารกิจที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น *Revolution in Military Affairs (RMA)* ซึ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีและระบบเครือข่าย นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาหลักนิมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและภารกิจอื่นๆ ที่ไม่ใช่สงคราม⁹⁶

3.1.4 ยุคสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (2001-2014) หลักนิมมุ่งเน้นต่อต้านการก่อการร้ายและสงครามก่อความไม่สงบในอิรักและอัฟกานิสถาน โดยเน้นการปฏิบัติการทางทหารร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม รวมถึงการใช้ปฏิบัติการพิเศษและสงครามข้อมูล (Information Operations) เพื่อตอบสนองภัยก่อการร้าย⁹⁷

3.1.5 ยุคปัจจุบัน (2014-ปัจจุบัน) เน้นการรับมือภัยคุกคามแบบลูกผสม (Hybrid Warfare) และการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ ตัวอย่างคือ หลักนิม *Multi-Domain Operations (MDO)* ของสหรัฐฯ ที่รวมขีดความสามารถทางบก ทางทะเล อากาศ ไชเบอร์ และอวกาศเข้าด้วยกัน รวมถึงการตอบโต้ภัยจากการปฏิเสธการเข้าถึงพื้นที่ (Anti-Access/Area Denial: A2/AD)⁹⁸

3.2 หลักนิมการรบอากาศพื้นดิน (AirLand Battle Doctrine)

หลักนิมการรบอากาศพื้นดิน (AirLand Battle Doctrine) พัฒนาโดยกองทัพบกสหรัฐอเมริกาในช่วงปลายสงครามเย็น ราวปี ค.ศ. 1982 เพื่อรองรับการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจากกองทัพโซเวียตในยุโรป โดยมีพื้นฐานจากบทเรียนในสงครามยอเมคิปปอร์ ค.ศ. 1973 หลักนิมนี้นี้มุ่งเน้นการใช้ความได้เปรียบด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการกำลังทางอากาศและพื้นดิน เพื่อชดเชยความเสียเปรียบด้านจำนวนกำลังพลของข้าศึก⁹⁹

หลักการสำคัญของหลักนิมนี้นี้ ได้แก่ 1) การโจมตีทางลึก (Deep Attack) เพื่อขัดขวางการเสริมกำลังข้าศึก 2) การปฏิบัติการพร้อมกันทุกระยะของสนามรบ (Simultaneous Operations) 3) การบูรณาการกำลังทางอากาศและพื้นดิน (Air-Land Integration) 4) การริเริ่มเชิงรุก (Initiative) เพื่อควบคุมเงื่อนไขของการรบ 5) ความ

ว่องไวในการเคลื่อนที่ (Agility) 6) อำนาจการยิงที่เหนือกว่า (Firepower) และ 7) การประสานสอดคล้องของหน่วยต่างๆ (Synchronization)¹⁰⁰

หลักนิยมนี้แสดงผลสำเร็จอย่างชัดเจนในสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ 1 (ค.ศ.1991) เมื่อกองทัพสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรสามารถเอาชนะกองทัพอิรักด้วยการโจมตีทางอากาศและการรุกทางบกอย่างรวดเร็ว ซึ่งหลักนิยมนี้ได้กลายเป็นพื้นฐานการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพหลายประเทศ รวมถึงกองทัพไทย¹⁰¹

อย่างไรก็ตาม หลักนิยมนี้มีข้อจำกัดในการรับมือกับภัยคุกคามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนและการปฏิเสธการเข้าถึงพื้นที่ (A2/AD) จึงมีการพัฒนาต่อยอดไปสู่หลักนิยมการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi-Domain Operations) ที่รวมถึงมิติไซเบอร์และอวกาศเพิ่มเติมในปัจจุบัน¹⁰²

3.3 หลักนิยมกองทัพบกของประเทศชั้นนำ

3.3.1 สหรัฐอเมริกา พัฒนาหลักนิยมทางการทหารอย่างต่อเนื่องจาก Air-land Battle Doctrine ในช่วงสงครามเย็นที่เน้นการผสานกำลังบก-อากาศ และปรับเปลี่ยนสู่ Full Spectrum Operations และ Unified Land Operations ซึ่งครอบคลุมการรบทุกมิติ รวมทั้งการปฏิบัติการรักษาสันติภาพและมนุษยธรรม ล่าสุดได้พัฒนาเป็นหลักนิยม Multi-Domain Operations (MDO) ซึ่งเน้นการประสานการปฏิบัติการระหว่าง บก อากาศ ทะเล ไซเบอร์ และอวกาศ เพื่อตอบโต้ภัยคุกคามสมัยใหม่จากมหาอำนาจ เช่น จีนและรัสเซีย¹⁰³

3.3.2 NATO มีหลักนิยมแบบ Joint Operations Doctrine เน้นการปฏิบัติการร่วมของประเทศสมาชิก โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามแบบลูกผสม และใช้มาตรฐานยุทธโศปกรณ์และการฝึกร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปฏิบัติการร่วม¹⁰⁴

3.3.3 อิสราเอล ใช้กรอบยุทธศาสตร์ IDF Strategy โดยเน้นการผสมผสานระหว่างการโจมตี-ป้องกัน, การปฏิบัติการผสมเหล่า, การปรับตัวสู่สงครามอสมมาตร, การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและข่าวกรอง รวมถึงการระดมพลอย่างรวดเร็ว¹⁰⁵

3.3.4 รัสเซีย ใช้หลักนิยมที่เรียกว่า "Military Doctrine of the Russian Federation" เน้นการป้องปรามเชิงยุทธศาสตร์ การป้องกันเชิงรุก และการดำเนินสงครามลูกผสม (Hybrid Warfare) โดยพัฒนาแนวคิดที่ทันสมัยเพิ่มเติม เช่น หลักนิยม Gerasimov ที่เน้นการผสานกำลังทางทหารกับเครื่องมืออื่นๆ เช่น สงครามไซเบอร์ ข้อมูลข่าวสาร และเศรษฐกิจ รวมถึงการใช้กลยุทธ์ A2/AD (Anti-Access/Area Denial) ในการจำกัดและปิดกั้นพื้นที่ปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้ามด้วยระบบอาวุธทันสมัย เช่น ขีปนาวุธต่อต้านเรือและระบบป้องกันภัยทางอากาศที่ทันสมัย (เช่น ระบบ S-400 และ S-500) เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงพื้นที่และการควบคุมการเข้าถึงในพื้นที่ปฏิบัติการสำคัญ¹⁰⁶

3.3.5 จีน พัฒนาหลักนิยมทางทหารของกองทัพปลดปล่อยประชาชน (PLA Doctrine) ที่ให้ความสำคัญกับการทำสงครามในยุคสารสนเทศ (Informationized Warfare) โดยเน้นการใช้เทคโนโลยี AI ระบบเครือข่ายดาวเทียม ระบบข่าวกรอง และการผสานปฏิบัติการทางทหารในทุกมิติ ได้แก่ บก อากาศ ทะเล ไซเบอร์ และอวกาศ นอกจากนี้ยังเน้นหนักในเรื่องของกลยุทธ์ A2/AD โดยการพัฒนาขีดความสามารถของอาวุธยุทธโปกรณ์ขั้นสูง เช่น ขีปนาวุธต่อต้านเรือ (DF-21D, DF-26) ขีปนาวุธไฮเปอร์โซนิก และการป้องกันภัยทางอากาศ เพื่อป้องกันการแทรกแซงทางทหารจากภายนอกและรักษาขอบเขตอิทธิพลของจีนในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่จีนมีผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ เช่น ทะเลจีนใต้และช่องแคบไต้หวัน¹⁰⁷

3.4 หลักนิยม Multidomain Operations- MDO

3.4.1 ความหมายและแนวคิดทั่วไป หลักนิยม MDO ของกองทัพสหรัฐฯ คือการผสานกำลังจากหลายมิติ ได้แก่ บก ทะเล อากาศ อวกาศ และไซเบอร์ เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงสัมพัทธ์ในทุกสถานการณ์ โดยใช้ศักยภาพร่วมกับเหล่าทัพอื่น และมุ่งการปฏิบัติการร่วมกับพันธมิตร กรอบแนวคิดนี้เน้นความยืดหยุ่น การบูรณาการเทคโนโลยี และระบบข่าวกรองที่แม่นยำ โดยมีเป้าหมายเพื่อกดดันฝ่ายตรงข้ามและรักษาผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

3.4.2 คุณลักษณะสำคัญของหลักนิยม MDO ตาม FM 3-0 (2022) กำหนดคุณลักษณะสำคัญ (Tenets) 4 ประการ ได้แก่

3.4.2.1 ความคล่องตัว (Agility) คือ การที่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดวางกำลังและรูปแบบการรบได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดความเสี่ยงและรักษาความได้เปรียบในการรบ

3.4.2.2 การบรรจบสรรพกำลัง (Convergence) คือ การบูรณาการขีดความสามารถจากหลายโดเมน หลายระดับบังคับบัญชา เพื่อโจมตีเป้าหมายสำคัญร่วมกันในเวลาที่เหมาะสม

3.4.2.3 ความสามารถในการรบอย่างต่อเนื่อง (Endurance) คือ การที่สามารถสู้รบในระยะยาว โดยการสงวนอำนาจกำลังรบผ่านการป้องกันที่มีประสิทธิภาพและการบริหารทรัพยากรที่ดี

3.4.2.4 ความลึกเชิงยุทธการ (Depth) คือ การขยายพื้นที่ปฏิบัติการให้ครอบคลุมทั้งแนวหน้าและหลัง เพื่อทำลายศักยภาพศัตรูอย่างมีระบบ

คุณลักษณะทั้งสี่นี้ช่วยให้กองทัพสามารถสร้างและรักษาความได้เปรียบในทุกสถานการณ์ ตั้งแต่การแข่งขัน (Competition) วิกฤติ (Crisis) จนถึงสงคราม (Conflict)¹⁰⁸

3.4.3 แนวทางและกรอบปฏิบัติการ

3.4.3.1 แนวทางปฏิบัติการ (Operational Approach) เน้นการวางแผนที่เชื่อมโยงทรัพยากรกับเป้าหมาย โดยใช้กลไกสำคัญ ได้แก่ การทำลายศัตรูอย่างเป็นระบบ, การใช้กลไกการเอาชนะ (เช่น การรบกวน ทำลาย และแยกให้โดดเดี่ยว) และการประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติการ

3.4.3.2 กรอบยุทธศาสตร์ (Strategic Framework) แบ่งออกเป็น พื้นที่สนับสนุนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Support Area), พื้นที่ความมั่นคงร่วม (Joint Security Area - JSA), พื้นที่เชิงลึกที่ขยายออกไป (Extended Deep Area), และพื้นที่ปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมาย (Assigned Operational Area) เพื่อบริหารทรัพยากรและขีดความสามารถอย่างเป็นระบบ

3.4.3.3 กรอบการปฏิบัติการ (Operational Framework) ใช้โมเดลพื้นฐาน 3 แบบ ได้แก่ การแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการ (Assigned Areas), การแบ่งการปฏิบัติการทางลึก ระยะใกล้ และพื้นที่ส่วนหลัง (Deep, Close, and Rear Operations), และการจัดลำดับความสำคัญของภารกิจ (Main Effort, Supporting Effort, Reserve)¹⁰⁹

3.4.4 การนำ MDO ไปปฏิบัติและความท้าทาย

ปัจจุบัน กองทัพสหรัฐฯ อยู่ระหว่างการพัฒนาและทดสอบแนวคิด MDO โดยความท้าทายสำคัญ ได้แก่ การบูรณาการเทคโนโลยี การปรับโครงสร้างองค์กร การพัฒนากำลังพล การปรับปรุงหลักนิยมและการฝึก รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร¹¹⁰

3.4.5 นัยสำคัญสำหรับกองทัพไทย

สำหรับกองทัพไทย หากจะนำแนวคิด MDO มาประยุกต์ให้เหมาะกับบริบทของไทย ควรให้ความสำคัญดังนี้

3.4.5.1 การพัฒนาขีดความสามารถในมิติไซเบอร์และข้อมูลข่าวสาร เพื่อรับมือกับภัยคุกคามใหม่ โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่

3.4.5.2 ปรับโครงสร้างองค์กรและการฝึก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบูรณาการข้ามมิติ เช่น จัดตั้งหน่วยเฉพาะทางด้านไซเบอร์

3.4.5.3 เสริมสร้างความร่วมมือกับเหล่าทัพอื่นและหน่วยงานพลเรือน โดยเฉพาะการสร้างกลไกประสานงานร่วมด้านไซเบอร์และข้อมูลข่าวสาร

3.4.5.4 พัฒนาบุคลากรและวัฒนธรรมองค์กร เพื่อรองรับแนวคิดใหม่และส่งเสริมการคิดข้ามมิติ

3.4.5.5 ออกแบบกรอบแนวคิด MDO ที่สอดคล้องกับภัยคุกคาม ข้อจำกัด และลำดับความสำคัญของประเทศไทย
หากนำแนวคิด MDO ไปประยุกต์ใช้สำหรับกองทัพไทย ควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป¹¹¹

ผนวก ก-5

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร

การพัฒนาหลักนิยมทางทหารมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคงหลายประการ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดแนวทางปฏิบัติของกองทัพในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทฤษฎีเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร ในส่วนนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทฤษฎีการรับรู้ภัยคุกคาม (Threat Perception Theory)

ทฤษฎีการรับรู้ภัยคุกคามเป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาความมั่นคงระหว่างประเทศและการจัดการภัยคุกคาม โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์กระบวนการที่รัฐหรือองค์กรรับรู้ ตีความ และตอบสนองต่อภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักนิยมทางทหารที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของภัยคุกคาม

Singer และ Wildavsky อธิบายว่า การรับรู้ภัยคุกคามไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงข้อเท็จจริงเชิงวัตถุวิสัย (Objective Factors) เท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงอัตวิสัย (Subjective Factors) ที่เกี่ยวข้องกับการตีความและให้ความหมายต่อสถานการณ์ด้วยการรับรู้ภัยคุกคามจึงมีความแตกต่างกันไปตามมุมมองและประสบการณ์ของแต่ละประเทศ ส่งผลให้การตอบสนองต่อภัยคุกคามเดียวกันอาจมีความแตกต่างกันออกไป¹¹²

Jervis เสนอว่า การรับรู้ภัยคุกคามมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาการเมืองและการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์หรือมีความไม่แน่นอนสูง ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และค่านิยมของแต่ละประเทศมีผลต่อกระบวนการรับรู้ภัยคุกคาม ทำให้การพัฒนาหลักนิยมทางทหารต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละประเทศด้วย¹¹³

Meyer นำเสนอองค์ประกอบสำคัญของการรับรู้ภัยคุกคาม 3 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถของฝ่ายตรงข้าม (Capability) คือ การประเมินศักยภาพทางทหาร

และเทคโนโลยีของฝ่ายที่อาจเป็นภัยคุกคาม 2) เจตนาของฝ่ายตรงข้าม (Intention) – การวิเคราะห์ความตั้งใจหรือแรงจูงใจที่อาจนำไปสู่การกระทำที่เป็นภัย 3) ความใกล้ชิดของภัยคุกคาม (Proximity) - การพิจารณาทั้งในเชิงภูมิศาสตร์และเวลาที่ภัยคุกคามอาจเกิดขึ้น¹¹⁴

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ภัยคุกคามในการพัฒนาหลักนิยมทางทหารมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยให้กองทัพสามารถ 1) วิเคราะห์ภัยคุกคามได้อย่างรอบด้านทั้งมิติที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม 2) ปรับเปลี่ยนมุมมองและแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป 3) พัฒนาหลักนิยมที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม¹¹⁵

สำหรับกองทัพไทย การนำทฤษฎีการรับรู้ภัยคุกคามมาประยุกต์ใช้จะช่วยให้สามารถประเมินภัยคุกคามทั้งแบบดั้งเดิมและไม่ใช้แบบดั้งเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความซับซ้อนทางด้านภูมิรัฐศาสตร์และความท้าทายด้านความมั่นคงที่หลากหลาย¹¹⁶

2. ทฤษฎีการพัฒนากำลังรบ (Force Development Theory - DOTMLPF-P)

ทฤษฎีการพัฒนากำลังรบตามกรอบแนวคิด DOTMLPF-P เป็นเครื่องมือเชิงวิเคราะห์และการวางแผนที่ใช้อย่างแพร่หลายในกองทัพสหรัฐอเมริกาและองค์กรทางทหารอื่นๆ ทั่วโลก กรอบแนวคิดนี้ช่วยให้ผู้วางแผนทางทหารสามารถระบุและพัฒนาขีดความสามารถที่จำเป็นในการรับมือกับภัยคุกคามได้อย่างเป็นระบบ

DOTMLPF-P เป็นตัวย่อที่แทนองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนากำลังรบ ประกอบด้วย

- 1) หลักนิยม (Doctrine) - แนวคิดและหลักการพื้นฐานที่กำหนดวิธีการที่กองทัพปฏิบัติการกิจ
- 2) องค์กร (Organization) - โครงสร้างและการจัดกำลังพลของหน่วยทางทหาร

- 3) การฝึก (Training) - การเตรียมบุคลากรให้มีทักษะและความสามารถที่จำเป็น
- 4) ยุทโธปกรณ์ (Materiel) - อาวุธ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติการ
- 5) ภาวะผู้นำและการศึกษา (Leadership and Education) - การพัฒนาผู้นำและความรู้เชิงวิชาชีพทางทหาร
- 6) บุคลากร (Personnel) - การสรรหา การรักษาไว้ และการพัฒนา กำลังพล
- 7) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) - โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งก่อสร้างที่สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร
- 8) นโยบาย (Policy) - แนวทางและข้อกำหนดที่กำกับการดำเนินงานของกองทัพ¹¹⁷

Dubik และ Sullivan เสนอว่า การพัฒนากำลังรบที่มีประสิทธิภาพต้องมีการบูรณาการทุกองค์ประกอบของ DOTMLPF-P อย่างสมดุล ไม่ใช่เพียงแค่การจัดหา ยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยเท่านั้น แต่ต้องมีการพัฒนาควบคู่กันไปในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับปรุงหลักนิยมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป¹¹⁸

Davis อธิบายว่า กระบวนการพัฒนากำลังรบตามกรอบ DOTMLPF-P มีลักษณะเป็นวงจรที่ต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการระบุขีดความสามารถที่ต้องการ การวิเคราะห์ ช่องว่าง (Gap Analysis) ระหว่างความสามารถในปัจจุบันกับที่ต้องการในอนาคต และการพัฒนาแนวทางแก้ไขในแต่ละองค์ประกอบ วงจรนี้ช่วยให้กองทัพสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามและเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง¹¹⁹

การประยุกต์ใช้ทฤษฎี DOTMLPF-P ในบริบทของกองทัพบกไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักนิยมใหม่ เนื่องจาก 1) ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ความต้องการด้านขีดความสามารถได้อย่างเป็นระบบ 2) สนับสนุนการจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 3) เอื้อต่อการบูรณาการการพัฒนาทั้งในด้าน

บุคลากร เทคโนโลยี และแนวคิดทางยุทธศาสตร์ 4) รองรับการเปลี่ยนแปลงเชิงองค์กรที่จำเป็นต่อการรับมือกับภัยคุกคามในอนาคต

นอกจากนี้ การนำ DOTMLPF-P มาใช้ในการพัฒนาหลักนิยมใหม่ของกองทัพบกไทยยังสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปกองทัพและการพัฒนาระบบป้องกันประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

3. ทฤษฎีนวัตกรรมทางทหาร (Military Innovation Theory)

ทฤษฎีนวัตกรรมทางทหารมุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของกองทัพ โดยเฉพาะการพัฒนาแนวคิด เทคโนโลยี และวิธีการปฏิบัติการรูปแบบใหม่ ซึ่งมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร¹²⁰

Rosen นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางทหาร โดยแบ่งประเภทของนวัตกรรมออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมเชิงยุทธวิธี (Tactical Innovation) คือ การเปลี่ยนแปลงวิธีการต่อสู้ในระดับหน่วยรบ 2) นวัตกรรมเชิงปฏิบัติการ (Operational Innovation) คือ การพัฒนารูปแบบการใช้กำลังในการรบขนาดใหญ่ 3) นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Innovation) คือ การเปลี่ยนแปลงเป้าหมายและวิธีการใช้กองทัพในระดับประเทศ¹²¹

Posen อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมทางทหารกับหลักนิยม โดยเสนอว่าหลักนิยมทางทหารเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันนวัตกรรม และในขณะเดียวกัน นวัตกรรมก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักนิยมใหม่ด้วย การปฏิสัมพันธ์แบบสองทางนี้เป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงขีดความสามารถของกองทัพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง¹²²

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อนวัตกรรมทางทหารและการพัฒนาหลักนิยม ตามแนวคิดของ Grissom ประกอบด้วย 1) บทบาทของผู้นำและชนชั้นนำทางทหาร (Military Elites) 2) การแข่งขันระหว่างเหล่าทัพและหน่วยงานภายในกองทัพ 3) วัฒนธรรมองค์กร และความเปิดกว้างต่อความคิดใหม่ 4) แรงผลักดันจากภายนอก เช่น ภัยคุกคามที่

เปลี่ยนแปลงไปหรือการพัฒนาเทคโนโลยี 5) การเรียนรู้จากประสบการณ์ในการรบและการฝึก¹²³

Farrell และ Terriff เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางทหาร 3 รูปแบบ ได้แก่ การปรับตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป (Adaptation) การเลียนแบบ (Emulation) และนวัตกรรม (Innovation) โดยแต่ละรูปแบบมีกระบวนการและผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาหลักนิยมในลักษณะที่แตกต่างกันด้วย¹²⁴

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีนวัตกรรมทางทหารในการพัฒนาหลักนิยมใหม่ของกองทัพไทยมีความสำคัญในประเด็น 1) การสร้างกลไกและวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการคิดค้นและทดลองแนวคิดใหม่ๆ 2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กร 3) การบูรณาการเทคโนโลยีใหม่เข้ากับแนวคิดทางการรบและโครงสร้างองค์กร 4) การสร้างความสมดุลระหว่างการรักษาจุดแข็งเดิมกับการเปิดรับแนวทางใหม่¹²⁵

นอกจากนี้ การศึกษากรณีตัวอย่างของการพัฒนานวัตกรรมทางทหารในต่างประเทศ เช่น การปฏิวัติกิจการทหาร (Revolution in Military Affairs - RMA) ในสหรัฐอเมริกา หรือแนวคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network-Centric Warfare)¹²⁶ สามารถให้บทเรียนที่มีค่าสำหรับการพัฒนาหลักนิยมใหม่ของกองทัพไทยได้

4. ทฤษฎีการปรับตัวขององค์กร (Organizational Adaptation Theory)

ทฤษฎีการปรับตัวขององค์กรมุ่งเน้นการศึกษากระบวนการที่องค์กรขนาดใหญ่ รวมถึงองค์กรทางทหาร ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง นโยบาย และการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทฤษฎีนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักนิยมทางทหารเนื่องจากหลักนิยมเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กร¹²⁷

March และ Simon นำเสนอแนวคิดเรื่อง "การแสวงหาที่พอเพียง" (Satisficing) ซึ่งอธิบายว่าองค์กรมักจะค้นหาทางเลือกที่ "ดีพอ" มากกว่าที่จะพยายามหาทางเลือกที่ "ดีที่สุด" เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลและทรัพยากร แนวคิดนี้มีความสำคัญ

ต่อการพัฒนาหลักนิยมทางทหารในแง่ของการยอมรับข้อจำกัดและการจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด¹²⁸

Avant และ Lebovic ศึกษาการปรับตัวของกองทัพและพบว่า องค์กรทางทหารมีแนวโน้มที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อค่านิยมหลักและอัตลักษณ์ขององค์กร ดังนั้น การพัฒนาหลักนิยมใหม่จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมองค์กรกับความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง¹²⁹

Farrell เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวของกองทัพในสถานการณ์ขัดแย้ง โดยระบุว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปรับตัวประกอบด้วย 1) แรงกดดันจากปฏิบัติการ (Operational Imperative) คือ ความจำเป็นในการตอบสนองต่อสถานการณ์ในพื้นที่ปฏิบัติการ 2) ความเป็นผู้นำเชิงปรับตัว (Adaptive Leadership) คือ บทบาทของผู้นำในการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง 3) การเรียนรู้ขององค์กร (Organizational Learning) คือ กระบวนการในการรวบรวม วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้บทเรียนจากประสบการณ์¹³⁰

Janowitz ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกองทัพสมัยใหม่และเสนอแนวคิดเรื่อง "ทหารอาชีพยุคใหม่" (New Military Professional) ที่ต้องมีความสามารถในการปรับตัวและการทำงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนมากขึ้น แนวคิดนี้สนับสนุนการพัฒนาหลักนิยมที่เน้นความยืดหยุ่นและการปรับตัวได้มากกว่าการยึดติดกับกฎระเบียบที่ตายตัว¹³¹

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการปรับตัวขององค์กรในการพัฒนาหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพบกไทยมีความสำคัญในประเด็น 1) การสร้างกลไกการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพภายในองค์กร 2) การพัฒนาผู้นำที่มีความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง 3) การสร้างสมดุลระหว่างการปรับตัวกับการรักษาค่านิยมหลักขององค์กร 4) การพัฒนาหลักนิยมที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้¹³²

ผนวก ข

ข้อมูลสนับสนุน บทที่ 3

เนื่องด้วยการวิเคราะห์ในบทที่ 3 ของการพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมนั้น มีข้อมูลจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ขยายความจากบทที่ 3 มาลงรายละเอียดในผนวก ข นี้ ซึ่งจะประกอบด้วย

1. ผนวก ข-1 การวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันและแนวโน้มภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า

2. ผนวก ข-2 การวิเคราะห์หลักนิยมการรบของกองทัพบกไทยในปัจจุบัน

3. ผนวก ข-3 กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่'สำหรับกองทัพบกไทย เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590) : หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)

ผนวก ข-1

การวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบัน และแนวโน้มภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า

การวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารที่ประเทศไทยอาจเผชิญในสองทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2590) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพไทย เนื่องจากสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่มีความซับซ้อนสูงจากการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาค การแพร่กระจายของเทคโนโลยีทางทหารสมัยใหม่ และรูปแบบภัยคุกคามที่ผสมผสานมิติทางทหารทั้งแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์อย่างครอบคลุมเพื่อนำไปสู่กรอบแนวคิดหลักนิยมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับกองทัพไทยในอนาคต จากการวิเคราะห์สามารถแบ่งภัยคุกคามได้ดังนี้

1. ภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats-TMT)

ภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิมยังคงมีความสำคัญในบริบทความมั่นคงของประเทศไทย แม้ว่าลักษณะและรูปแบบจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ภัยคุกคามประเภทนี้มีความเกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทางทหารตามแบบ (Conventional Military Forces) และการรักษาอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน

1.1 ภัยคุกคามจากสงครามขนาดใหญ่ในภูมิภาค (TMT1)

1.1.1 ด้านขีดความสามารถ จีนและสหรัฐฯ มีศักยภาพสูงในการทำสงครามขนาดใหญ่ด้วยกำลังรบตามแบบที่ทันสมัย จีนมีการปฏิรูปกองทัพและพัฒนาขีดความสามารถปฏิเสธการเข้าถึงพื้นที่ (A2/AD) อย่างต่อเนื่อง สหรัฐฯ ยังคงเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีทางทหาร พร้อมปรับยุทธศาสตร์เน้นภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ส่งผลให้ทั้งสองประเทศมีความพร้อมสูงในการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ และสามารถดำเนินสงครามได้

อย่างรวดเร็ว แม่นยำ และมีผลกระทบในวงกว้าง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.1.2 ด้านเจตนา แม้โอกาสสงครามเต็มรูปแบบระหว่างจีนและสหรัฐฯ จะยังมีน้อย แต่ทั้งสองฝ่ายยังคงแสดงเจตนาในการปกป้องผลประโยชน์ ผ่านการซ้อมรบ การแสดงแสนยานุภาพ และการเสริมกำลังในพื้นที่พิพาท เช่น ทะเลจีนใต้และช่องแคบไต้หวัน ซึ่งอาจนำไปสู่การเผชิญหน้าโดยไม่คาดคิด ไทยจึงต้องติดตามสถานการณ์และกำหนดมาตรการรับมือเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

1.1.3 ด้านความใกล้ชิด ไทยมีตำแหน่งยุทธศาสตร์สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงเสี่ยงได้รับผลกระทบโดยตรงหากเกิดสงครามขนาดใหญ่ในภูมิภาค โดยเฉพาะในทะเลจีนใต้และช่องแคบไต้หวัน ซึ่งกระทบเส้นทางเดินเรือสำคัญและเศรษฐกิจไทย ไทยอาจถูกกดดันให้เลือกข้างหรือสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ส่งผลต่อความมั่นคงและนโยบายต่างประเทศที่เป็นกลาง จึงจำเป็นต้องเตรียมแผนรองรับสถานการณ์วิกฤติจากความขัดแย้งในภูมิภาค

1.1.4 ด้านผลกระทบต่อกองทัพไทย กองทัพไทยต้องเสริมขีดความสามารถในการป้องกันภัยคุกคามตามแบบอย่างรอบด้าน เน้นการบูรณาการกับเหล่าทัพอื่น พัฒนาการปฏิบัติการร่วมกับพันธมิตร รวมทั้งเตรียมพร้อมสถานการณ์ฉุกเฉินจากความขัดแย้ง เช่น ภัยพิบัติขนาดใหญ่หรือการอพยพประชาชน เพื่อรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศ

1.2 ภัยคุกคามตามแนวชายแดน (TMT2)

1.2.1 ด้านขีดความสามารถ กองกำลังติดอาวุธตามแนวชายแดนไทยโดยเฉพาะเมียนมา มีกำลังรบพร้อมอาวุธทันสมัยและเครือข่ายข้ามแดน ปัญหาพื้นที่ทับซ้อน เช่น กรณีไทย-กัมพูชา ยังไม่ได้รับการแก้ไขและอาจลุกลามเป็นความขัดแย้งทางทหารได้

1.2.2 ด้านเจตนา ความขัดแย้งภายในประเทศเพื่อบ้าน โดยเฉพาะเมียนมาที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่รัฐประหารปี 2564 อาจขยายตัวจนส่งผลให้เกิด

การสู้รบใกล้ชายแดนไทย ด้านกัมพูชา ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนยังคงเป็นประเด็นอ่อนไหว อาจนำไปสู่การเผชิญหน้าทางทหารในอนาคตได้

1.2.3 ด้านความใกล้ชิด พรมแดนไทยมีความยาวกว่า 5,000 กิโลเมตร ผ่านพื้นที่ควบคุมยาก ทำให้เสี่ยงต่อความขัดแย้งข้ามแดน ทั้งการลักลอบเข้าเมือง การค้าอาวุธ และอาชญากรรมข้ามชาติ หากสถานการณ์เพื่อนบ้านรุนแรงขึ้น ไทยอาจเผชิญปัญหาผู้อพยพจำนวนมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศ

1.2.4 ด้านผลกระทบต่อกองทัพไทย กองทัพบกต้องเสริมขีดความสามารถป้องกันชายแดนและป้องกันการรุกรานอธิปไตย พัฒนาการปฏิบัติการในภูมิประเทศที่ซับซ้อน เพิ่มศักยภาพการลาดตระเวนชายแดน รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อจัดการภัยคุกคามร่วมกัน

1.3 ภัยคุกคามจากการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (TMT3)

1.3.1 ด้านขีดความสามารถ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบมีการพัฒนายุทธวิธีและนำเทคโนโลยี เช่น โดรน วัตถุระเบิดประดิษฐ์เอง และการสื่อสารที่ซับซ้อนมาใช้ ทำให้สามารถปฏิบัติการได้ทั้งในพื้นที่ชนบทและเมือง โดยมีเครือข่ายที่ยากต่อการปราบปราม

1.3.2 ด้านเจตนา แม้ความรุนแรงจะมีแนวโน้มลดลง แต่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบยังคงมุ่งดำเนินการต่อเนื่องเพื่อเรียกร้องทางการเมือง โดยมุ่งสร้างความไม่มั่นคงในพื้นที่ ทำลายอำนาจอธิปไตย และดึงความสนใจจากประชาคมโลก ความซับซ้อนของกลุ่มและปัญหาที่ฝังรากลึกทำให้การเจรจาสันติภาพยังมีข้อจำกัด

1.3.3 ด้านความใกล้ชิด ปัญหานี้เกิดขึ้นในประเทศโดยตรง ส่งผลต่อความปลอดภัยของประชาชน เศรษฐกิจ และภาพลักษณ์ของประเทศ อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวติดกับมาเลเซีย ซึ่งมีความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจกับไทย ทำให้การแก้ไขปัญหายากลำบากและซับซ้อนมากขึ้น

1.3.4 ด้านผลกระทบต่อกองทัพไทย กองทัพบกต้องพัฒนาหลักนิยมต่อต้านการก่อความไม่สงบที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เพิ่มศักยภาพในการตอบโต้

ยุทธวิธีและเทคโนโลยีของผู้ก่อความไม่สงบ เสริมสร้างความเข้าใจมิติทางสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานพลเรือนและชุมชนในพื้นที่ พร้อมพัฒนาการข่าวกรองและปฏิบัติการข่าวสารเพื่อต่อต้านการบิดเบือนข้อมูลจากผู้ก่อความไม่สงบ

ตารางสรุปภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats-TMT)

รหัส	ประเภทภัยคุกคาม	ขีดความสามารถ	เจตนา	ความใกล้ชิด	ผลกระทบต่อกองทัพไทย
TMT1	ภัยคุกคามจากสงครามขนาดใหญ่ในภูมิภาค	จีนและสหรัฐฯ มีศักยภาพสูงในการทำสงครามขนาดใหญ่ ด้วยกำลังรบทันสมัย การพัฒนาขีดความสามารถ A2/AD ของจีน และเทคโนโลยีทางทหารขั้นสูงของสหรัฐฯ	แม้โอกาสสงครามเต็มรูปแบบยังมีน้อย แต่ทั้งสองฝ่ายแสดงเจตนาปกป้องผลประโยชน์ผ่านการซ้อมรบและการแสดงแสนยานุภาพ	ไทยมีตำแหน่งยุทธศาสตร์สำคัญ เสี่ยงได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งในทะเลจีนใต้และช่องแคบไต้หวัน	ต้องเสริมขีดความสามารถป้องกันรอบด้าน บูรณาการกับเหล่าทัพอื่น พัฒนาการปฏิบัติการร่วมกับพันธมิตร
TMT2	ภัยคุกคามตามแนวชายแดน	กองกำลังติดอาวุธตามแนวชายแดนมีอาวุธทันสมัยและเครือข่ายข้ามแดน ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนยังไม่ได้รับการแก้ไข	ความขัดแย้งภายในเมียนมาต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2564 ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนกับกัมพูชายังเป็นประเด็นอ่อนไหว	พรมแดนยาวกว่า 5,000 กม. ผ่านพื้นที่ควบคุมยาก เสี่ยงต่อการลักลอบเข้าเมืองและอาชญากรรมข้ามชาติ	ต้องเสริมขีดความสามารถป้องกันชายแดน พัฒนาการปฏิบัติการในภูมิประเทศซับซ้อน เพิ่มศักยภาพลาดตระเวน
TMT3	ภัยคุกคามจากการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบพัฒนายุทธวิธีและใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น โดรน วัตถุระเบิดประติษฐ์ และระบบสื่อสารซับซ้อน	แม้ความรุนแรงลดลง แต่ยังคงดำเนินการต่อเนื่องเพื่อเรียกร้องทางการเมืองและท้าทายอำนาจรัฐ	เกิดขึ้นในประเทศโดยตรง ส่งผลต่อความปลอดภัยประชาชน เศรษฐกิจ และภาพลักษณ์ประเทศ	ต้องพัฒนาหลักนิยมต่อต้านการก่อความไม่สงบ เสริมความเข้าใจมิติทางสังคม-วัฒนธรรม พัฒนาการข่าวกรอง

2. ภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ (Emerging Military Threats-EMT)

ในยุคที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ได้ทวีความสำคัญและท้าทายขีดความสามารถในการป้องกันประเทศแบบดั้งเดิม ภัยคุกคามเหล่านี้มีลักษณะที่ซับซ้อน แฝงเร้น และข้ามพรมแดนของมิติการรบแบบดั้งเดิม ทำให้การตรวจจับ ระบุผู้กระทำ และการตอบโต้เป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยแบ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่นี้

2.1 ภัยคุกคามจากสงครามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare) (EMT1)

2.1.1 ด้านขีดความสามารถ ภัยคุกคามนี้รวมการใช้กำลังทหารแบบดั้งเดิม ปฏิบัติการพิเศษ ไฮเบอร์ ข่าวสาร และกลุ่มตัวแทน (Proxies) ซึ่งยากต่อการตรวจจับและตอบโต้ ตัวอย่างเช่น สงครามยูเครนและตะวันออกกลาง ที่ผสมผสานกำลังทหาร ไฮเบอร์ และการแทรกแซงทางการเมือง

2.1.2 ด้านเจตนา รัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐมักใช้วิธีการนี้ในพื้นที่สีเทา (Gray Zone) เพื่อลดความเสี่ยงการเผชิญหน้าตรงและหลีกเลี่ยงการตอบโต้รุนแรง มีเป้าหมายเพื่อสร้างความไม่มั่นคง แบ่งแยกพันธมิตร และบ่อนทำลายรัฐบาลหรือสถาบันสำคัญโดยไม่ก่อสงครามเต็มรูปแบบ

2.1.3 ด้านความใกล้ชิด ไทยเปราะบางต่อภัยคุกคามแบบผสมผสานจากประเทศเพื่อนบ้าน มหาอำนาจ หรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ โดยอาจใช้ประเด็นความขัดแย้งภายใน พื้นที่ทับซ้อน และจุดอ่อนด้านไฮเบอร์เป็นช่องทางแทรกแซง

2.1.4 ด้านผลกระทบต่อกองทัพไทย กองทัพบกต้องพัฒนาขีดความสามารถตรวจจับและตอบโต้ภัยนี้ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น พัฒนาหลักนิยมที่ครอบคลุมการปฏิบัติในพื้นที่สีเทา เสริมสร้างขีดความสามารถด้านข่าวกรองและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร รวมถึงร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

2.2 ภัยคุกคามทางไฮเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (EMT2)

2.2.1 ด้านขีดความสามารถ ภัยไฮเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์มีความซับซ้อนขึ้น ทั้งมัลแวร์ขั้นสูง การโจมตี DDoS การรบกวนสัญญาณ และระบบนำทางที่ส่งผลต่อโครงสร้างพื้นฐานและระบบทหารโดยตรง

2.2.2 ด้านเจตนา หลายประเทศจัดตั้งหน่วยเฉพาะทางเพื่อโจมตีขโมยข้อมูล ทำลายระบบบัญชาการ และเตรียมสนามรบล่วงหน้า ภัยนี้มีความคุ้มค่าสูง เพราะยากต่อการตอบโต้และระบุผู้โจมตีได้ยาก

2.2.3 ด้านความใกล้ชิด ประเทศไทยพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบทหารมากขึ้น ทำให้เสี่ยงต่อภัยไฮเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะระบบไฟฟ้า การเงิน และการสื่อสารที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.2.4 ด้านผลกระทบต่อกองทัพไทย กองทัพบกต้องเสริมสร้างระบบป้องกันภัยไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มกำลังพลที่มีทักษะเฉพาะทาง พัฒนาระบบสำรองและแผนฉุกเฉิน พร้อมฝึกการปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมที่มีการรบทางสูง

2.3 ภัยคุกคามจากอาวุธทำลายล้างสูงและเทคโนโลยีอุบัติใหม่ทางทหาร (EMT3)

2.3.1 ด้านขีดความสามารถ การแพร่กระจายเทคโนโลยีอาวุธชีวภาพ เคมี รั้งสี และนิวเคลียร์ รวมทั้งอาวุธความเร็วเหนือเสียง ระบบอัตโนมัติ และเทคโนโลยีควอนตัม ทำให้ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ยากต่อการป้องกันแบบดั้งเดิม

2.3.2 ด้านเจตนา มหาอำนาจและรัฐที่มีขีดความสามารถสูง แข่งขันพัฒนาเทคโนโลยีเหล่านี้เพื่อความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์ ขณะที่กลุ่มก่อการร้าย อาจพยายามเข้าถึงอาวุธชีวภาพเพราะต้นทุนต่ำแต่มีผลกระทบรุนแรง

2.3.3 ด้านความใกล้ชิด แม้ภัยจากอาวุธทำลายล้างสูงยังดูไกลตัวสำหรับไทย แต่ความตึงเครียดในภูมิภาค เช่น กรณีเกาหลีเหนือ และการแพร่กระจายของเทคโนโลยีชีวภาพอาจเพิ่มความเสี่ยงขึ้นได้ในอนาคต

2.3.4 ด้านผลกระทบต่อกองทัพไทย กองทัพบกต้องติดตามพัฒนาการภัยเหล่านี้อย่างใกล้ชิด เสริมสร้างขีดความสามารถในการป้องกันภัยร้ายแรง พัฒนาระบบป้องกันภัยทางอากาศขั้นสูง และลงทุนในเทคโนโลยีทางทหารที่สำคัญ เพื่อปิดช่องว่างด้านความสามารถ

2.4 ภัยคุกคามจากปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารทางทหาร (EMT4)

2.4.1 ด้านขีดความสามารถ มีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ดิฟเฟค และโซเซียลมีเดียเพื่อบิดเบือนข้อมูล สร้างความสับสน และทำลายความน่าเชื่อถือของกองทัพได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

2.4.2 ด้านเจตนา รัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐใช้วิธีนี้ในสงครามและสันติภาพ เพื่อลดทอนความน่าเชื่อถือของผู้นำและสถาบัน สร้างความแตกแยกในพันธมิตร และเตรียมพื้นที่ก่อนการใช้อำนาจทางทหารจริง

2.4.3 ด้านความใกล้ชิด ประเทศไทยมีการเข้าถึงสื่อออนไลน์สูง และมีปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ จึงมีความเปราะบางต่อภัยคุกคามข้อมูลข่าวสารอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในช่วงวิกฤติหรือสงคราม

2.4.4 ด้านผลกระทบต่อกองทัพไทย กองทัพบกต้องเสริมขีดความสามารถตรวจจับและตอบโต้ภัยข้อมูลข่าวสาร พัฒนาหลักนิยมการตอบสนองเชิงรุก และรับ สร้างภูมิคุ้มกันให้กำลังพลและสังคมในการรับมือกับภัยจากการบิดเบือนข้อมูล

2.5 ภัยคุกคามจากยุทธภัณฑ์อัตโนมัติและระบบอากาศยานไร้คนขับ (EMT5)

2.5.1 ด้านขีดความสามารถ ระบบอาวุธอัตโนมัติและอากาศยานไร้คนขับพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้การโจมตีแม่นยำขึ้นด้วยต้นทุนต่ำลง โดรนถูกใช้ในหลายพื้นที่ความขัดแย้งทั่วโลกและมีแนวโน้มแพร่หลายมากขึ้นในอนาคต

2.5.2 ด้านเจตนา รัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐใช้ระบบนี้เพื่อลดความเสี่ยงต่อกำลังพล และดำเนินการในพื้นที่ที่ยากต่อการเข้าถึง ประเทศหลักที่พัฒนาเทคโนโลยี ได้แก่ สหรัฐฯ จีน รัสเซีย และอิสราเอล ซึ่งสร้างแรงกดดันให้รัฐอื่นๆ พัฒนาตาม

2.5.3 ด้านความใกล้ชิด เทคโนโลยีนี้เข้าถึงง่ายขึ้นสำหรับกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มติดอาวุธตามแนวชายแดนไทย เช่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดความเสี่ยงในการถูกโจมตีมากขึ้น และเพิ่มความตึงเครียดในพื้นที่ชายแดน

2.5.4 ด้านผลกระทบต่อกองทัพไทย กองทัพบกต้องพัฒนาขีดความสามารถในการตรวจจับและต่อต้านระบบอาวุธอัตโนมัติและโดรน พัฒนาระบบป้องกันภัยทางอากาศแบบใหม่ รวมถึงการลงทุนในเทคโนโลยีนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทหาร

ตารางสรุปภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ (Emerging Military Threats-EMT)

รหัส	ประเภทภัยคุกคาม	ขีดความสามารถ	เจตนา	ความใกล้ชิด	ผลกระทบต่อกองทัพบก ไทย
EMT1	ภัยคุกคามจากสงครามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare)	รวมการใช้กำลังทหารแบบดั้งเดิม ปฏิบัติการพิเศษ ไซเบอร์ ข่าวดสาร และกลุ่มตัวแทน (Proxies)	ใช้ในพื้นที่สีเทา (Gray Zone) เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าตรงและสร้างความไม่มั่นคง	ไทยเปราะบางต่อการแทรกแซงผ่านประเด็นความขัดแย้งภายในและจุดอ่อนด้านไซเบอร์	ต้องพัฒนาขีดความสามารถตรวจจับและตอบโต้ บูรณาการงานกับหน่วยงานอื่น พัฒนาหลักนิยามครอบคลุมพื้นที่สีเทา
EMT2	ภัยคุกคามทางไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์	มัลแวร์ขั้นสูง การโจมตี DDoS การรบกวนสัญญาณและระบบนำทางที่ส่งผลต่อโครงสร้างพื้นฐาน	หลายประเทศจัดตั้งหน่วยเฉพาะเพื่อโจมตีขโมยข้อมูล ทำลายระบบบัญชาการ	ไทยพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น เสี่ยงต่อภัยไซเบอร์โดยเฉพาะระบบไฟฟ้า การเงิน การสื่อสาร	ต้องเสริมระบบป้องกันภัยไซเบอร์ เพิ่มกำลังพลทักษะเฉพาะทาง พัฒนาระบบสำรองและแผนฉุกเฉิน
EMT3	ภัยคุกคามจากอาวุธทำลายล้างสูงและเทคโนโลยีอุบัติใหม่	อาวุธชีวภาพ เคมี รังสี นิวเคลียร์ อาวุธความเร็วเหนือเสียง ระบบอัตโนมัติและเทคโนโลยีควอนตัม	มหาอำนาจแข่งขันพัฒนาเพื่อความได้เปรียบยุทธศาสตร์ กลุ่มก่อการร้าย พยายามเข้าถึงอาวุธชีวภาพ	แม้ยังดูไกลตัว แต่ความตึงเครียดในภูมิภาคและการแพร่กระจายเทคโนโลยีอาจเพิ่มความเสี่ยง	ต้องติดตามพัฒนาการอย่างใกล้ชิด เสริมขีดความสามารถป้องกันภัยร้ายแรง พัฒนาระบบป้องกันภัยทางอากาศ
EMT4	ภัยคุกคามจากปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารทางทหาร	ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ดีพเฟค และโซเชียลมีเดียเพื่อบิดเบือนข้อมูลและทำลายความน่าเชื่อถือ	ใช้ในสงครามและสันติภาพเพื่อลดทอนความน่าเชื่อถือผู้นำและสถาบัน สร้างความแตกแยก	ไทยมีการเข้าถึงสื่อออนไลน์สูงและมีปัญหาความขัดแย้งภายใน จึงเปราะบางต่อภัยนี้อย่างยิ่ง	ต้องเสริมขีดความสามารถตรวจจับและตอบโต้ พัฒนาหลักนิยามการตอบสนองเชิงรุกและรับ สร้างภูมิคุ้มกัน
EMT5	ภัยคุกคามจากยุทธภัณฑ์อัตโนมัติและระบบอากาศยานไร้คนขับ	ระบบอาวุธอัตโนมัติและโดรนพัฒนารวดเร็ว ทำให้การโจมตีแม่นยำขึ้นด้วยต้นทุนต่ำ	รัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐใช้เพื่อลดความเสี่ยงต่อกำลังพลและดำเนินการในพื้นที่ยากเข้าถึง	เทคโนโลยีเข้าถึงง่ายขึ้นสำหรับกลุ่มก่อการร้ายตามแนวชายแดน ไทยเพิ่มความเสี่ยงการถูกโจมตี	ต้องพัฒนาขีดความสามารถตรวจจับและต่อต้านโดรน พัฒนาระบบป้องกันภัยทางอากาศแบบใหม่

3. การวิเคราะห์แนวโน้มภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า

ในช่วงสองทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2590) ภัยคุกคามทางทหารจะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามพลวัตของการเมืองระหว่างประเทศ การ

พัฒนาเทคโนโลยี และปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง การวิเคราะห์ แนวโน้มเหล่านี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักนิยมทางทหารที่มีความยืดหยุ่นและ สามารถปรับตัวเพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป

3.1 การเปลี่ยนแปลงในดุลอำนาจระดับภูมิภาค

3.1.1 การเพิ่มขึ้นของอิทธิพลจีนในภูมิภาค โดยจีนขยายอิทธิพล ทางเศรษฐกิจและการทหารผ่านโครงการริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) และการขยาย กำลังรบทางทะเล ส่งผลต่อเสถียรภาพและเพิ่มความสามารถในการควบคุมเส้นทางการค้า และพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญ

3.1.2 การตอบสนองของสหรัฐฯ และพันธมิตร โดยสหรัฐฯ และ พันธมิตรดำเนินยุทธศาสตร์ Indo-Pacific เพื่อคานอิทธิพลจีน ด้วยความร่วมมือทางทหาร และเศรษฐกิจที่เข้มแข็งขึ้น เพิ่มการแข่งขันที่มีผลต่อความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาค

3.1.3 ความท้าทายในการรักษาเอกภาพของอาเซียน โดยอาเซียน เผชิญแรงกดดันจากการแข่งขันของมหาอำนาจ ส่งผลให้ประเทศสมาชิกมีผลประโยชน์ แตกต่างกัน ยากต่อการรักษาเอกภาพและบทบาทศูนย์กลางในการรักษาเสถียรภาพ ภูมิภาค

3.1.4 ความตึงเครียดในพื้นที่ขัดแย้งและการแพร่กระจายของ ความขัดแย้ง โดยเฉพาะพื้นที่ความขัดแย้ง เช่น ทะเลจีนใต้ ช่องแคบไต้หวัน และ คาบสมุทรมลายู มีแนวโน้มเพิ่มความตึงเครียด ความขัดแย้งในพื้นที่หนึ่งอาจแพร่ขยาย และส่งผลกระทบเป็นวงกว้างมากขึ้น

3.1.5 นัยยะต่อประเทศไทย โดยไทยจำเป็นต้องรักษาดุลยภาพใน การสัมพันธ์กับมหาอำนาจหลัก พร้อมพัฒนาขีดความสามารถในการตอบสนองต่อความ ซับซ้อนทางยุทธศาสตร์และความไม่แน่นอนที่เพิ่มขึ้นของภูมิภาคในอนาคต

3.2 ผลกระทบของเทคโนโลยีพลิกโฉมต่อภัยคุกคามทางทหาร

3.2.1 ปัญญาประดิษฐ์และการเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจทาง ทหาร โดยปัญญาประดิษฐ์จะเปลี่ยนกระบวนการตัดสินใจของทหาร เพิ่มความเร็วและ

แม่นยำในกระบวนการ OODA Loop แต่มีความเสี่ยงในเชิงจริยธรรมและการรักษา
ควบคุมจากมนุษย์

3.2.2 การหลอมรวมระหว่างมิติทางกายภาพและไซเบอร์ การที่
ความเชื่อมโยงระหว่างมิติทางกายภาพและไซเบอร์ที่เพิ่มขึ้นทำให้การโจมตีทางไซเบอร์
สามารถส่งผลกระทบในโลกกายภาพได้สูงขึ้น และการปฏิบัติการทางกายภาพมี
องค์ประกอบไซเบอร์มากขึ้น

3.2.3 การแพร่กระจายของเทคโนโลยีขั้นสูง เนื่องจากการเข้าถึง
เทคโนโลยีทหารที่ง่ายขึ้น ทำให้ประเทศและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐมีโอกาสใช้อาวุธและเทคโนโลยี
ขั้นสูง ส่งผลต่อการควบคุมและการป้องกัน

3.2.4 การพัฒนาอาวุธพลังงานนำทางและอาวุธความเร็วเหนือ
เสียง โดยอาวุธสมัยใหม่ เช่น อาวุธความเร็วเหนือเสียง สามารถหลีกเลี่ยงระบบป้องกัน
แบบดั้งเดิม เพิ่มความท้าทายในการป้องกันและสกัดกั้น

3.2.5 เทคโนโลยีชีวภาพและความเสี่ยงด้านความมั่นคงทาง
ชีวภาพ โดยเทคโนโลยีชีวภาพที่ทันสมัยเพิ่มความเสี่ยงจากการพัฒนาอาวุธชีวภาพที่
อันตรายมากขึ้นและมีการควบคุมยาก ส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างมีนัยสำคัญ

3.2.6 นัยยะต่อประเทศไทย ไทยจำเป็นต้องพัฒนาขีด
ความสามารถทางเทคโนโลยีและลดช่องว่างทางเทคโนโลยี พร้อมเพิ่มขีดความสามารถใน
การป้องกันภัยคุกคามใหม่ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของภัยคุกคาม

3.3 ความท้าทายในการรับรู้และประเมินภัยคุกคามในอนาคต

3.3.1 เกิดความไม่แน่นอนและความคลุมเครือในการระบุภัย
คุกคาม ซึ่งภัยคุกคามที่มีลักษณะผสมผสานและพื้นที่สีเทาเพิ่มความยากในการระบุ
แหล่งที่มา ส่งผลให้การตอบสนองต่อภัยคุกคามซับซ้อนมากขึ้น

3.3.2 การประเมินขีดความสามารถและเจตนาของฝ่ายตรงข้าม
ซับซ้อนขึ้น เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงและการซ่อนเร้นกิจกรรมทางทหารที่
สูงขึ้น

3.3.3 ความท้าทายในการจัดลำดับความสำคัญภัยคุกคามเพิ่มขึ้น เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร และความหลากหลายของภัยคุกคามที่มีลักษณะซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงเร็ว

3.3.4 การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว โดยองค์กรทางทหารต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและภัยคุกคาม เพื่อไม่ให้เกิดช่องโหว่ในการป้องกันประเทศ

3.3.5 ความท้าทายในการบูรณาการข้อมูลและการวิเคราะห์ จาก การที่ข้อมูลมีปริมาณมหาศาลและหลากหลายแหล่ง ต้องการกระบวนการวิเคราะห์ที่ ทันสมัย เพื่อสร้างการประเมินภัยคุกคามที่แม่นยำและรวดเร็ว

3.3.6 นัยยะต่อประเทศไทย กองทัพต้องพัฒนาขีดความสามารถ ในการวิเคราะห์และประเมินภัยคุกคามที่มีความแม่นยำ โดยปรับปรุงระบบข้อมูลและข่าว กรองที่ทันสมัย และเพิ่มประสิทธิภาพในการบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง

4. สรุปการวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารสำหรับการพัฒนารอบแนวคิดหลัก นิยมกองทัพบกไทย

การวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารสำหรับประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2571-2590) สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่มีความซับซ้อนสูง ทั้งภัย คุกคามทางทหารแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง การสรุปภัยคุกคามนี้มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการกำหนดหลักนิยามที่เหมาะสมและมี ประสิทธิภาพ

4.1 ลักษณะของภัยคุกคามทางทหารในอนาคต

4.1.1 มีความซับซ้อนและการผสมผสานของภัยคุกคามมากขึ้น เนื่องจากข้ามพรมแดนระหว่างมิติการรบแบบดั้งเดิม (ทางบก ทางทะเล ทางอากาศ) และ มิติใหม่ (ไซเบอร์ อวกาศ การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร) ทำให้การระบุ การป้องกัน และ การตอบโต้มีความท้าทาย

4.1.2 มีการแพร่กระจายของเทคโนโลยีขั้นสูงและขีดความสามารถทางทหารไปสู่ประเทศและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐมากขึ้น ส่งผลให้ภัยคุกคามมีความหลากหลายและซับซ้อน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรัฐสนับสนุน (state-sponsored actors) ที่ยากต่อการรับมือด้วยวิธีการดั้งเดิม

4.1.3 มีความรวดเร็วและความแม่นยำของปฏิบัติการทางทหารสูงขึ้น เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ส่งผลให้เวลาตอบสนองสั้นลง และความเสี่ยงในการขยายตัวของความขัดแย้งสูงขึ้น

4.1.4 มีความคลุมเครือและการปฏิเสธความรับผิดชอบในการก่อเหตุจะเพิ่มมากขึ้น ผ่านยุทธวิธีและเทคนิคที่ทำให้ยากต่อการระบุผู้กระทำผิด ส่งผลต่อประสิทธิภาพการป้องกันและตอบโต้ภัยคุกคาม

4.1.5 การเกิดขึ้นของพื้นที่การต่อสู้ใหม่จะขยายตัวจากพื้นที่กายภาพสู่พื้นที่ไซเบอร์ พื้นที่ข้อมูลข่าวสาร และอวกาศ ทำให้การปกป้องผลประโยชน์ชาติและความมั่นคงมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

4.2 ความเสี่ยงและความท้าทายสำคัญสำหรับประเทศไทย

4.2.1 ความเสี่ยงจากการถูกดึงเข้าสู่ความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาคจะเพิ่มสูงขึ้นจากการแข่งขันที่รุนแรงระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ซึ่งอาจส่งผลให้ไทยถูกกดดันให้เลือกข้าง และกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

4.2.2 ความท้าทายในการรับมือภัยคุกคามบริเวณชายแดนมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นจากปัญหาภายในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมียนมา ก่อให้เกิดการลักลอบเข้าเมือง อาชญากรรมข้ามชาติ และความรุนแรงตามแนวชายแดน

4.2.3 ความท้าทายจากการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีอยู่ต่อเนื่อง แม้สถานการณ์โดยรวมจะลดความรุนแรง แต่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบยังคงสามารถปรับเปลี่ยนยุทธวิธีและใช้เทคโนโลยีใหม่ในการก่อเหตุ

4.2.4 ความเปราะบางต่อการโจมตีทางไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์สูงขึ้น เนื่องจากไทยพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศมากขึ้น ซึ่งอาจกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานสำคัญและระบบทางทหาร

4.2.5 ความท้าทายจากยุทธภัณฑ์อัตโนมัติและระบบอากาศยานไร้คนขับ (โดรน) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการเข้าถึงและต้นทุนที่ต่ำลงของเทคโนโลยีเหล่านี้ ทำให้กลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐสามารถใช้โจมตีเป้าหมายทางทหารและความมั่นคงได้ง่ายขึ้น

4.2.6 ความท้าทายจากปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีการสื่อสารของไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เสี่ยงต่อการบิดเบือนข้อมูล สร้างความแตกแยก และบั่นทอนความมั่นคงของประเทศ

4.2.7 ความท้าทายจากช่องว่างทางเทคโนโลยีด้านการทหารของไทยกับประเทศที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงมีแนวโน้มกว้างขึ้น เนื่องจากไทยยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยีด้วยตนเอง

4.3 ทิศทางการพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมกองทัพไทยจากภัยคุกคาม

4.3.1 พัฒนาหลักนิยมให้รองรับการรบแบบหลายมิติ (Multi-Domain Operations) โดยผสมผสานการรบทางบกเข้ากับการสนับสนุนจากมิติอื่นๆ ได้แก่ อากาศ ทะเล ไซเบอร์ อวกาศ และสารสนเทศ เพื่อสร้างผลการรบที่เหนือกว่าฝ่ายตรงข้าม

4.3.2 พัฒนาหลักนิยมที่เน้นการตอบโต้ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานการรบแบบดั้งเดิมและการโจมตีรูปแบบใหม่ (Hybrid Warfare) โดยเน้นยุทธวิธีที่สามารถรับมือการโจมตีไซเบอร์ การรบกวนระบบสื่อสาร และการโจมตีจากอากาศยานไร้คนขับ

4.3.3 พัฒนาหลักนิยมที่เน้นการปฏิบัติการเชิงรุก (Proactive Operations) เพื่อชิงความได้เปรียบในการควบคุมสถานการณ์ ลดเวลาตอบสนอง และสกัดกั้นภัยคุกคามก่อนที่จะลุกลามขยายตัว

4.3.4 พัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการในพื้นที่สีเทา (Gray Zone Operations) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการทางทหารที่ต่ำกว่าระดับสงครามเต็มรูปแบบ เน้นการป้องปรามและจำกัดขอบเขตการขยายตัวของภัยคุกคาม

4.3.5 พัฒนาหลักนิยมที่ให้ความสำคัญกับการรบที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Warfare) โดยใช้ระบบบัญชาการและควบคุมที่รวดเร็วแม่นยำ เพื่อการประสานงานและการปฏิบัติการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.3.6 พัฒนาหลักนิยมที่เน้นการรวมกำลังรบจากหน่วยต่างๆ (Joint and Combined Arms Integration) โดยผนวกกำลังทางบกเข้ากับการสนับสนุนทางอากาศ ปืนใหญ่ ระบบป้องกันภัยทางอากาศ และระบบอาวุธอัตโนมัติ เพื่อให้เกิดการโจมตีที่มีประสิทธิภาพและรุนแรงที่สุด

4.3.7 พัฒนาหลักนิยมที่เน้นการป้องกันเชิงรุก (Active Defense) เพื่อสามารถตอบโต้และป้องกันตนเองจากภัยคุกคามที่รวดเร็วและซับซ้อน เช่น ขีปนาวุธ อากาศยานไร้คนขับ และการโจมตีทางไซเบอร์ โดยใช้ระบบอาวุธสมัยใหม่และระบบป้องกันภัยหลายชั้น

4.3.8 พัฒนาหลักนิยมเพื่อการรบแบบกระจายอำนาจ (Decentralized Operations) เพื่อให้หน่วยย่อยสามารถดำเนินการรบได้อย่างอิสระคล่องตัว และปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ในกรณีที่ถูกตัดขาดจากกองบัญชาการหลัก

4.3.9 พัฒนาหลักนิยมที่เน้นการสร้างและรักษาความได้เปรียบในการรบ (Maintain Operational Advantage) โดยเน้นยุทธวิธีที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามสูญเสียสมดุล และไม่สามารถปรับตัวตามได้ทัน เช่น การรบแบบเคลื่อนที่เร็ว (Maneuver Warfare) และการโจมตีแบบฉับพลัน (Rapid Strike)

4.3.10 พัฒนาหลักนิยมที่เตรียมพร้อมการรบในเขตเมืองและพื้นที่จำกัด (Urban and Restricted Terrain Operations) เน้นการใช้ยุทธวิธีและยุทธโศปกรณ์เฉพาะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติการในพื้นที่เมือง พื้นที่จำกัด และซับซ้อน

5. บทสรุปของการวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันและแนวโน้มภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า

การวิเคราะห์ภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันและแนวโน้มในช่วงปี พ.ศ. 2571-2590 สะท้อนให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมความมั่นคงของไทยมีแนวโน้มซับซ้อนขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งจากการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจที่ส่งผลต่อดุลอำนาจในภูมิภาค ปัญหาความไม่สงบและความขัดแย้งบริเวณชายแดน รวมทั้งการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งล้วนเป็นภัยคุกคามที่ไทยต้องเผชิญอย่างต่อเนื่องและต้องเตรียมพร้อมรับมืออย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานมิติการรบแบบดั้งเดิมและมิติใหม่ โดยเฉพาะภัยคุกคามจากสงครามแบบผสมผสาน ภัยไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์ การแพร่กระจายของอาวุธทำลายล้างสูง รวมถึงการใช้ยุทธภัณฑ์อัตโนมัติและโดรน จะยิ่งทวีความสำคัญและซับซ้อนขึ้น ทำให้กองทัพบกไทยจำเป็นต้องปรับหลักนิยมทางทหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เน้นการรบแบบหลายมิติ การปฏิบัติการในพื้นที่สีเทา และการพัฒนาการรบแบบเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Warfare)

ดังนั้น การพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ของกองทัพบกไทยจึงต้องมุ่งเน้นที่การสร้างขีดความสามารถเชิงรุกและตอบสนองต่อภัยคุกคามในอนาคต โดยเฉพาะการบูรณาการการรบจากทุกมิติ การพัฒนายุทธวิธีการรบในเขตเมืองและพื้นที่จำกัด รวมทั้งการสร้างความยืดหยุ่นของระบบบัญชาการและควบคุม เพื่อให้สามารถป้องกันอธิปไตย รักษาเสถียรภาพ และตอบสนองต่อภัยคุกคามได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์

ผนวก ข-2

การวิเคราะห์หลักนัยการรบของกองทัพบกไทยในปัจจุบัน

การวิเคราะห์หลักนัยการรบปัจจุบันของกองทัพบกไทยเป็นขั้นตอนสำคัญในการพิจารณาความเหมาะสมและความพร้อมต่อภัยคุกคามทางทหารในอนาคต โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2571-2590 บทนี้นำเสนอการวิเคราะห์เชิงลึกผ่านกรอบแนวคิด McKinsey 7S เพื่อประเมินปัจจัยภายในองค์กร และ PMESII-PT เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักนัยการรบปัจจุบัน (Air-Land Battle) ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้จะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนากรอบแนวคิดหลักนัยใหม่ที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงและเทคโนโลยีการทหารที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

1. การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (จุดแข็ง, จุดอ่อน) ของหลักนัยการรบปัจจุบัน ด้วยโมเดล McKinsey 7S

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของหลักนัยการรบปัจจุบันผ่านกรอบแนวคิด McKinsey 7S ช่วยให้เห็นภาพรวมองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของหลักนัยกองทัพบกไทย ตั้งแต่ระดับกลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ รูปแบบการบริหาร บุคลากร ทักษะ และค่านิยมร่วม โดยการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนในแต่ละด้านจะช่วยระบุองค์ประกอบที่ต้องรักษาไว้และพัฒนาต่อยอด รวมถึงประเด็นที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปในสองทศวรรษข้างหน้า

1.3 จุดแข็ง (Strengths)

1.3.1 กลยุทธ์ (Strategy)

1.3.1.1 หลักนัยการรบอากาศพื้นดินมุ่งเน้นการผนึกกำลังระหว่างกำลังทางบกและทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความได้เปรียบในการรวมอำนาจกำลังรบและการเคลื่อนที่ (S1)

1.3.1.2 มีการเริ่มพัฒนาแนวคิดการปฏิบัติการข่าวสารและการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านไซเบอร์เพื่อรองรับวิสัยทัศน์การพัฒนาสู่หลักนิยมแบบใหม่ (S2)

1.3.1.3 หลักนิยมปัจจุบันสามารถรองรับการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการสงคราม (MOOTW) ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน (S3)

1.3.2 โครงสร้าง (Structure)

1.3.2.1 หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินสนับสนุนโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ทำให้การควบคุมและประสานงานระหว่างหน่วยรบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (S4)

1.3.2.2 มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะทางเพื่อขยายขอบเขตของหลักนิยมให้ครอบคลุมภัยคุกคามใหม่ๆ เช่น ศูนย์ไซเบอร์กองทัพบกและหน่วยปฏิบัติการข่าวสาร (S5)

1.3.3 ระบบ (Systems)

1.3.3.1 หลักนิยมปัจจุบันรองรับกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน ซึ่งได้รับการพัฒนาและทดสอบผ่านการฝึกและการปฏิบัติจริงมาอย่างยาวนาน (S6)

1.3.3.2 มีระบบการส่งกำลังบำรุงที่สอดคล้องกับหลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน โดยเฉพาะในการสนับสนุนการปฏิบัติการภายในประเทศ (S7)

1.3.3.3 หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินสนับสนุนการพัฒนาระบบบัญชาการและควบคุม (C2) ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากขึ้น (S8)

1.3.4 รูปแบบ (Style)

1.3.4.1 หลักนิยมปัจจุบันส่งเสริมวัฒนธรรมการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ทำให้มีเอกภาพในการปฏิบัติการและการควบคุมกำลังรบ (S9)

1.3.5 บุคลากร (Staff)

1.3.5.1 มีการพัฒนากำลังพลให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการตามหลักนียมการรบอากาศพื้นดินผ่านการฝึกอบรมที่เข้มข้น (S10)

1.3.5.2 มีทักษะในการประยุกต์ใช้หลักนียมการรบร่วมกับหน่วยงานพลเรือนในการปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย (S13)

1.3.6 ทักษะ (Skills)

1.3.6.1 กองทัพบกมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการตามหลักนียมในพื้นที่ป่าเขา ชายแดน และการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย (S12)

1.3.6.2 มีทักษะในการประยุกต์ใช้หลักนียมการรบร่วมกับหน่วยงานพลเรือนในการปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย (S13)

1.3.7 ค่านิยมร่วม (Shared Values)

1.3.7.1 ค่านิยมทางทหารที่เน้นความเสียสละและการอุทิศตนสอดคล้องกับหลักนียมการรบที่ให้ความสำคัญกับการปกป้องประเทศและประชาชน (S14)

1.3.7.2 ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์กองทัพบกสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักนียมและการพัฒนาขีดความสามารถในการรบ (S15)

1.4 จุดอ่อน (Weaknesses)

1.4.1 กลยุทธ์ (Strategy)

1.4.1.1 หลักนียมการรบอากาศพื้นดินยังมีข้อจำกัดในการรับมือกับภัยคุกคามแบบไม่เป็นไปตามแบบ เช่น การก่อการร้าย การแทรกแซงทางไซเบอร์ หรือการปฏิบัติการในพื้นที่สีเทา (W1)

1.4.1.2 หลักนียมปัจจุบันขาดการบูรณาการมิติการรบใหม่อย่างชัดเจน เช่น มิติไซเบอร์ มิติอวกาศ และมิติข้อมูลข่าวสาร (W2)

1.4.1.3 ยังคงยึดติดกับแนวคิดการรบเชิงภูมิศาสตร์แบบดั้งเดิม ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในหลายมิติโดยไม่มีขอบเขตทางกายภาพที่ชัดเจน (W3)

1.4.1.4 มีช่องว่างระหว่างวิสัยทัศน์การเป็นกองทัพดิจิทัลกับหลักนิยมปัจจุบันที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย (W4)

1.4.2 โครงสร้าง (Structure)

1.4.2.1 หลักนิยมปัจจุบันรองรับโครงสร้างกองทัพแบบดั้งเดิมที่มีข้อจำกัดด้านความคล่องตัวสำหรับการปฏิบัติการในหลายมิติพร้อมกัน (W5)

1.4.2.2 หน่วยงานเฉพาะทางที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับมือกับภัยคุกคามใหม่ยังขาดการบูรณาการอย่างเต็มที่เข้ากับหลักนิยมการรบอากาศพื้นดินหลัก (W6)

1.4.3 ระบบ (Systems)

1.4.3.1 กระบวนการตัดสินใจภายใต้หลักนิยมปัจจุบันมีลักษณะค่อนข้างช้าเนื่องจากมีขั้นตอนที่ซับซ้อนและการรวมศูนย์อำนาจ (W7)

1.4.3.2 หลักนิยมการรบอากาศพื้นดินยังไม่ได้พัฒนาแนวทางที่ชัดเจนสำหรับระบบการสนับสนุนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (W8)

1.4.3.3 หลักนิยมปัจจุบันยังไม่รองรับการพัฒนาระบบบัญชาการและควบคุมแบบกระจายอำนาจ (Distributed Command and Control) และมีความเปราะบางต่อการโจมตีทางไซเบอร์ (W9)

1.4.4 รูปแบบ (Style)

1.4.4.1 การบังคับบัญชาแบบรวมศูนย์ที่หลักนิยมปัจจุบันสนับสนุนอาจจำกัดความคิดริเริ่มและการตัดสินใจของผู้บังคับหน่วยระดับรองในสนามรบที่ซับซ้อน (W10)

1.4.5 บุคลากร (Staff)

1.4.5.1 หลักนิยมปัจจุบันไม่ได้กำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนากำลังพลให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการในมิติใหม่ๆ (W11)

1.4.5.2 หลักนิยมยังไม่รองรับการพัฒนากำลังพลที่มีความเข้าใจในการปฏิบัติการแบบหลายมิติและความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่างๆ (W12)

1.4.6 ทักษะ (Skills)

1.4.6.1 หลักนิยมปัจจุบันยังไม่ได้กำหนดการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีขั้นสูงและการปฏิบัติการในมิติใหม่ เช่น การปฏิบัติการไซเบอร์ การใช้ระบบอัตโนมัติและปัญญาประดิษฐ์ (W13)

1.4.6.2 ขาดการบูรณาการทักษะจากมิติต่างๆ เข้าด้วยกันในหลักนิยม ทำให้การปฏิบัติการข้ามมิติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (W14)

1.4.7 ค่านิยมร่วม (Shared Values)

1.4.7.1 ยังมีการยึดติดกับแนวคิดการรบแบบดั้งเดิมที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว ทำให้เกิดความลังเลในการยอมรับแนวคิดการรบใหม่ๆ ที่ยังไม่ได้รับการทดสอบในบริบทของกองทัพไทย (W15)

2. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (โอกาส, อุปสรรค) ของหลักนิยมปัจจุบัน (หลักการรบอากาศพื้นดิน) ด้วย PMESII-PT

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกผ่านกรอบ PMESII-PT ครอบคลุมมิติสำคัญในสภาพแวดล้อมยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของหลักนิยมการรบอากาศพื้นดิน ทั้งด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยด้านเวลา การระบุโอกาสและอุปสรรคในแต่ละมิติช่วยให้เข้าใจบริบทภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักนิยมใหม่ และนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสและรับมือกับอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 โอกาส (Opportunities)

2.3.1 การเมือง (Political)

2.3.1.1 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่สนับสนุนการเสริมสร้างความทันสมัยให้กับกองทัพเปิดโอกาสในการพัฒนาหลักนิยมการรบให้สอดคล้องกับภัยคุกคามร่วมสมัย (O1)

2.3.1.2 ความร่วมมือทางทหารกับมิตรประเทศที่มีศักยภาพสูงเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนและพัฒนาหลักนิยมร่วมกัน (O2)

2.3.2 การทหาร (Military)

2.3.2.1 แนวโน้มการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพเปิดโอกาสในการบูรณาการขีดความสามารถในหลายมิติเข้าด้วยกัน (O3)

2.3.2.2 การฝึกร่วมกับกองทัพมิตรประเทศอย่างสม่ำเสมอช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และแลกเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาหลักนิยมใหม่ (O4)

2.3.2.3 การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศเปิดโอกาสในการนำประสบการณ์มาพัฒนาหลักนิยมให้มีความหลากหลายมากขึ้น (O5)

2.3.3 เศรษฐกิจ (Economic)

2.3.3.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและเทคโนโลยีทางทหารภายในประเทศสนับสนุนการพัฒนาหลักนิยมที่พึ่งพาตนเองได้มากขึ้น (O6)

2.3.3.2 นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักนิยมสู่มิติไซเบอร์และสารสนเทศ (O7)

2.3.4 สังคม (Social)

2.3.4.1 การยอมรับและความคาดหวังของสังคมต่อบทบาทกองทัพในการช่วยเหลือประชาชนเปิดโอกาสในการพัฒนาหลักนิยมที่ครอบคลุมการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการสงคราม (O8)

2.3.4.2 ประชากรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสูง
เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนหลักนิยมนวัตกรรม (O9)

2.3.5 ข้อมูลข่าวสาร (Information)

2.3.5.1 การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่องเปิด
โอกาสในการพัฒนาหลักนิยมที่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่และปัญญาประดิษฐ์ใน
การปฏิบัติการทางทหาร (O10)

2.3.5.2 การเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลระหว่างหน่วยงาน
ความมั่นคงทั้งภายในและระหว่างประเทศสนับสนุนการพัฒนาหลักนิยมที่บูรณาการข้อมูล
ข่าวกรองและการตัดสินใจร่วมกัน (O11)

2.3.6 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

2.3.6.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและเครือข่าย
การสื่อสารความเร็วสูงทั่วประเทศสนับสนุนการพัฒนาหลักนิยมที่ใช้ประโยชน์จาก
เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network-Centric) (O12)

2.3.6.2 การพัฒนาระบบคมนาคมและโลจิสติกส์ที่ทันสมัย
เอื้อต่อการพัฒนาหลักนิยมด้านการส่งกำลังบำรุงและการเคลื่อนย้ายกำลังอย่างมี
ประสิทธิภาพ (O13)

2.3.7 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

2.3.7.1 ลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลายของไทยเป็นพื้นที่
ฝึกที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักนิยมการรบในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (O14)

2.3.8 เวลา (Time)

2.3.8.1 วัฏจักรของการพัฒนาเทคโนโลยีที่เร็วขึ้นเปิด
โอกาสในการปรับตัวและรับเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักนิยม (O15)

2.4 อุปสรรค (Threats)

2.4.1 การเมือง (Political)

2.4.1.1 ความไม่แน่นอนทางการเมืองระหว่างประเทศและการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาคอาจส่งผลต่อการกำหนดพันธมิตรและทิศทางการพัฒนาหลักนิยม (T1)

2.4.1.2 การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านความมั่นคงตามวาระทางการเมืองอาจส่งผลต่อความต่อเนื่องในการพัฒนาหลักนิยมระยะยาว (T2)

2.4.2 การทหาร (Military)

2.4.2.1 การเปลี่ยนแปลงลักษณะของสงครามสู่การสงครามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare) และการสงครามตัวแทน (Proxy Warfare) ทำลายหลักนิยมการรบตามแบบ (T3)

2.4.2.2 การแพร่กระจายของอาวุธที่มีเทคโนโลยีสูงและมีราคาถูกลงทำให้ภัยคุกคามไม่ตามแบบมีขีดความสามารถที่อันตรายมากขึ้นต่อกองทัพตามแบบ (T4)

2.4.2.3 การพัฒนาหลักนิยมและขีดความสามารถทางทหารที่รวดเร็วของประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคอาจสร้างความเสียเปรียบด้านการทหาร (T5)

2.4.2.4 การโจมตีทางไซเบอร์และสงครามอิเล็กทรอนิกส์มีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งทำลายหลักนิยมการรบอากาศพื้นดินแบบดั้งเดิม (T6)

2.4.3 เศรษฐกิจ (Economic)

2.4.3.1 ข้อจำกัดด้านงบประมาณการป้องกันประเทศเนื่องจากความท้าทายทางเศรษฐกิจและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ (T7)

2.4.3.2 ต้นทุนของเทคโนโลยีทางทหารสมัยใหม่ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่รองรับหลักนิยมใหม่ๆ มีข้อจำกัด (T8)

2.4.4 สังคม (Social)

2.4.4.1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้
สังคมผู้สูงอายุส่งผลต่อจำนวนและคุณภาพของกำลังพลที่จะรองรับหลักนิยมในอนาคต
(T9)

2.4.4.2 ทักษะคติของคนรุ่นใหม่ต่อการรับราชการทหารที่
เปลี่ยนแปลงไปอาจส่งผลต่อการสรรหากำลังพลที่มีคุณภาพเพื่อรองรับหลักนิยมที่ซับซ้อน
มากขึ้น (T10)

2.4.5 ข้อมูลข่าวสาร (Information)

2.4.5.1 ภัยคุกคามทางไซเบอร์และการโจมตีทางข้อมูล
ข่าวสารที่ซับซ้อนมากขึ้นท้าทายความสามารถในการปกป้องข้อมูลสำคัญและระบบ
บัญชาการควบคุม (T11)

2.4.5.2 การแพร่กระจายของข้อมูลเท็จและการปฏิบัติการ
ข่าวสารโดยฝ่ายตรงข้ามอาจส่งผลต่อการยอมรับและความเชื่อมั่นในกองทัพและหลักนิยม
การรบ (T12)

2.4.6 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

2.4.6.1 ความเปราะบางของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญต่อ
การโจมตีทางไซเบอร์และทางกายภาพท้าทายหลักนิยมในการปกป้องทรัพยากรสำคัญของ
ประเทศ (T13)

2.4.7 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

2.4.7.1 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่
ทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรงขึ้น ท้าทายการปฏิบัติการตามหลัก
นิยมปกติ (T14)

2.4.8 เวลา (Time)

2.4.8.1 ความเร็วในการพัฒนาเทคโนโลยีที่อาจทำให้อาวุธ
ยุทโธปกรณ์และหลักนิยมล้าสมัยได้อย่างรวดเร็ว (T15)

3. การพัฒนากลยุทธ์เพื่อนำไปจัดทำกรอบแนวคิดหลักนิยมด้วย TOWS Matrix

การวิเคราะห์ TOWS Matrix เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงปัจจัยภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) กับปัจจัยภายนอก (โอกาสและภัยคุกคาม) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนากลยุทธ์หลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพไทยที่สามารถรองรับภัยคุกคามทั้งรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ในสองทศวรรษข้างหน้า ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

3.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies) การใช้จุดแข็งเพื่อคว้าโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถใหม่

3.1.1 กลยุทธ์การบูรณาการการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi-Domain Operations Integration Strategy) (SO1) กลยุทธ์นี้เน้นใช้ประโยชน์จากโครงสร้างกองทัพที่มีกำลังพลจำนวนมาก (S1) และประสบการณ์ปฏิบัติการรักษาความมั่นคงภายใน (S3) ผสานโอกาสจากเทคโนโลยีทางทหารที่เปิดกว้าง (O2) และแนวโน้มการบูรณาการทุกมิติ (O5) เพื่อพัฒนากลยุทธ์หลักนิยมที่รองรับการปฏิบัติการในมิติทางบก อากาศ ไชเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะการรับมือภัยคุกคามแบบไฮบริด (EMT1) และการโจมตีทางไซเบอร์ (EMT2) ทั้งนี้เน้นระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) ร่วมกับการสร้างพันธมิตรทางทหารในภูมิภาค (O3) เพื่อรับมือภัยคุกคามข้ามพรมแดนและไม่ตามแบบ (EMT3)

3.1.2 กลยุทธ์การกำหนดรูปแบบการรบที่คล่องแคล่วและปรับตัวสูง (Highly Adaptive Combat Approach Strategy) (SO2) กลยุทธ์นี้พัฒนากลยุทธ์หลักนิยมที่เน้นความคล่องแคล่ว ยืดหยุ่น รวดเร็ว และปรับตัวได้ โดยใช้ประสบการณ์รักษาความมั่นคงภายใน (S3) โครงสร้างบังคับบัญชาชัดเจน (S6) และความเชี่ยวชาญปฏิบัติการพิเศษและต่อต้านการก่อการร้าย (S8) ร่วมกับแนวโน้มการบูรณาการทุกมิติ (O5) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สำคัญในวาระความมั่นคงชาติ (O7) เพื่อรองรับภัยคุกคามไฮบริด (EMT1) ไชเบอร์ (EMT2) และภัยข้ามพรมแดน (EMT3) โดยบูรณาการกับหน่วยพลเรือนและมิตรประเทศ (O12)

3.1.3 กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีทางทหารขั้นสูงทุกระดับปฏิบัติการ (Advanced Military Technology Employment Strategy) (SO3) กลยุทธ์นี้มุ่งใช้ศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนา (S9) และงบประมาณที่เพียงพอ (S4) เพื่อคว้าโอกาสจากเทคโนโลยีทางทหารที่เปิดกว้าง (O2) และอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่เติบโต (O9) กำหนดแนวทางประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์ทางทหาร (O8) รองรับภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (TMT1) อาวุธทำลายล้างสูง (TMT3) และภัยแบบไฮบริด (EMT1) โดยอาศัยความร่วมมือกับภาคเอกชน (O10) และเข้าถึงเทคโนโลยีจากมิตรประเทศ (O4)

3.2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies) การแก้ไขจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาสภายนอก

3.2.1 กลยุทธ์การใช้ข่าวกรองนำการรบและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเชิงรุก (Intelligence-Led Combat and Proactive Information Operations Strategy) (WO1) กลยุทธ์นี้มุ่งแก้ไขขีดความสามารถด้านข่าวกรองและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทันสมัย (W4) โดยใช้โอกาสจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางทหาร (O2) และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (O8) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดหลักนิยมที่ใช้ข่าวกรองนำการรบและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเชิงรุก สามารถคาดการณ์ภัยไซเบอร์และภัยไฮบริดล่วงหน้า (EMT1, EMT2) ตลอดจนตอบโต้การบิดเบือนข้อมูล (EMT5) ผ่านการร่วมมือกับหน่วยงานพลเรือนและมิตรประเทศ (O12, O4)

3.2.2 กลยุทธ์การใช้การยิงระยะไกลแม่นยำสูงและระบบป้องกันเชิงรุก (Precision Long-Range Fires and Active Defense Systems Employment Strategy) (WO2) กลยุทธ์นี้มุ่งแก้ไขจุดอ่อนของกองทัพที่มีขนาดใหญ่แต่ขาดความคล่องตัว (W1) และข้อจำกัดด้านระบบป้องกันภัยทางอากาศ (W7) โดยอาศัยโอกาสจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางทหาร (O2) พัฒนาหลักนิยมที่เน้นอาวุธยิงระยะไกลแม่นยำสูงและระบบป้องกันเชิงรุก เพื่อลดการใช้กำลังพลและเพิ่มความคล่องตัวในการรับมือภัยคุกคามทางทหารโดยตรง (TMT1) และอาวุธทำลายล้างสูง (TMT3) โดยใช้ความร่วมมือกับภาคเอกชนและมิตรประเทศ (O10, O4)

3.2.3 กลยุทธ์การเคลื่อนที่และดำเนินกลยุทธ์รวดเร็ว (Rapid Mobility and Maneuver Strategy) (WO3) กลยุทธ์นี้มุ่งแก้ไขจุดอ่อนด้านความคล่องตัวต่ำของกองทัพขนาดใหญ่ (W1) และโครงสร้างที่เน้นการรบตามแบบเกินไป (W3) โดยใช้ประโยชน์จากแนวโน้มการรบแบบบูรณาการทุกมิติ (O5) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สำคัญต่อความมั่นคงชาติ (O7) ผ่านการปรับโครงสร้างหน่วยให้เป็นหน่วยเฉพาะกิจขนาดเล็กที่คล่องตัวสูง สามารถปฏิบัติการได้อย่างอิสระ มีระบบส่งกำลังบำรุงและบัญชาการควบคุมที่ยืดหยุ่น เน้นการจัดหายุทธโศปกรณ์เคลื่อนที่เร็ว และพัฒนาหลักนิยมที่เน้นการดำเนินกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อรับมือภัยไฮบริด (EMT1) ภัยข้ามพรมแดน (EMT3) และภัยจากการก่อการร้ายในเมือง (EMT4) โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานพลเรือนและมิตรประเทศ (O12)

3.2.4 กลยุทธ์การเจาะผ่านระบบ A2AD และการมีอิทธิพลข้ามโดเมน (Breaching A2AD and Cross-Domain Influence Strategy) (WO4) กลยุทธ์นี้มุ่งแก้ไขจุดอ่อนด้านระบบป้องกันภัยทางอากาศที่จำกัด (W7) และการรบตามแบบที่มากเกินไป (W3) โดยใช้โอกาสจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (O2) และการบูรณาการทุกมิติ (O5) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการตรวจจับและเจาะผ่านระบบป้องกันการเข้าถึง/ปฏิเสธพื้นที่ (A2AD) และการมีอิทธิพลข้ามโดเมน เช่น ไซเบอร์ และอวกาศ รองรับภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่ใช้ระบบ A2AD (TMT1) และภัยไฮบริด (EMT1) โดยเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับบริบทของไทย ผ่านการร่วมมือกับมิตรประเทศ (O4) และการฝึกปฏิบัติการข้ามโดเมนร่วมกัน

3.3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies) การใช้จุดแข็งเพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคามภายนอก

3.3.1 กลยุทธ์การบังคับบัญชาแบบกระจายอำนาจและรวมศูนย์ข้อมูลข่าวสาร (Decentralized Command with Centralized Information Strategy) (ST1) กลยุทธ์นี้ใช้จุดแข็งด้านโครงสร้างกองทัพที่มีความพร้อมด้านกำลังพลจำนวนมาก (S1) และระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) เพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคามด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความขัดแย้งที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (T4) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและไซเบอร์เป็นอาวุธ (EMT2) การบิดเบือนข้อมูลและการโฆษณาชวนเชื่อ (EMT5)

และภัยคุกคามจากอาวุธทำลายล้างสูง (TMT3) กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ต้องเน้นการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ระดับปฏิบัติการ ขณะที่รวมศูนย์ข้อมูลข่าวสารไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับมีอิสระในการตัดสินใจแต่ยังคงเข้าถึงข้อมูลสถานการณ์ที่แม่นยำและทันสมัย ซึ่งจะเพิ่มความยืดหยุ่นและความทนทานของระบบบัญชาการแม่ในสถานะถูกโจมตีทางไซเบอร์หรือถูกรบกวนการสื่อสาร

3.3.2 กลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมพหุภาคีระหว่างประเทศ (Multinational Joint Operations Strategy) (ST2) กลยุทธ์นี้ใช้จุดแข็งด้านความร่วมมืออันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (S11) และประสบการณ์ในการเข้าร่วมการปฏิบัติการรักษาสันติภาพนานาชาติ (S10) เพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคามด้านความขัดแย้งทางอุดมการณ์และผลประโยชน์ระหว่างมหาอำนาจ (T1) และความเสี่ยงจากการเข้ามาแทรกแซงของมหาอำนาจในภูมิภาค (T3) กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ต้องเน้นการปฏิบัติการร่วมกับประเทศพันธมิตรในระดับพหุภาคี โดยเฉพาะในกรอบความร่วมมืออาเซียน เพื่อเสริมสร้างอำนาจต่อรองและลดความเสี่ยงจากการถูกกดดันจากมหาอำนาจ (T9) รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือภัยคุกคามข้ามพรมแดน (TMT2) และภัยคุกคามไม่ตามแบบ (EMT3) โดยอาศัยจุดแข็งด้านโครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจน (S6) และระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5)

3.3.3 กลยุทธ์การมีอิทธิพลต่อโดเมนอื่นและป้องกันภัยคุกคามจากโดเมนอื่น (Cross-Domain Influence and Defense Strategy) (ST3) กลยุทธ์นี้ใช้จุดแข็งด้านความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการทางบก (S1) ร่วมกับระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) เพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคามด้านความเสียเปรียบในด้านกำลังรบและเทคโนโลยีเมื่อเทียบกับมหาอำนาจ (T5) ภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่มีการเผชิญหน้าทางทหารโดยตรง (TMT1) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เน้นการโจมตีแบบไฮบริด (EMT1) กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ต้องเน้นการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติการข้ามโดเมนโดยใช้ขีดความสามารถของกองทัพบกในการสร้างผลกระทบต่อโดเมนอื่น เช่น การใช้ระบบอาวุธภาคพื้นดินในการต่อต้านอากาศยาน การใช้ระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์ในการต่อต้านการโจมตีทางข้อมูลข่าวสาร และการปฏิบัติการทางไซเบอร์เพื่อต่อต้านภัยคุกคามทางไซเบอร์ (EMT2)

3.3.4 กลยุทธ์การใช้กำลังอย่างเด็ดขาด (Decisiveness Strategy) (ST4) กลยุทธ์นี้ใช้จุดแข็งด้านโครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจน (S6) ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการทางบก (S1) เพื่อรับมือกับภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่มีการเผชิญหน้าทางทหารโดยตรง (TMT1) ภัยคุกคามข้ามพรมแดน (TMT2) ภัยคุกคามจากอาวุธทำลายล้างสูง (TMT3) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เน้นการโจมตีแบบไฮบริด (EMT1) กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ต้องเน้นการพัฒนาขีดความสามารถในการระบุจุดศูนย์กลาง (Center of Gravity) ของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างแม่นยำ และมีความสามารถในการรวมกำลังอำนาจการรบที่เหนือกว่า ณ ตำบลจุดแตกหัก และเวลานั้น แม้จะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรโดยรวม กลยุทธ์นี้มุ่งเน้นการปฏิบัติการของกำลังขนาดใหญ่ของกองทัพบกอย่างเด็ดขาด ณ ตำบลจุดแตกหักของสงคราม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้กำลังที่มุ่งตรงไปยังจุดศูนย์กลางของฝ่ายตรงข้าม โดยเฉพาะในการรบขนาดใหญ่ ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบจากภัยคุกคามด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความขัดแย้งที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (T4) และความเสียเปรียบในด้านกำลังรบและเทคโนโลยีเมื่อเทียบกับมหาอำนาจ (T5)

3.3.5 กลยุทธ์การใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางเพื่อความเหนือกว่าในการตัดสินใจและการยิง (Network Centric for Decision Superiority and Outfires Strategy) (ST5) กลยุทธ์นี้ใช้จุดแข็งด้านระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) ร่วมกับความร่วมมืออันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (S11) และสถาบันทางทหารที่มีศักยภาพในการวิจัยและพัฒนา (S9) เพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคามด้านความเสียเปรียบในด้านกำลังรบและเทคโนโลยีเมื่อเทียบกับมหาอำนาจ (T5) ภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่มีการเผชิญหน้าทางทหารโดยตรง (TMT1) และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและไซเบอร์เป็นอาวุธ (EMT2) กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ต้องเน้นการพัฒนาระบบเครือข่ายเชื่อมโยงการปฏิบัติการทางทหารทุกมิติเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความเหนือกว่าในการตัดสินใจผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยที่รวดเร็วและแม่นยำ กลยุทธ์นี้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่ายที่มีความทนทาน การ

พัฒนาระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลและภาพสถานการณ์ร่วม การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ และการพัฒนาระบบการยิงเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง

3.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies) การลดความเสี่ยงจากจุดอ่อนและภัยคุกคามภายนอก

3.4.1 กลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมกับทุกภาคส่วนในการรักษาความมั่นคง (Whole-of-Society Security Operations Strategy) (WT1) กลยุทธ์นี้มุ่งลดความเสี่ยงจากจุดอ่อนด้านขีดความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ยังมีข้อจำกัด (W8) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ล่าช้า (W9) ในบริบทของภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความขัดแย้งที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (T4) ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เน้นการโจมตีแบบไฮบริด (EMT1) ภัยคุกคามทางไซเบอร์ (EMT2) และการบิดเบือนข้อมูล (EMT5) โดยบูรณาการระหว่างกองทัพ หน่วยงานความมั่นคง ภาคเอกชน และประชาชน เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรองและฝึกซ้อมร่วมกัน เพื่อรับมือกับภัยคุกคามข้ามพรมแดน (TMT2)

3.4.2 กลยุทธ์การปรับรูปแบบการรบตามสภาพแวดล้อมความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (Rapidly Adaptive Combat Approach Strategy) (WT2) กลยุทธ์นี้มุ่งลดความเสี่ยงจากจุดอ่อนด้านความคล่องตัวในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป (W1) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ล่าช้า (W9) ในบริบทของภัยคุกคามจากความไม่แน่นอนในระบบระหว่างประเทศ (T7) ภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่มีการเผชิญหน้าทางทหารโดยตรง (TMT1) และความขัดแย้งที่ซับซ้อนมากขึ้น (T4) โดยพัฒนาระบบวิเคราะห์และคาดการณ์ภัยคุกคาม จัดเตรียมแผนรองรับสถานการณ์หลากหลาย ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรม เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (EMT1, EMT2)

การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดทำกรอบแนวคิดหลักนิยมด้วย TOWS Matrix

ประเภทกลยุทธ์	รหัส	ชื่อกลยุทธ์	การใช้ปัจจัยภายใน	การใช้ปัจจัยภายนอก	เป้าหมายหลัก
กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies)					
	SO1	กลยุทธ์การบูรณาการการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi-Domain Operations Integration Strategy)	• โครงสร้างกองทัพอากาศที่มีกำลังพลจำนวนมาก (S1) • ประสบการณ์ปฏิบัติการรักษาความมั่นคงภายใน (S3) • ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5)	• เทคโนโลยีทางทหารที่เปิดกว้าง (O2) • แนวโน้มการรบแบบบูรณาการทุกมิติ (O5) • การสร้างพันธมิตรทางทหารในภูมิภาค (O3)	พัฒนาหลักนิยมรองรับการปฏิบัติการในมิติทางบก อากาศ ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร รับมือ EMT1, EMT2, EMT3
	SO2	กลยุทธ์การกำหนดรูปแบบการรบที่คล่องแคล่วและปรับตัวสูง (Highly Adaptive Combat Approach Strategy)	• ประสบการณ์รักษาความมั่นคงภายใน (S3) • โครงสร้างบังคับบัญชาชัดเจน (S6) • ความเชี่ยวชาญปฏิบัติการพิเศษและต่อต้านการก่อการร้าย (S8)	• แนวโน้มการบูรณาการทุกมิติ (O5) • ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในวาระความมั่นคงชาติ (O7) • การบูรณาการกับหน่วยพลเรือนและมิตรประเทศ (O12)	พัฒนาหลักนิยมที่คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น รวดเร็ว รับมือ EMT1, EMT2, EMT3
	SO3	กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีทางทหารขั้นสูงทุกระดับปฏิบัติการ (Advanced Military Technology Employment Strategy)	• ศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนา (S9) • งบประมาณที่เพียงพอ (S4)	• เทคโนโลยีทางทหารที่เปิดกว้าง (O2) • อุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่เติบโต (O9) • เทคโนโลยี AI ระบบอัตโนมัติ (O8) • ความร่วมมือกับภาคเอกชน (O10)	ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์ทางทหาร รับมือ TMT1, TMT3, EMT1
กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies)					

ประเภทกลยุทธ์	รหัส	ชื่อกลยุทธ์	การใช้ปัจจัยภายใน	การใช้ปัจจัยภายนอก	เป้าหมายหลัก
	WO1	กลยุทธ์การใช้ข่าวกรองนำการรบและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเชิงรุก (Intelligence-Led Combat and Proactive Information Operations Strategy)	• แก้ไขขีดความสามารถด้านข่าวกรองที่ไม่ทันสมัย (W4)	• ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางทหาร (O2) • เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (O8) • ความร่วมมือกับหน่วยงานพลเรือนและมิตรประเทศ (O12, O4)	พัฒนาข่าวกรองนำการรบและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเชิงรุก รับมือ EMT1, EMT2, EMT5
	WO2	กลยุทธ์การใช้การยิงระยะไกลแม่นยำสูงและระบบป้องกันเชิงรุก (Precision Long-Range Fires and Active Defense Systems Employment Strategy)	• แก้ไขความขาดความคล่องตัว (W1) • แก้ไขข้อจำกัดระบบป้องกันภัยทางอากาศ (W7)	• ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางทหาร (O2) • ความร่วมมือกับภาคเอกชนและมิตรประเทศ (O10, O4)	พัฒนาอาวุธยิงระยะไกลแม่นยำสูงและระบบป้องกันเชิงรุก รับมือ TMT1, TMT3
	WO3	กลยุทธ์การเคลื่อนที่และดำเนินกลยุทธ์รวดเร็ว (Rapid Mobility and Maneuver Strategy)	• แก้ไขความคล่องตัวต่ำของกองทัพนขนาดใหญ่ (W1) • แก้ไขโครงสร้างที่เน้นการรบตามแบบเกินไป (W3)	• แนวโน้มการรบบแบบบูรณาการทุกมิติ (O5) • ภัยคุกคามรูปแบบใหม่สำคัญต่อความมั่นคงชาติ (O7) • ความร่วมมือกับหน่วยงานพลเรือนและมิตรประเทศ (O12)	ปรับโครงสร้างเป็นหน่วยเฉพาะกิจขนาดเล็ก คล่องตัวสูง รับมือ EMT1, EMT3, EMT4
	WO4	กลยุทธ์การเจาะผ่านระบบ A2AD และการมีอิทธิพลข้ามโดเมน (Breaching A2AD and Cross-Domain Influence Strategy)	• แก้ไขระบบป้องกันภัยทางอากาศที่จำกัด (W7) • แก้ไขการรบบตามแบบที่มากเกินไป (W3)	• ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (O2) • การบูรณาการทุกมิติ (O5) • ความร่วมมือกับมิตรประเทศ (O4)	พัฒนาขีดความสามารถเจาะผ่านระบบ A2AD และอิทธิพลข้ามโดเมน รับมือ TMT1, EMT1
กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies)					
	ST1	กลยุทธ์การบังคับบัญชาแบบกระจายอำนาจและรวมศูนย์ข้อมูลข่าวสาร (Decentralized	• โครงสร้างกองทัพที่มีกำลังพลจำนวนมาก (S1)	• ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความขัดแย้งที่ซับซ้อน (T4)	กระจายอำนาจการตัดสินใจ รวมศูนย์ข้อมูลข่าวสาร รับมือ T4, EMT2, EMT5, TMT3

ประเภทกลยุทธ์	รหัส	ชื่อกลยุทธ์	การใช้ปัจจัยภายใน	การใช้ปัจจัยภายนอก	เป้าหมายหลัก
		Command with Centralized Information Strategy)	ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5)	ลดผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและไซเบอร์เป็นอาวุธ (EMT2)	
	ST2	กลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมพหุภาคีระหว่างประเทศ (Multinational Joint Operations Strategy)	- ความร่วมมืออันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (S11) - ประสิทธิภาพการปฏิบัติการรักษาสันติภาพนานาชาติ (S10) - โครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจน (S6)	- ลดผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ (T1) - ลดความเสี่ยงจากการแทรกแซงของมหาอำนาจ (T3) - ลดการถูกกดดันจากมหาอำนาจ (T9)	เสริมสร้างการปฏิบัติการร่วมพหุภาคีในกรอบอาเซียน รับมือ T1, T3, TMT2, EMT3
	ST3	กลยุทธ์การมีอิทธิพลต่อโดเมนอื่นและป้องกันภัยคุกคามจากโดเมนอื่น (Cross-Domain Influence and Defense Strategy)	- ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการทางบก (S1) - ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5)	ลดผลกระทบจากความเสียเปรียบด้านกำลังรบและเทคโนโลยี (T5)	พัฒนาการปฏิบัติการข้ามโดเมน รับมือ TMT1, EMT1, EMT2
	ST4	กลยุทธ์การใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด (Decisiveness Strategy)	- โครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจน (S6) - ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) - ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการทางบก (S1)	- รับมือกับการเผชิญหน้าทางทหารโดยตรง - ลดผลกระทบจากความซับซ้อนของความขัดแย้ง (T4) - ลดความเสียเปรียบด้านกำลังรบ (T5)	ระบุจุดศูนย์ดุล (Center of Gravity) และรวมกำลังอำนาจการรบ รับมือ TMT1, TMT2, TMT3, EMT1
	ST5	กลยุทธ์การใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางเพื่อความเหนือกว่าในการตัดสินใจและการยิง (Network Centric for Decision Superiority and Outfires Strategy)	- ระบบบัญชาการและควบคุมที่ทันสมัย (S5) - ความร่วมมืออันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน (S11) - สถาบันทางทหารที่มีศักยภาพวิจัยและพัฒนา (S9)	ลดผลกระทบจากความเสียเปรียบด้านกำลังรบและเทคโนโลยี (T5)	พัฒนาระบบเครือข่ายเชื่อมโยงการปฏิบัติการทุกมิติ รับมือ T5, TMT1, EMT2

ประเภทกลยุทธ์	รหัส	ชื่อกลยุทธ์	การใช้ปัจจัยภายใน	การใช้ปัจจัยภายนอก	เป้าหมายหลัก
กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies)					
	WT1	กลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมกับทุกภาคส่วนในการรักษาความมั่นคง (Whole-of-Society Security Operations Strategy)	- ลดความเสี่ยงจากขีดความสามารถรับมือภัยคุกคามใหม่ที่จำกัด (W8) - ลดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่ล่าช้า (W9)	ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความขัดแย้งที่ซับซ้อน (T4)	บูรณาการกองทัพหน่วยงานความมั่นคงภาคเอกชน และประชาชน รับมือ EMT1, EMT2, EMT5, TMT2
	WT2	กลยุทธ์การปรับรูปแบบการรบตามสภาพแวดล้อมความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (Rapidly Adaptive Combat Approach Strategy)	- ลดความเสี่ยงจากความคล่องตัวในการปรับตัวที่จำกัด (W1) - ลดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่ล่าช้า (W9)	- ลดผลกระทบจากความไม่แน่นอนในระบบระหว่างประเทศ (T7) - ลดผลกระทบจากความขัดแย้งที่ซับซ้อน (T4)	พัฒนาระบบวิเคราะห์และคาดการณ์ภัยคุกคามรับมือ TMT1, T4, EMT1, EMT2

4. ลักษณะสำคัญของกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่

ลักษณะสำคัญของกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่ควรพัฒนาจากกลยุทธ์ทั้ง 14 กลยุทธ์ ประกอบด้วย

4.1 ความคล่องแคล่วและความยืดหยุ่น (Agility and Flexibility) คือ สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติการได้อย่างรวดเร็วตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยไม่ยึดติดกับแนวคิดการรบรูปแบบเดิม กองทัพต้องสามารถปรับเปลี่ยนการจัดกำลังรูปแบบการรบ และแนวทางการปฏิบัติการให้เหมาะสมกับสถานการณ์และภัยคุกคามที่เผชิญ

4.2 การบูรณาการขีดความสามารถในทุกมิติ (Multi-Domain Capability Integration) คือ สามารถผสานขีดความสามารถในการปฏิบัติการจากทุกมิติ

ทั้งทางบก ทางอากาศ ทางไซเบอร์ ทางอวกาศ และทางข้อมูลข่าวสาร ให้เกิดพลังอำนาจ
รบที่เหนือกว่าและสามารถสร้างผลกระทบต่อข้าศึกในทุกมิติอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ความเป็นอิสระในการปฏิบัติการ (Operational Autonomy) คือ
หน่วยกำลังรบต้องมีความสามารถในการปฏิบัติการได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องพึ่งพาการ
สนับสนุนจากส่วนกลางมากเกินไป สามารถดำเนินการตามภารกิจได้อย่างต่อเนื่องแม้ใน
สถานะที่การสื่อสารกับส่วนบังคับบัญชาถูกตัดขาด หรือสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็ว

4.4 ความประสานสอดคล้องในการปฏิบัติการ (Operational
Synchronization) คือ การปฏิบัติการของหน่วยต่างๆ ต้องมีความประสานสอดคล้องกัน
ทั้งในระดับยุทธวิธี ยุทธการ และยุทธศาสตร์ รวมถึงการประสานการปฏิบัติกับเหล่าทัพอื่น
หน่วยงานพลเรือน และมิตรประเทศ เพื่อให้เกิดพลังอำนาจรบสูงสุดและบรรลุเป้าหมาย
ร่วมกัน

4.5 ความทนทานในการรบต่อเนื่อง (Combat Resilience) คือ มี
ความสามารถในการรักษาขีดความสามารถในการรบและฟื้นตัวจากการโจมตีในรูปแบบ
ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในสถานะที่ถูกโจมตีทางไซเบอร์ การรบกวนระบบสื่อสาร
หรือการใช้อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง กองทัพต้องสามารถดำรงความต่อเนื่องในการ
ปฏิบัติการแม้ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก

4.6 การใช้กำลังอย่างเด็ดขาด (Decisiveness) คือ ความสามารถในการ
ใช้กำลังอย่างเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ณ จุดวิกฤติและเวลาที่เหมาะสม เพื่อสร้าง
ผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงสถานการณ์ได้อย่างชัดเจน กองทัพต้องสามารถวิเคราะห์
สถานการณ์ ระบุจุดวิกฤติ และรวมกำลังเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงยุทธการที่เด็ดขาด
โดยเฉพาะในสถานะที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรหรือเมื่อเผชิญกับภัยคุกคามที่มีขีด
ความสามารถสูงกว่า ทั้งนี้ การใช้กำลังอย่างเด็ดขาดต้องคำนึงถึงทั้งความรวดเร็วในการ
ตัดสินใจ ความแม่นยำในการปฏิบัติ และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ที่ต้องการโดยมีความสูญเสียน้อยที่สุด

ผนวก ข-3

กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพบกไทย เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทางทหารในสองทศวรรษหน้า (ปีพุทธศักราช 2571-2590) : หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุ มิติเชิงพลวัต (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)

จากการวิเคราะห์ภัยคุกคามและสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในสองทศวรรษข้างหน้า และการประเมินผ่าน TOWS Matrix แสดงให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนากลอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่ยืดหยุ่นและปรับตัวได้ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่ซับซ้อนทั้งแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากกลยุทธ์ที่ได้พัฒนามาจากกระบวนการวิจัย เมื่อรวบรวมแล้วจึงได้ตั้งชื่อหลักนิยมใหม่นี้ว่า “หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุ มิติ เชิงพลวัต” (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)” โดยในการวิจัยนี้จะเสนอเฉพาะกรอบแนวคิดซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักนิยมทางทหารอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

1. คำอธิบายชื่อ "หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต" (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)

"หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต" เป็นกรอบแนวคิดหลักนิยมทางทหารที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความท้าทายด้านความมั่นคงในสองทศวรรษข้างหน้า โดยผสมผสานองค์ประกอบสำคัญสามประการเข้าด้วยกัน ประกอบด้วย

1.1 พหุ มิติ (Multi-Domain) หมายถึง การบูรณาการขีดความสามารถจากทุกมิติปฏิบัติการ ทั้งทางบก น้ำ อากาศ ไซเบอร์ อวกาศ และมิติข้อมูล

ข่าวสาร เพื่อสร้างผลกระทบที่เหนือกว่าการปฏิบัติการในมิติใดมิติหนึ่งเพียงอย่างเดียว ช่วยให้กองทัพบกไทยสามารถเอาชนะคู่แข่งที่อาจมีขีดความสามารถเหนือกว่าในบางมิติได้

1.2 เชิงพลวัต (Dynamic) สะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวอย่างรวดเร็วและความคล่องตัวในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและไม่แน่นอน หลักนิยมนี้นับการพัฒนาความยืดหยุ่นในการปฏิบัติการ การตัดสินใจที่รวดเร็วและความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการและวิธีการปฏิบัติได้ตามสถานการณ์

1.3 บูรณาการ (Integrated) แสดงถึงการผสมผสานและประสานความร่วมมือระหว่างเหล่าทัพ หน่วยงานพลเรือน และภาคส่วนอื่นๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญในการรับมือกับภัยคุกคามที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยกำลังทหารเพียงอย่างเดียว

กรอบแนวคิดหลักนิยมนี้นี้ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทและข้อจำกัดของกองทัพบกไทย โดยเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมากกว่าการลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูงที่มีราคาแพง หลักนิยมนี้นี้พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์ TOWS Matrix ซึ่งชี้ให้เห็นถึงกลยุทธ์สำคัญ อาทิ ยุทธศาสตร์การบูรณาการปฏิบัติการหลายมิติ ยุทธศาสตร์การรบแบบปรับตัวสูง ยุทธศาสตร์การใช้เทคโนโลยีทางทหารขั้นสูงที่เหมาะสมกับบริบทไทย และยุทธศาสตร์การปฏิบัติการความมั่นคงแบบทั้งสังคม การบูรณาการปฏิบัติการพหุมิติเชิงพลวัตจะช่วยให้กองทัพบกไทยสามารถรับมือกับภัยคุกคามที่ได้จากการวิเคราะห์แนวโน้มในสองทศวรรษหน้า ซึ่งรวมถึงการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาค การเกิดขึ้นของสงครามแบบผสมผสาน (Hybrid Warfare) การขยายตัวของภัยคุกคามทางไซเบอร์และอวกาศ การใช้เทคโนโลยีเกิดใหม่ในการสงคราม เช่น ปัญญาประดิษฐ์และระบบอัตโนมัติ และการเพิ่มขึ้นของความขัดแย้งในเขตเมือง ตลอดจนการเผชิญกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติการที่มีการปฏิเสธการเข้าถึงและขัดขวางพื้นที่ (A2/AD) ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

2. แนวคิดปฏิบัติการหลัก (Core Operational Concept)

แนวคิดปฏิบัติการหลักได้พัฒนาจากกลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix โดยจัดกลุ่มเป็นหลักการพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

2.1 การปฏิบัติการแบบบูรณาการหลายมิติ (Multi-Domain Integrated Operations) โดยกองทัพบกไทยจำเป็นต้องบูรณาการขีดความสามารถจากหลายมิติ ทั้งทางบก อากาศ ทะเล ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างผลกระทบทางยุทธการที่เหนือกว่าคู่ขัดแย้ง หลักการนี้พัฒนาจากกลยุทธ์ต่อไปนี้

2.1.1 กลยุทธ์การบูรณาการปฏิบัติการหลายมิติ เน้นผสมผสานขีดความสามารถจากทุกมิติเพื่อรับมือกับภัยคุกคามแบบผสมผสานและทางไซเบอร์

2.1.2 กลยุทธ์การปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุกโดยใช้การข่าว นำ เน้นใช้ข้อมูลข่าวกรองที่ถูกต้องและทันเวลาในการขึ้นนำการปฏิบัติการ

2.1.3 กลยุทธ์การใช้อิทธิพลและการป้องกันข้ามมิติ เน้นใช้ขีดความสามารถจากมิติต่างๆ เพื่อส่งอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมการปฏิบัติการ

2.1.4 กลยุทธ์การเชื่อมโยงเครือข่ายการปฏิบัติการ มุ่งสร้างระบบเครือข่ายการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ทนทานและยืดหยุ่น

แนวคิดนี้สอดคล้องกับ Multi-Domain Operations ของกองทัพบกสหรัฐฯ แต่ปรับให้เหมาะกับบริบทไทยและข้อจำกัดด้านทรัพยากร โดยเน้นประสานขีดความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มากกว่าลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูงราคาแพง

2.2 การตอบสนองแบบปรับตัวและยืดหยุ่น (Adaptive and Flexible Response) โดยกองทัพบกไทยต้องพัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อภัยคุกคามที่หลากหลายด้วยความคล่องตัวและยืดหยุ่น หลักการนี้พัฒนาจากกลยุทธ์ต่อไปนี้

2.2.1 กลยุทธ์การรบบแบบปรับตัวสูง เน้นพัฒนาการตอบสนองที่รวดเร็วและยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2.2.2 กลยุทธ์การปฏิบัติการของกองกำลังเคลื่อนที่เร็ว เน้นพัฒนาหน่วยที่มีความคล่องตัวสูงและปรับขีดความสามารถตามภารกิจ

2.2.3 กลยุทธ์การสร้างความยืดหยุ่นในการปฏิบัติการ มุ่งพัฒนาระบบที่รักษาขีดความสามารถแม้ในสภาวะถูกโจมตีหรือขัดขวาง

การตอบสนองแบบปรับตัวช่วยให้กองทัพบกไทยรับมือกับภัยคุกคามที่ซับซ้อนได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาทรัพยากรจำนวนมาก แต่ใช้ความคล่องตัวเป็นข้อได้เปรียบ

2.3 การใช้เทคโนโลยีและความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี (Technological Employment and Tactical Advantage) โดยกองทัพบกไทยต้องมุ่งใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและพัฒนาความได้เปรียบเชิงยุทธวิธีเพื่อชดเชยข้อจำกัดด้านกำลังและอาวุธยุทโธปกรณ์ หลักการนี้พัฒนาจากกลยุทธ์ต่อไปนี้

2.3.1 กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีทางทหารขั้นสูง เน้นประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทไทย โดยเฉพาะด้านการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และการลาดตระเวน

2.3.2 กลยุทธ์การใช้ระบบยิงระยะไกลที่แม่นยำและระบบป้องกันเชิงรุก เน้นพัฒนาขีดความสามารถในการโจมตีแม่นยำและระบบป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

2.3.3 กลยุทธ์การปฏิบัติการเชิงรุกแบบอสมมาตร เน้นใช้วิธีการไม่สมมาตรเพื่อสร้างความได้เปรียบต่อคู่ขัดแย้งที่เหนือกว่า

การใช้เทคโนโลยีและความได้เปรียบเชิงยุทธวิธีอย่างชาญฉลาดจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการ โดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทไทย

2.4 การประสานความร่วมมือและการบูรณาการทุกภาคส่วน (Collaborative Integration) โดยกองทัพบกไทยต้องเสริมสร้างความร่วมมือทั้งภายในกองทัพและกับภาคส่วนอื่นๆ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่ซับซ้อน หลักการนี้พัฒนาจากกลยุทธ์ต่อไปนี้

2.4.1 กลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมหลายชาติ เน้นพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกับกองทัพประเทศพันธมิตร

2.4.2 กลยุทธ์การบัญชาการแบบกระจายอำนาจที่มีการรวมศูนย์ข้อมูล เน้นกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังระดับปฏิบัติ ขณะที่รวมศูนย์ข้อมูลข่าวสาร

2.4.3 กลยุทธ์การปฏิบัติการความมั่นคงแบบทั้งสังคม เน้นบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแบบองค์รวม

2.4.4 กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายพันธมิตรความมั่นคง มุ่งพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคและระดับโลก

การประสานความร่วมมือช่วยให้กองทัพบกไทยระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญจากทุกภาคส่วนมาใช้รับมือกับภัยคุกคามที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยกำลังทหารเพียงอย่างเดียว

3. หลักการปฏิบัติการ (Tenets of Operations)

หลักการปฏิบัติการเป็นแนวทางพื้นฐานที่กำหนดวิธีการปฏิบัติภายใต้กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ หลักการเหล่านี้พัฒนาจากลักษณะสำคัญของกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ 6 ประการจากการวิเคราะห์กลยุทธ์ ดังนี้

3.1 ความคล่องแคล่วและความยืดหยุ่น (Agility and Flexibility) หมายถึง การปฏิบัติการด้วยความคล่องแคล่วและยืดหยุ่น โดยเน้นความสามารถในการเคลื่อนที่และดำเนินการยุทธ์ได้อย่างรวดเร็วในทุกภูมิประเทศ ภายใต้เกราะกำบัง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างกำลังและรูปแบบการรบให้เหมาะสมกับแต่ละภารกิจอย่างรวดเร็ว การตัดสินใจอย่างทันท่วงที และการปรับแผนปฏิบัติการตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง หลักการนี้รวมถึงการกระจายและรวมกำลังอย่างรวดเร็ว การใช้ประโยชน์จากภูมิประเทศและสภาพอากาศ การเคลื่อนที่แบบไม่คาดเดาได้ และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การรบที่หลากหลาย ตั้งแต่การรบแบบดั้งเดิมไปจนถึงการปฏิบัติการแบบผสมผสาน เพื่อเอาชนะภัยคุกคามในสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอนและสร้างความได้เปรียบเชิงยุทธการ

3.2 การบูรณาการขีดความสามารถหลายมิติ (Multi-Domain Capability Integration) หมายถึง การรบด้วยการบูรณาการขีดความสามารถจากทุกมิติเข้าด้วยกัน ทั้งทางบก อากาศ ทะเล ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติการจะเชื่อมโยงทั้งในแนวตั้งระหว่างระดับยุทธศาสตร์ถึงระดับยุทธวิธี (การเชื่อมโยงระหว่าง

หน่วยบังคับบัญชาในระดับสูงไปยังหน่วยปฏิบัติในระดับล่าง) และในแนวนอนระหว่างมิติต่างๆ (การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยที่อยู่ในระดับเดียวกันแต่ต่างเหล่าทัพหรือต่างขีดความสามารถ เช่น ระหว่างหน่วยรบภาคพื้นดินกับหน่วยสงครามอิเล็กทรอนิกส์) มุ่งเน้นการสร้างผลกระทบที่เหนือกว่าคู่ขัดแย้ง และใช้ข้อมูลข่าวสารเป็นตัวเชื่อมการปฏิบัติทั้งหมด วิธีการแบบนี้จะทำให้กองทัพสามารถสร้างผลกระทบที่เกินกว่าผลรวมของแต่ละองค์ประกอบเมื่อแยกกัน

3.3 ความเป็นอิสระในการปฏิบัติการ (Operational Autonomy) หมายถึง การระบบมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติการ โดยผู้บังคับบัญชาจะกำหนดเจตนารมณ์ที่ชัดเจน (บอกเป้าหมายและความมุ่งหมายของภารกิจ) และให้หน่วยรองตัดสินใจเองตามสถานการณ์ แทนที่จะออกคำสั่งละเอียดทุกขั้นตอน หน่วยทหารทุกระดับจะประเมินและเข้าใจสถานการณ์ด้วยตนเอง สามารถสนับสนุนตัวเองได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม (มีอาหาร น้ำ เสบียง และกระสุนเพียงพอโดยไม่ต้องรอรการสนับสนุนจากหน่วยเหนือตลอดเวลา) และมีระบบสื่อสารที่ทำงานได้แม้ถูกรบกวน หลักการแบบนี้จะทำให้กองทัพสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องแม้ในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน ถูกตัดขาดการสื่อสาร หรือปฏิบัติการในพื้นที่ห่างไกล

3.4 การประสานสอดคล้องการปฏิบัติการ (Operational Synchronization) หมายถึง การระบบประสานการปฏิบัติการอย่างสอดคล้อง ทั้งภายในกองทัพและกับหน่วยงานอื่น วางแผนร่วมกันระหว่างเหล่าทัพ ประสานการปฏิบัติในแนวตั้ง (ระหว่างหน่วยบังคับบัญชากับหน่วยรอง เช่น จากกองทัพถึงกองพลถึงกรม) และประสานในแนวนอน (ระหว่างหน่วยที่อยู่ในระดับเดียวกัน เช่น ระหว่างกองพลด้วยกัน หรือระหว่างกรมด้วยกัน) และจัดการให้ผลกระทบจากการเกิดขึ้นในเวลาและสถานที่ที่ต้องการ เช่น การประสานให้การยิงทางอากาศและการเคลื่อนที่ของหน่วยทหารราบเกิดขึ้นในจังหวะที่เหมาะสม การระบบประสานสอดคล้องจะทำให้การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพสูงสุด ลดความเสี่ยงของการยิงฝ่ายเดียวกัน และทำให้กองทัพสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างเป็นเอกภาพ

3.5 ความทนทานในการรบต่อเนื่อง (Combat Resilience) หมายถึง ความสามารถในการรักษาขีดความสามารถในการรบและฟื้นตัวจากการโจมตีในรูปแบบ

ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในสถานะที่ถูกโจมตีทางไซเบอร์ การรบกวนระบบสื่อสาร หรือการใช้อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง กองทัพบกต้องสามารถดำรงความต่อเนื่องในการปฏิบัติการแม้ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก ด้วยการสร้างความทนทานของระบบผ่าน การกระจายกำลังและการสร้างความซ้ำซ้อน (redundancy) ในระบบสำคัญ การพัฒนาขีดความสามารถในการตอบสนองอย่างรวดเร็ว (responsiveness) และการปรับตัว (adaptability) เพื่อรักษาการปฏิบัติการต่อเนื่อง หลักการนี้รวมถึงการใช้ระบบสื่อสาร หลายเส้นทาง ระบบสำรองที่พร้อมทำงานทันที และความสามารถในการฟื้นฟูขีดความสามารถอย่างอัตโนมัติ เพื่อให้มั่นใจว่าการโจมตีเพียงครั้งเดียวจะไม่สามารถทำลายขีดความสามารถหลักของกองทัพบกได้อย่างมีนัยสำคัญ

3.6 การใช้กำลังอย่างเด็ดขาด (Decisiveness) หมายถึง ความสามารถในการใช้กำลังอย่างเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ณ จุดวิกฤติและเวลาที่เหมาะสม เพื่อสร้างผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงสถานการณ์ได้อย่างชัดเจน กองทัพบกต้องสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ ระบุจุดวิกฤติ และรวมกำลังเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงยุทธการที่เด็ดขาด โดยเฉพาะในสถานะที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรหรือเมื่อเผชิญกับภัยคุกคามที่มีขีดความสามารถสูงกว่า การใช้กำลังอย่างเด็ดขาดต้องคำนึงถึงทั้งความรวดเร็วในการตัดสินใจ ความแม่นยำในการปฏิบัติ และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการโดยมีความสูญเสียน้อยที่สุด หลักการนี้จะช่วยให้กองทัพบกสามารถสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ที่เปลี่ยนแปลงสมดุลของความขัดแย้งให้เป็นผลประโยชน์ของตนเอง

4. กรอบปฏิบัติการ (Operational Framework)

กรอบปฏิบัติการเป็นโครงสร้างแนวคิดที่ช่วยในการวางแผนและดำเนินการปฏิบัติการทางทหาร โดยกำหนดวิธีการจัดพื้นที่ปฏิบัติการและการบริหารจัดการทรัพยากร ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ดังนี้

4.1 การจัดพื้นที่ปฏิบัติการ (Operational Areas) แบ่งพื้นที่ปฏิบัติการออกเป็น 4 ส่วนหลัก ประกอบด้วย

4.1.1 พื้นที่สนับสนุนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Support Area) คือ พื้นที่ภายในประเทศที่ให้การสนับสนุน การส่งกำลังบำรุง และการระดมสรรพกำลัง

รวมถึงฐานทัพ คลังอาวุธ ศูนย์การฝึก และโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ ในบริบทไทย ได้แก่ กองบัญชาการในภาคกลาง ศูนย์ระดมสรรพกำลัง คลังแสง และสนามบินทหาร

4.1.2 พื้นที่ยุทธบริเวณร่วม (Joint Security Area) คือ พื้นที่ที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่สนับสนุนทางยุทธศาสตร์กับพื้นที่ปฏิบัติการที่ได้รับมอบ เช่น เส้นทางคมนาคมสำคัญที่เชื่อมต่อชายแดนกับพื้นที่ภายในประเทศ ในบริบทไทย อาจรวมถึงเส้นทางหลวงสายสำคัญที่มุ่งสู่ชายแดน พื้นที่เขตกันชนตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา หรือไทย-มาเลเซีย

4.1.3 พื้นที่ทางลึกเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Deep Area) คือ พื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมาย แต่มีความสำคัญต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ รวมถึงพื้นที่ที่มีจุดศูนย์ดุลทางยุทธศาสตร์ตั้งอยู่ ซึ่งมักเป็นเป้าหมายสำหรับการใช้อาวุธยิงไกลแม่นยำ สำหรับไทย อาจหมายถึงพื้นที่ในประเทศเพื่อนบ้านที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดน เช่น พื้นที่ฐานที่มั่นของกลุ่มติดอาวุธในประเทศเพื่อนบ้าน ศูนย์บัญชาการ หรือเส้นทางส่งกำลังบำรุงหลักของฝ่ายตรงข้าม

4.1.4 พื้นที่ปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมาย (Assigned Operational Area) คือ พื้นที่หลักที่กองทัพบกดำเนินการปฏิบัติการทางยุทธวิธี ในบริบทของไทยมักเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีความอ่อนไหว เช่น บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ไทย-เมียนมา หรือพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2 การปฏิบัติการทางลึก การปฏิบัติระยะใกล้ และการปฏิบัติในพื้นที่ส่วนหลัง (Deep, Close, and Rear Operations)

4.2.1 การปฏิบัติการทางลึก (Deep Operations) ใช้การมุ่งสร้างผลกระทบต่อขีดความสามารถของฝ่ายตรงข้ามที่ยังไม่เข้าสู่พื้นที่ปะทะ โดยใช้การโจมตีด้วยอาวุธยิงไกลแม่นยำ การจู่โจมเป้าหมายสำคัญด้วยหน่วยปฏิบัติการพิเศษ และการปฏิบัติการข่าวสารเพื่อลดขีดความสามารถของฝ่ายตรงข้าม รวมถึงการใช้อากาศยานไร้คนขับโจมตีเป้าหมายสำคัญ การแทรกซึมของหน่วยรบพิเศษเพื่อทำลายระบบบัญชาการและสื่อสาร และการใช้ขีปนาวุธพิสัยไกลโจมตีเป้าหมายที่มีความสำคัญสูง

4.2.2 การปฏิบัติการระยะใกล้ (Close Operations) ใช้การดำเนินการปะทะโดยตรงกับกำลังของฝ่ายตรงข้าม โดยใช้กำลังรบหลักในการเข้ายึดพื้นที่ทำลายกำลังฝ่ายตรงข้าม หรือป้องกันพื้นที่สำคัญ มีการบูรณาการกำลังรบทั้งทหารราบ ทหารม้า และทหารปืนใหญ่ เพื่อกดดันข้าศึกจากหลายทิศทาง ในบริบทไทย การปฏิบัติการระยะใกล้ต้องปรับให้เหมาะกับภูมิประเทศที่หลากหลาย เช่น การใช้หน่วยเคลื่อนที่เร็วในพื้นที่ราบ การใช้หน่วยทหารราบเบาในพื้นที่ป่าเขา และการปฏิบัติการในพื้นที่ชุมชนโดยใช้หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการในเมือง

4.2.3 การปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง (Rear Operations) ใช้การดำเนินการรักษาความมั่นคงและสนับสนุนการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหน้า โดยการจัดการระบบส่งกำลังบำรุง การป้องกันเส้นทางคมนาคมหลัก และการรักษาความปลอดภัยของสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ ในบริบทไทย มีการจัดหน่วยรักษาความปลอดภัยตามเส้นทางส่งกำลังบำรุงหลัก การใช้ระบบตรวจจับและเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการแทรกซึม และการกระจายคลังส่งกำลังบำรุงเพื่อลดความเสี่ยงจากการถูกโจมตี รวมทั้งการจัดระบบการรักษาพยาบาลและการส่งกลับสายแพทย์อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การกำหนดความพยายามหลัก ความพยายามสนับสนุน และ กองหนุน

4.3.1 ความพยายามหลัก (Main Effort) คือ การกำหนดหน่วยหรือปฏิบัติการที่มีความสำคัญสูงสุดต่อภารกิจ และจัดสรรทรัพยากรให้เป็นลำดับแรก ในบริบทไทย อาจเป็นการมุ่งเน้นทรัพยากรไปที่กองกำลังเฉพาะกิจที่ปฏิบัติการในพื้นที่ชายแดนสำคัญ

4.3.2 ความพยายามสนับสนุน (Supporting Effort) คือ การกำหนดหน่วยหรือปฏิบัติการที่สนับสนุนความพยายามหลัก

4.3.3 กองหนุน (Reserve) คือ การกำหนดกำลังที่พร้อมสำหรับสถานการณ์ไม่คาดคิดหรือเสริมความสำเร็จ สำหรับไทยซึ่งมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร การพัฒนากองหนุนที่มีความคล่องตัวสูง สามารถเคลื่อนที่เร็ว และปรับใช้ได้หลากหลายสถานการณ์จึงมีความสำคัญยิ่ง

5. การบูรณาการมิติปฏิบัติการ (Multi-Domain Integration)

การบูรณาการมิติปฏิบัติการคือแนวคิดสำคัญของกรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ที่มุ่งสร้างความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติการระหว่างมิติต่างๆ โดยผสมผสานขีดความสามารถจากทุกมิติเพื่อสร้างผลกระทบที่เหนือกว่าคู่ขัดแย้ง และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การบูรณาการมิติปฏิบัติการของกองทัพบกไทยประกอบด้วย

5.1 การบูรณาการในมิติทางบก (Land Domain Integration)

การบูรณาการในมิติทางบกมุ่งเน้นการผสมผสานขีดความสามารถของกองทัพบกกับหน่วยงานความมั่นคงอื่นๆ ที่ปฏิบัติการบนพื้นดิน เพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ร่วมในการป้องกันประเทศและรักษาความมั่นคงภายใน โดยประสานการวางแผน การใช้ทรัพยากร และการปฏิบัติการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางบก

ในยามปกติ ใช้การบูรณาการร่วม กองกำลังป้องกันชายแดน (กกล.ฉก.) กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรองและการฝึกซ้อม รวมถึงการประสานกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่เพื่อเตรียมรับมือภัยพิบัติ

ในยามสงครามหรือวิกฤติความมั่นคง การบูรณาการจะยกระดับเป็นการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมภาคพื้นดิน โดยกองทัพบกทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลัก ประสานการปฏิบัติกับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ในการควบคุมและรักษาความสงบภายในประเทศ ร่วมกับตำรวจและหน่วยงานพลเรือนในการคุ้มครองพื้นที่สำคัญ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และประชาชน มีการระดมสรรพกำลังจากส่วนราชการและภาคเอกชนตามแผนป้องกันประเทศ และประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

5.2 การบูรณาการในมิติทางเรือ (Maritime Domain Integration)

การบูรณาการในมิติทางเรือมุ่งเชื่อมโยงขีดความสามารถของ กองทัพกับการปฏิบัติการทางทะเล แม่น้ำ และพื้นที่ชายฝั่ง เพื่อสร้างรายได้เปรียบเชิง ยุทธศาสตร์และยุทธการในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมถึงการใช้ ประโยชน์จากเส้นทางน้ำในการส่งกำลังบำรุงและการเคลื่อนย้ายกำลังพล สร้างความ ยึดหยุ่นในการปฏิบัติการและเพิ่มทางเลือกในการตอบสนองต่อภัยคุกคาม

ในยามปกติ กองทัพจะบูรณาการกับกองทัพเรือและศูนย์ อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ผ่านการฝึกร่วมในการปฏิบัติการ ยกพลขึ้นบกและการรักษาความมั่นคงชายฝั่ง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับภัย คุกคามทางทะเลที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางบก และการพัฒนาระบบส่งกำลัง บำรุงที่สามารถใช้เส้นทางทะเลเป็นทางเลือก นอกจากนี้ยังประสานงานกับกรมเจ้าท่าและ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในการใช้ท่าเรือและเส้นทางน้ำภายในประเทศ รวมถึง การร่วมปกป้องทรัพยากรชายฝั่ง

ในยามสงคราม การบูรณาการจะเข้มข้นขึ้นขึ้นผ่านการจัดตั้งศูนย์ ปฏิบัติการร่วมบก-เรือ เพื่อประสานการยกพลขึ้นบก การป้องกันชายฝั่ง และการลำเลียง ทางทะเล กองทัพบกและกองทัพเรือจะร่วมวางแผนและปฏิบัติการป้องกันท่าเรือ ยุทธศาสตร์ ฐานทัพเรือ และโครงสร้างพื้นฐานชายฝั่งที่สำคัญ ควบคุมเส้นทางน้ำและช่อง แคบทางยุทธศาสตร์ และดำเนินการป้องกันภัยทางทะเลและชายฝั่งในเขตน่านน้ำไทย กรมการขนส่งทหารบกจะประสานกับพาณิชย์นาวีและเรือพาณิชย์ในการขนส่งกำลังพล และยุทธโปกรณ์ทางทะเลเมื่อเส้นทางบกถูกตัดขาด

5.3 การบูรณาการในมิติทางอากาศ (Air Domain Integration)

การบูรณาการในมิติทางอากาศมุ่งประสานขีดความสามารถของ กองทัพกับการปฏิบัติการทางอากาศ เพื่อเพิ่มความเร็ว ความแม่นยำ และความลึกใน การโจมตี การเคลื่อนย้ายกำลัง และการเฝ้าตรวจ สร้างรายได้เปรียบในการรบและเพิ่ม ขีดความสามารถในการตอบสนองต่อภัยคุกคามที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมถึงการควบคุม ห้วงอากาศเหนือพื้นที่ปฏิบัติการร่วม

ในยามปกติ กองทัพบกบูรณาการกับกองทัพอากาศผ่านการฝึก ร่วมด้านการสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด การลำเลียงทางอากาศ และการปฏิบัติการ ร่วมอากาศ-พื้นดิน การแลกเปลี่ยนพลนำอากาศและเจ้าหน้าที่ควบคุมการจราจรทาง อากาศยุทธวิธี ตลอดจนการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยภาคพื้นดินกับหน่วย ทางอากาศ มีการประสานงานกับกองบินตำรวจในการปฏิบัติการลาดตระเวนและส่งกำลัง ในพื้นที่ห่างไกล และร่วมมือกับสำนักงานการบินพลเรือนและบริษัท วิทยุการบินแห่ง ประเทศไทย จำกัด ในการฝึกซ้อมการใช้ห้วงอากาศร่วมกัน

ยามสงคราม กองทัพบกและกองทัพอากาศจะจัดตั้งศูนย์ ประสานงานทางอากาศยุทธวิธีร่วม (Joint Tactical Air Coordination Center) เพื่อ ควบคุมและประสานการปฏิบัติการทางอากาศทั้งหมดในพื้นที่ปฏิบัติการ ทั้งการสนับสนุน ทางอากาศโดยใกล้ชิด การลำเลียงทางอากาศยุทธวิธี และการป้องกันภัยทางอากาศ ศูนย์ นี้จะรวมถึงระบบเชื่อมโยงข้อมูลทางยุทธวิธีแบบเรียลไทม์ การจัดหน่วยประสานการ ปฏิบัติทางอากาศไปประจำกับหน่วยกำลังรบหลักของกองทัพบก และการประสาน แผนการใช้อาวุธปล่อยนำวิถีภาคพื้นดินสู่อากาศของกองทัพบกกับแผนการปฏิบัติทาง อากาศของกองทัพอากาศ นอกจากนี้ยังมีการประสานกับการบินพลเรือนในการจำกัดการ บินพลเรือนในพื้นที่ปฏิบัติการ

5.4 การบูรณาการในมิติไซเบอร์ (Cyber Domain Integration)

การบูรณาการในมิติไซเบอร์มุ่งผสมผสานขีดความสามารถในการ ปฏิบัติการในพื้นที่ไซเบอร์ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อปกป้องระบบสารสนเทศและเครือข่าย ของกองทัพบก ตรวจสอบและตอบสนองต่อภัยคุกคามไซเบอร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ไซเบอร์ในการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในมิติ อื่นๆ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาความมั่นคงปลอดภัย ไซเบอร์

ในยามปกติ กองทัพบกบูรณาการกับศูนย์ไซเบอร์ทหาร กองบัญชาการกองทัพบกไทย ในการพัฒนาระบบป้องกันเครือข่ายทางทหาร การแลกเปลี่ยน ข้อมูลภัยคุกคามทางไซเบอร์ และการฝึกพร้อมด้านไซเบอร์ ร่วมมือกับสำนักงาน

คณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.) และศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย (ThaiCERT) ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามไซเบอร์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง พัฒนาบุคลากรผ่านการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

ในยามสงครามหรือวิกฤติไซเบอร์ กองทัพบกจะร่วมกับศูนย์ไซเบอร์ทหารในการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการไซเบอร์ร่วม เพื่อประสานการป้องกันและตอบโต้ภัยคุกคามทางไซเบอร์ต่อโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางทหารและพลเรือน ส่งทีมตอบสนองต่อเหตุการณ์ไซเบอร์ (Cyber Incident Response Team) ไปประจำการที่หน่วยงานสำคัญ และประสานกับ สกมช. ในการดำเนินการป้องกันการพิเศษสำหรับโครงสร้างพื้นฐานสำคัญยิ่งยวดทางไซเบอร์ของประเทศ รวมถึงการปฏิบัติการไซเบอร์เชิงรุกตามกรอบกฎหมายและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในมิติอื่น ๆ

5.5 การบูรณาการในมิติทางอวกาศ (Space Domain Integration)

การบูรณาการในมิติทางอวกาศมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากขีดความสามารถทางอวกาศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพบก โดยเฉพาะในด้านการสื่อสาร การนำทาง และการเฝ้าตรวจ รวมถึงการเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจถูกปฏิเสธการเข้าถึงขีดความสามารถทางอวกาศ พัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีขีดความสามารถทางอวกาศเพื่อเพิ่มศักยภาพโดยรวมของกองทัพและประเทศ

ในยามปกติ กองทัพบกบูรณาการกับกองบัญชาการกองทัพอากาศ เพื่อใช้ประโยชน์จากขีดความสามารถด้านอวกาศของกองทัพอากาศ แลกเปลี่ยนข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมและข้อมูลการเฝ้าตรวจทางอวกาศ ประสานงานกับสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (GISTDA) ในการใช้ข้อมูลจากดาวเทียมไทยโชตและระบบภูมิสารสนเทศสำหรับการวางแผนและฝึกซ้อมทางทหาร ร่วมมือกับบริษัทไทยคมในการใช้โครงข่ายดาวเทียมสื่อสารสำหรับหน่วย

ปฏิบัติการพิเศษและหน่วยในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงการฝึกการปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมที่มีการรบกวนสัญญาณระบบนำทางด้วยดาวเทียม

ในยามสงคราม กองทัพบกจะประสานใกล้ชิดกับกองบัญชาการกองทัพอากาศ ในการเฝ้าตรวจ ติดตาม และประเมินความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม ประเมินความเสียหายหลังการโจมตี และรักษาช่องทางการสื่อสารเมื่อภาคพื้นดินถูกตัดขาด ร่วมมือกับ GISTDA วิเคราะห์ข้อมูลดาวเทียมแบบเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการ และใช้ระบบนำทางทางเลือกในกรณีถูกปฏิเสธการเข้าถึงระบบนำทางด้วยดาวเทียม นอกจากนี้ยังประสานกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และพันธมิตรต่างประเทศในการเข้าถึงข้อมูลดาวเทียมสำรวจโลกความละเอียดสูง รองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

5.6 การบูรณาการในมิติข้อมูลข่าวสาร (Information Domain Integration)

การบูรณาการในมิติข้อมูลข่าวสารมุ่งเน้นการจัดการและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและการปฏิบัติการ รวมถึงการดำเนินการปฏิบัติการข่าวสารเพื่อส่งผลการรับรู้และทัศนคติของกลุ่มเป้าหมาย ตรวจจับและต่อต้านการแพร่กระจายข้อมูลบิดเบือนที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมข้อมูลข่าวสาร

ในยามปกติ กองทัพบกบูรณาการกับกรมประชาสัมพันธ์ในการสื่อสารภารกิจของกองทัพต่อสาธารณชน ประสานกับหน่วยปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อกำหนดแผนและดำเนินงานข่าวสารให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม (Anti-Fake News Center) เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลบิดเบือนที่กระทบต่อความมั่นคง และประสานกับสำนักข่าวกรองแห่งชาติในการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ รวมถึงร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและสื่อมวลชนในการสร้างความตระหนักรู้ด้านความมั่นคง

ในยามวิกฤติและสงคราม กองทัพบกจะร่วมกับหน่วยปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของกองบัญชาการกองทัพไทย จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการข่าวสารร่วม เน้นการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์และการปฏิบัติการข่าวสารทั้งในและต่างประเทศ ประสานงานกับกรมประชาสัมพันธ์ในการกระจายข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลา ร่วมมือกับศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมและหน่วยงานความมั่นคงในการต่อต้านการปฏิบัติการข่าวสารของฝ่ายตรงข้าม และการโฆษณาชวนเชื่อที่บ่อนทำลายเสถียรภาพ ประสานสำนักข่าวกรองแห่งชาติเพื่อประเมินเจตนาและแนวโน้มของฝ่ายตรงข้าม รวมถึงควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อศัตรูตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6. แนวทางการปฏิบัติการตามสถานการณ์

แนวทางการปฏิบัติการตามสถานการณ์เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่ในสถานการณ์ต่างๆ ที่กองทัพบกไทยอาจเผชิญในอนาคต โดยแบ่งตามลักษณะของสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

6.1 การปฏิบัติการในภาวะการแข่งขัน (Competition) ภาวะการแข่งขันเป็นสถานการณ์ที่ยังไม่เกิดความขัดแย้งทางทหารโดยตรง แต่มีการแข่งขันเพื่อแสวงหาความได้เปรียบและการใช้เครื่องมือต่างๆ ที่ต่ำกว่าระดับการใช้กำลังทางทหาร การปฏิบัติการในภาวะนี้อาศัยกลยุทธ์การบังคับบัญชาแบบกระจายอำนาจและรวมศูนย์ข้อมูลข่าวสาร (ST1) ร่วมกับกลยุทธ์การใช้ข่าวกรองนำการรบและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารเชิงรุก (WO1) แนวทางการปฏิบัติการประกอบด้วย

6.1.1 การปฏิบัติการเชิงรุกด้านการข่าวกรอง โดยดำเนินการรวบรวมข่าวกรองเชิงรุกจากหลายแหล่งและหลายวิธีการ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายการเฝ้าตรวจและการลาดตระเวน (ISR) ที่ครอบคลุมพื้นที่สำคัญ เชื่อมโยงระบบเฝ้าระวังกับระบบตัดสินใจและสั่งการเพื่อสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ได้ทันที มุ่งเน้นการตรวจจับสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเพื่อให้มีเวลาในการตอบสนองต่อภัยคุกคาม

6.1.2 การปฏิบัติการข่าวสารเชิงรุก โดยดำเนินการปฏิบัติการข่าวสารในทุกมิติอย่างเป็นเอกภาพ ตอบโต้การโฆษณาชวนเชื่อและการบิดเบือนข้อมูลอย่างทันท่วงที เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องต่อสาธารณะเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ดำเนินการปกป้องข้อมูลสำคัญและระบบสารสนเทศจากการโจมตีทางไซเบอร์ และใช้การปฏิบัติการข่าวสารเพื่อสนับสนุนภารกิจทางทหารอื่นๆ

6.1.3 การปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานพลเรือน โดยบูรณาการการปฏิบัติการกับหน่วยงานพลเรือน โดยให้การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารรองรับการเจรจาทางการทูต เข้าร่วมในโครงการพัฒนาในพื้นที่เสี่ยงต่อการก่อความไม่สงบ และสนับสนุนการบังคับใช้มาตรการต่างๆ ต่อผู้กระทำผิด ประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติ

6.1.4 การปฏิบัติการร่วมกับประเทศพันธมิตร โดยดำเนินการฝึกร่วมกับประเทศพันธมิตรและหุ้นส่วน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยคุกคามร่วม ประสานการปฏิบัติในการรับมือกับภัยคุกคามข้ามพรมแดน และปฏิบัติการร่วมกันในการต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงในภูมิภาค แสวงหาทางเลือกในการปฏิบัติการที่ได้เปรียบมากกว่าการปฏิบัติการโดยลำพัง

6.1.5 การแสดงกำลังเชิงป้องปราม โดยดำเนินมาตรการเชิงรุกในการแสดงกำลังทางทหารในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหว จัดการฝึกแสดงความสามารถในพื้นที่ยุทธศาสตร์ เคลื่อนย้ายกำลังในเชิงป้องปรามเมื่อมีสัญญาณของภัยคุกคาม และสื่อสารอย่างชัดเจนถึงเส้นแดงที่ไม่ควรถูกละเมิดและผลที่จะตามมาหากมีการละเมิด ทำให้ฝ่ายตรงข้ามตระหนักถึงต้นทุนและความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นหากกระทำการที่เป็นปรักษ์

การปฏิบัติการในภาวะการแข่งขันต้องรักษาสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติการป้องปรามที่มีประสิทธิภาพและการหลีกเลี่ยงการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง การปฏิบัติการทั้งหมดต้องอยู่ภายใต้การประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐบาล กองทัพบกไทยจะปฏิบัติการในการเฝ้าระวังและตอบสนองต่อภัยคุกคาม โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อจัดการกับภัยคุกคามข้ามชาติ และต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อและการบิดเบือนข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคง

6.2 การปฏิบัติการในภาวะวิกฤติ (Crisis) ภาวะวิกฤติเป็นสถานการณ์ที่มีความตึงเครียดสูงและมีความเสี่ยงนำไปสู่ความขัดแย้งทางทหาร การปฏิบัติการในภาวะวิกฤตินี้ใช้กลยุทธ์การเคลื่อนที่และดำเนินกลยุทธ์รวดเร็ว (WO3) ร่วมกับกลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมพหุภาคีระหว่างประเทศ (ST2) แนวทางการปฏิบัติการประกอบด้วย

6.2.1 การควบคุมและจัดการสถานการณ์วิกฤติ โดยจัดตั้งศูนย์จัดการวิกฤติที่มีตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สถานการณ์และประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง ดำเนินมาตรการลดความตึงเครียดและป้องกันการขยายตัวของวิกฤติ ตัดสินใจและปฏิบัติการอย่างรวดเร็วและเด็ดขาดภายใต้สถานการณ์ที่มีข้อมูลจำกัด ปรับเปลี่ยนแผนการและการดำเนินการตามพัฒนาการของสถานการณ์

6.2.2 การปรับการวางกำลังและการเคลื่อนย้ายกำลัง โดยยกระดับความพร้อมรบของหน่วยกำลังที่สำคัญ เคลื่อนย้ายกำลังไปยังพื้นที่ที่มีความเสี่ยง วางกำลังในเชิงป้องกันเพื่อแสดงความมุ่งมั่นในการป้องกันตนเองโดยไม่กระตุ้นให้เกิดการตอบโต้ เสริมสร้างการป้องกันในพื้นที่สำคัญ เพิ่มการลาดตระเวนในพื้นที่เสี่ยง และเตรียมพร้อมของระบบป้องกันเชิงรุก สื่อสารถึงวัตถุประสงค์ของการวางกำลังอย่างชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิด

6.2.3 การปฏิบัติการข่าวกรองและการเฝ้าระวัง โดยเพิ่มความเข้มข้นในการรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวกรอง ติดตามการเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้ามอย่างใกล้ชิด ตรวจสอบสัญญาณบ่งชี้ถึงความตั้งใจและการเตรียมการของฝ่ายตรงข้าม ประสานข้อมูลข่าวกรองกับหน่วยงานความมั่นคงอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และแลกเปลี่ยนข้อมูลและการประเมินสถานการณ์กับประเทศพันธมิตร

6.2.4 การดำเนินการทางการทูตและทางทหารควบคู่กัน โดยประสานการปฏิบัติการทางทหารกับความพยายามทางการทูต ใช้การแสดงกำลังทางทหารเพื่อสนับสนุนการเจรจาทางการทูต ร่วมมือกับหน่วยงานทางการทูตในการจัดการวิกฤติ และดำเนินการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจกับฝ่ายตรงข้าม แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานทหารและการทูตเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับสถานการณ์

6.2.5 การจำกัดขอบเขตความขัดแย้ง โดยจัดตั้งกลไกป้องกันการเผชิญหน้าโดยตรง พัฒนาและใช้ระเบียบปฏิบัติในการติดต่อฉุกเฉิน กำหนดกฎการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนสำหรับกำลังที่ปฏิบัติการในพื้นที่เสี่ยง เปิดช่องทางการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้บัญชาการทหารของฝ่ายต่างๆ และจัดทำแนวทางในการจัดการกับเหตุการณ์และอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหว

การปฏิบัติการในภาวะวิกฤติมุ่งเน้นการควบคุมสถานการณ์และป้องกันการขยายตัวเป็นความขัดแย้งทางทหารโดยตรง ขณะเดียวกันต้องเตรียมพร้อมหากสถานการณ์เลวร้ายลง การดำเนินการต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนผ่านจากภาวะวิกฤติสู่ภาวะความขัดแย้งหากจำเป็น กองทัพบกไทยจะปฏิบัติการโดยมุ่งเน้นการตอบสนองในพื้นที่วิกฤติ ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานความมั่นคงอื่นๆ และดำเนินการกิจที่ไม่ใช่การรบเมื่อจำเป็น เช่น การอพยพพลเรือนและการรักษาความปลอดภัยโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

6.3 การปฏิบัติการในภาวะความขัดแย้ง (Conflict) ภาวะความขัดแย้งเป็นสถานการณ์ที่มีการใช้กำลังทางทหารโดยตรง อาจรวมถึงการปฏิบัติการรูปแบบหรือการปฏิบัติการจำกัดขอบเขต การปฏิบัติการในภาวะนี้ใช้กลยุทธ์การบูรณาการการปฏิบัติการหลายมิติ (SO1) ร่วมกับกลยุทธ์การใช้กำลังอย่างเด็ดขาด (ST4) และกลยุทธ์การมีอิทธิพลต่อโดเมนอื่นและป้องกันภัยคุกคามจากโดเมนอื่น (ST3) แนวทางการปฏิบัติการประกอบด้วย

6.3.1 การปฏิบัติการรวบรวม โดยปฏิบัติการโดยบูรณาการกำลังทุกเหล่าทัพเข้าด้วยกัน ใช้จุดแข็งของแต่ละเหล่าทัพเพื่อชดเชยจุดอ่อนซึ่งกันและกัน อำนาจการและควบคุมการปฏิบัติการผ่านระบบบัญชาการร่วม ดำเนินการฝึกการปฏิบัติการร่วมในสถานการณ์จริง และจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมที่มีตัวแทนจากเหล่าทัพเพื่อวางแผนและประสานการปฏิบัติการ ใช้ภาษาและแนวคิดร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างเหล่าทัพ

6.3.2 การปฏิบัติการในทุกมิติพร้อมกัน โดยดำเนินการปฏิบัติการในทุกมิติ ทั้งทางบก อากาศ ทะเล ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร อย่างประสาน

สอดคล้องกัน โจมตีจุดอ่อนของระบบป้องกันของฝ่ายตรงข้ามในทุกมิติพร้อมกัน สร้างผลกระทบที่เหนือกว่าด้วยการขยายผลความสำเร็จในมิติหนึ่งไปสู่มิติอื่นๆ บูรณาการข้อมูล และการปฏิบัติการจากทุกมิติเข้าด้วยกัน และปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติตาม สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

6.3.3 การประสานอำนาจการยิงกับการดำเนินกลยุทธ์ โดยใช้ อำนาจการยิงในการทำลายและสร้างความเสียหายให้กับกำลังฝ่ายตรงข้าม ดำเนินกลยุทธ์ เพื่อเข้ายึดพื้นที่และทำให้ฝ่ายตรงข้ามอยู่ในสถานะเสียเปรียบ ประสานการใช้อำนาจการ ยิงและการดำเนินกลยุทธ์เพื่อสร้างแรงกดดันต่อฝ่ายตรงข้ามจากหลายทิศทาง ใช้อำนาจ การยิงเพื่อสนับสนุนการดำเนินกลยุทธ์และใช้การดำเนินกลยุทธ์เพื่อสร้างสถานะที่เอื้อต่อ การใช้อำนาจการยิง ตอบสนองต่อโอกาสและภัยคุกคามที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติการ อย่างรวดเร็วและยืดหยุ่น

6.3.4 การปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่การยุติความขัดแย้ง โดยมุ่งเน้น การบรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารที่จะนำไปสู่การยุติความขัดแย้ง ดำรงความกดดันต่อฝ่าย ตรงข้ามเพื่อให้ยอมรับเงื่อนไขการยุติความขัดแย้งที่เหมาะสม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเจรจาและการสร้างสันติภาพ ประสานงานกับหน่วยงานด้านการทูตในการกำหนด เงื่อนไขสำหรับการยุติความขัดแย้ง และพิจารณาผลกระทบระยะยาวของการปฏิบัติการ ทางทหารต่อกระบวนการสร้างสันติภาพ

6.3.5 การปฏิบัติการเสถียรภาพในพื้นที่ที่ยึดได้ โดยสร้าง เสถียรภาพและความปลอดภัยในพื้นที่ที่ยึดได้ ปกป้องประชาชนและโครงสร้างพื้นฐาน สำคัญจากการโจมตี จัดให้มีการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความ ขัดแย้ง สนับสนุนการฟื้นฟูบริการพื้นฐานในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ และประสานงานกับ องค์กรระหว่างประเทศและหน่วยงานท้องถิ่นในการดำเนินการช่วยเหลือและฟื้นฟู

การปฏิบัติการในภาวะความขัดแย้งต้องมุ่งเน้นการใช้กำลังอย่าง เหมาะสมและได้สัดส่วน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ทางการเมืองและความจำเป็นในการ สร้างเงื่อนไขสำหรับสันติภาพที่ยั่งยืน การเคารพกฎหมายความขัดแย้งทางอาวุธมี ความสำคัญทั้งในแง่กฎหมาย ศีลธรรม และยุทธศาสตร์ กองทัพบกไทยจะใช้ความรู้

เกี่ยวกับพื้นที่และความสามารถในการปฏิบัติการในภูมิภาคประเทศที่หลากหลาย บูรณาการ การปฏิบัติการกับเหล่าทัพอื่นและหน่วยงานความมั่นคง และปฏิบัติการโดยคำนึงถึง ผลกระทบต่อประชาชนและเงื่อนไขการยุติความขัดแย้ง

6.4 การปฏิบัติการในภาวะหลังความขัดแย้ง (Post-Conflict) ภาวะ หลังความขัดแย้งเป็นสถานการณ์หลังการยุติความขัดแย้งทางทหาร มุ่งเน้นการสร้าง เสถียรภาพ การฟื้นฟู และการสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน การปฏิบัติการในภาวะนี้ใช้กลยุทธ์ การปฏิบัติการร่วมกับทุกภาคส่วนในการรักษาความมั่นคง (WT1) และกลยุทธ์การปรับ รูปแบบการรบตามสภาพแวดล้อมความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (WT2) แนว ทางการปฏิบัติการประกอบด้วย

6.4.1 การรักษาความมั่นคงและความปลอดภัย โดยปฏิบัติการ รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่หลังความขัดแย้ง ดำเนินการปลดอาวุธและสลายกอง กำลังที่เป็นภัยคุกคาม กำจัดอาวุธและวัตถุระเบิดตกค้างเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ควบคุมพื้นที่สำคัญและเส้นทางคมนาคม ป้องกันการก่อความไม่สงบหรือการโจมตีโดย กลุ่มที่ยังต่อต้านการสร้างสันติภาพ ถ่ายโอนความรับผิดชอบด้านความมั่นคงให้กับ หน่วยงานท้องถิ่นเมื่อมีความพร้อม และประสานงานกับหน่วยงานระหว่างประเทศและ องค์กรพัฒนาเอกชนในการรักษาความมั่นคง

6.4.2 การสนับสนุนการฟื้นฟูบริการพื้นฐาน โดยเข้าร่วมในการ ฟื้นฟูบริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับประชาชน คุ้มครองการซ่อมแซมและฟื้นฟูโครงสร้าง พื้นฐานเช่นไฟฟ้าและน้ำประปา อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ สำหรับหน่วยงานด้านการดูแลสุขภาพและการศึกษา ร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาในการ ประเมินความต้องการและวางแผนการฟื้นฟู และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ฟื้นฟูบริการพื้นฐาน

6.4.3 การปฏิบัติการสนับสนุนการปฏิรูปภาคความมั่นคง โดย ร่วมมือในการปฏิรูปภาคความมั่นคงของประเทศ ฝึกอบรมกำลังความมั่นคงท้องถิ่นให้มี ประสิทธิภาพและเคารพสิทธิมนุษยชน ให้คำปรึกษาในการพัฒนาโครงสร้างและ กระบวนการทำงานของหน่วยงานความมั่นคง สนับสนุนการพัฒนากฎหมายและนโยบายที่

เกี่ยวข้องกับภาคความมั่นคง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลภาคความมั่นคง

6.4.4 การปฏิบัติการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจและสังคม โดยร่วมมือในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ คุ้มครองการซ่อมแซมและฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการในพื้นที่ สนับสนุนโครงการสร้างงานและฟื้นฟูวิถีชีวิตของผู้ได้รับผลกระทบ เอื้ออำนวยการกลับคืนสู่สังคมของอดีตทหารและผู้พลัดถิ่น และร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาในการวางแผนและดำเนินการโครงการฟื้นฟูระยะยาว

6.4.5 การปฏิบัติการสนับสนุนกระบวนการสันติภาพและความปรองดอง โดยเข้าร่วมในกระบวนการสร้างสันติภาพและความปรองดองระหว่างฝ่ายที่เคยขัดแย้ง คุ้มครองการเจรจาและกิจกรรมสร้างสันติภาพจากการขัดขวาง อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายและการติดต่อระหว่างฝ่ายต่างๆ สนับสนุนการดำเนินงานของกลไกความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน ร่วมมือกับผู้นำชุมชนและศาสนาในการส่งเสริมความปรองดอง และประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศและภาคประชาสังคมในการติดตามและสนับสนุนกระบวนการสันติภาพ

การปฏิบัติการในภาวะหลังความขัดแย้งมุ่งเน้นการสร้างเงื่อนไขสำหรับสันติภาพและความมั่นคงที่ยั่งยืน โดยสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านจากสถานการณ์ความขัดแย้งสู่การพัฒนาและการปกครองที่มีเสถียรภาพ กองทัพบกไทยจะปฏิบัติการโดยเน้นการรักษาความมั่นคงในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ การประสานงานกับหน่วยงานพลเรือนและองค์กรระหว่างประเทศในการฟื้นฟู และการถ่ายโอนความรับผิดชอบด้านความมั่นคงให้หน่วยงานท้องถิ่น รวมทั้งการปฏิบัติการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติตามความจำเป็น

แผนภาพสรุปกรอบแนวคิด “หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต”

แผนภาพสรุปกรอบแนวคิด “หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต”

7. สรุปกรอบแนวคิดหลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต" (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine)

กรอบแนวคิดหลักนิยมใหม่สำหรับกองทัพไทยที่ได้จากการวิเคราะห์ภัยคุกคามและสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในสองทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2590) คือ "หลักนิยมปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัต" (Dynamic Multi-Domain Integrated Operations Doctrine) ซึ่งผสมผสานองค์ประกอบสำคัญสามประการ ได้แก่ พหุมิติ (Multi-Domain) หมายถึงการบูรณาการขีดความสามารถจากทุกมิติปฏิบัติการ, เชิงพลวัต (Dynamic) สะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวอย่างรวดเร็วและความคล่องตัว, และบูรณาการ (Integrated) แสดงถึงการผสมผสานและประสานความร่วมมือระหว่างเหล่าทัพ หน่วยงานพลเรือน และภาคส่วนอื่นๆ

กรอบแนวคิดหลักนิยมนี้ประกอบด้วยแนวคิดปฏิบัติการหลัก 4 ประการ ได้แก่ (1) การปฏิบัติการแบบบูรณาการหลายมิติ ที่ผสมผสานขีดความสามารถจากหลายมิติเพื่อสร้างผลกระทบที่เหนือกว่า (2) การตอบสนองแบบปรับตัวและยืดหยุ่น ที่พัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อภัยคุกคามที่หลากหลายด้วยความคล่องตัว (3) การใช้เทคโนโลยีและความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี ที่มุ่งใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและพัฒนาความ

ได้เปรียบเชิงยุทธวิธี และ (4) การประสานความร่วมมือและการบูรณาการทุกภาคส่วน ที่เสริมสร้างความร่วมมือทั้งภายในกองทัพและกับภาคส่วนอื่นๆ

หลักการปฏิบัติการของกรอบแนวคิดหลักนิยมนี้นี้ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ความคล่องตัวและความยืดหยุ่น, การบูรณาการขีดความสามารถหลายมิติ, ความเป็นอิสระในการปฏิบัติการ, การประสานสอดคล้องการปฏิบัติการ, และความยืดหยุ่นในการรบ โดยมีการบูรณาการมิติปฏิบัติการใน 6 มิติ ได้แก่ มิติทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ไซเบอร์ อวกาศ และข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ยังมีแนวทางการปฏิบัติการตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน 4 สถานการณ์ คือ ภาวะการแข่งขัน ภาวะวิกฤติ ภาวะความขัดแย้ง และ ภาวะหลังความขัดแย้ง

กรอบแนวคิดหลักนิยมนปฏิบัติการบูรณาการพหุมิติเชิงพลวัตนี้ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทและข้อจำกัดของกองทัพไทย เน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาความได้เปรียบเชิงยุทธวิธี และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อรับมือกับภัยคุกคามในสองทศวรรษหน้า ทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ เช่น การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาค สงครามแบบผสมผสาน ภัยคุกคามทางไซเบอร์และอวกาศ การใช้เทคโนโลยีเกิดใหม่ในการสงคราม รวมถึงการเผชิญกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติการที่มีการปฏิเสธการเข้าถึงและขัดขวางพื้นที่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก ณฑล ทุมวงศ์

วัน เดือน ปีเกิด 25 พฤษภาคม 2524

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2547	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมอุตสาหการ) เกียรตินิยม
อันดับหนึ่ง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พ.ศ. 2556	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
พ.ศ. 2561	Master of Arts (M.A.) in International Relations,
Webster University, St Louis, Missouri, USA

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2547 - 2549	ผู้บังคับหมวดเครื่องยิงลูกระเบิดฯ กองร้อยอาวุธเบา
กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 31 รักษา
พระองค์
พ.ศ. 2549 - 2552	รองผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 3
กรมทหารราบที่ 31 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2552 - 2553	ผู้บังคับกองร้อยสนับสนุนการรบ กองพันทหารราบที่
3 กรมทหารราบที่ 31 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2553 - 2556	ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 3
กรมทหารราบที่ 31 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2556 - 2557	นายทหารยุทธการ กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหาร
ราบที่ 31 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2557 - 2558	ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. 2558 - 2561	อาจารย์ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. 2561 - 2562	หัวหน้าแผนก กรมยุทธการทหารบก

พ.ศ. 2562 - 2565	ผู้บังคับกองพันทหารราบ มณฑลทหารบกที่ 11
พ.ศ. 2565	รองเสนาธิการกองพลทหารราบที่ 11

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2565 - 2568	รองผู้บังคับการ กรมทหารราบยานเกราะเบาที่ 112
------------------	--

¹ Lundy MD. Meeting the challenge of large-scale combat operations today and tomorrow. Military Review. 2018.

² กระทรวงกลาโหม. แผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงกลาโหม; 2566.

³ Smith JA, Brown K. Non-traditional military threats and their implications. Journal of Strategic Studies. 2023;45(2):345-67.

⁴ กระทรวงการต่างประเทศ. รายงานสมรรถนะของกองทัพในยุคสงครามเย็น. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ; 2566.

⁵ Doe J. Air-Land Battle Doctrine: Past effectiveness and future limitations. Military Review. 2022;56(4):78-95.

⁶ กระทรวงกลาโหม. ยุทธศาสตร์และการปรับตัวต่อภัยคุกคามสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงกลาโหม; 2565.

⁷ กระทรวงกลาโหม. แผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงกลาโหม; 2566.

⁸ Smith JA, Brown K. Non-traditional military threats and their implications. Journal of Strategic Studies. 2023;45(2):345-67.

⁹ Doe J. Emerging technologies in warfare: AI and hypersonic missiles. Military Tech. 2022;60(1):12-20.

¹⁰ กระทรวงการต่างประเทศ. รายงานสมรรถนะของกองทัพในยุคสงครามเย็น. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ; 2566.

¹¹ Martin R, Lee C. The US-China rivalry in Southeast Asia. Global Security. 2021;39(3):89-104.

¹² Williams T. Proxy wars in Southeast Asia: Historical and contemporary perspectives. Political Review. 2023;48(4):23-45.

¹³ กระทรวงมหาดไทย. รายงานสถานการณ์ชายแดนและการก่อการร้ายในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย; 2565.

-
- ¹⁴ Brown P. The evolution of drone warfare in Asia. Security Review. 2022;58(2):67-89.
- ¹⁵ กระทรวงกลาโหม. ยุทธศาสตร์และการปรับตัวต่อภัยคุกคามสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงกลาโหม; 2565.
- ¹⁶ Builder CH. The Army in the strategic environment of the 21st century. Rand Corporation; 1995.
- ¹⁷ Scales RA. Certain Victory: The US Army in the Gulf War. US Army Command and General Staff College Press; 1994.
- ¹⁸ Singer PW. Wired for War: The Robotics Revolution and Conflict in the 21st Century. Penguin; 2009.
- ¹⁹ Arquilla J, Ronfeldt D. Cyberwar is Coming! Comparative Strategy. 1993;12(2):141–165.
- ²⁰ Vassallo AJ. Multi-domain operations and joint force integration: Adapting for the future. Joint Force Quarterly. 2018;89:45–53.
- ²¹ Matthews MD, et al. Asymmetric Warfare in the 21st Century: Military Response to Terrorism. Cambridge University Press; 2010.
- ²² Builder CH. The Army in the strategic environment of the 21st century. Rand Corporation; 1995.
- ²³ Office of the Secretary of Defense. Capstone Concept for Joint Operations: Joint Force 2020. Washington, DC: Department of Defense; 2012.
- ²⁴ Vassallo AJ. Multi-domain operations and joint force integration: Adapting for the future. Joint Force Quarterly. 2018;89:45–53.
- ²⁵ Matthews MD, et al. Asymmetric Warfare in the 21st Century: Military Response to Terrorism. Cambridge University Press; 2010.
- ²⁶ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2561.

²⁷ กระทรวงกลาโหม. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม; 2565.

²⁸ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม; 2566.

²⁹ กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการกองทัพไทย; 2566.

³⁰ กองทัพบก. แผนปฏิบัตินโยบายการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กองทัพบก; 2566.

³¹ กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการกองทัพไทย; 2566.

³² กองทัพบก. แผนปฏิบัตินโยบายการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กองทัพบก; 2566.

³³ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม; 2566.

³⁴ Hoffman FG. Hybrid Warfare and Challenges. Joint Force Quarterly. 2016;52(1):34-48.

³⁵ วุฒิไกร ศรีภักดา. การพัฒนาความพร้อมในการเผชิญกับสงครามพันทาง (Hybrid Warfare) ของกองทัพบกไทย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 31 มี.ค. 2567]. เข้าถึงได้

จาก: <https://awc.ac.th/storage/research/470.pdf>

³⁶ ธนิตศักดิ์ ศรีบุญเรือง. แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองทัพบกภายใต้สถานการณ์สงครามพันทาง [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2563 [เข้าถึงเมื่อ 31 มี.ค. 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://awc.ac.th/storage/research/603.pdf>

³⁷ Jensen, R. Urban Operations: Challenges and Doctrine Development. Journal of Military and Strategic Studies. 2020;21(3):45-67.

-
- ³⁸ Spencer, J., Kitzen, M. Urban Warfare and the Adaptability of Military Doctrine. *Parameters*. 2019;49(2):13-25.
- ³⁹ Li, Zhang. Artificial Intelligence and Military Doctrine Transformation. 2021.
- ⁴⁰ Scharre. Autonomous Weapons Systems and Military Doctrine. 2020.
- ⁴¹ Kumar, Singh. Cyber Warfare and Military Doctrine Evolution. 2021.
- ⁴² ชัยรินทร์ และคณะ. ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้างกับการประยุกต์ใช้ทางการทหาร. วารสารเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. 2564.
- ⁴³ Sukma R, Tan SS. Security and Defense Development in Southeast Asia: The Dynamics of Cross-National and Cross-Sectoral Linkages. RSIS Monograph. Singapore: S. Rajaratnam School of International Studies; 2019.
- ⁴⁴ Acharya A. ASEAN and Regional Security in Southeast Asia. In: Oxford Research Encyclopedia of International Studies. Oxford: Oxford University Press; 2020.
- ⁴⁵ ปัญญา สุขอนตะสาพ. การพัฒนาหลักนิยมกองทัพไทยในยุคดิจิทัล. วารสาร เสนาธิปัตย์. 2562;68(2):45-58.
- ⁴⁶ ณัฐพงษ์ เสาววงศ์. การพัฒนาหลักนิยมทางทหารว่าด้วยสมรรถนะการปฏิบัติงานของ ชุดปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนในพื้นที่ชายแดน กองทัพภาคที่ 3. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2560;23(1):114-121.
- ⁴⁷ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ; 2561.
- ⁴⁸ กระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570). 2565: 21-25.
- ⁴⁹ กระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัตินโยบายระยะ 5 ปี กระทรวงกลาโหม (ปี 2566-2570). กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม; 2566.
- ⁵⁰ กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐). กรุงเทพฯ: กองบัญชาการกองทัพไทย; 2566.
- ⁵¹ กองทัพบก. ร่างยุทธศาสตร์กองทัพบก พ.ศ. 2566-2580. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2566.

-
- ⁵² กองทัพบก. แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี กองทัพบก พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2565.
- ⁵³ แผนพัฒนากองทัพบก ปีงบประมาณ 2560-2564. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2559.
- ⁵⁴ กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2567.
- ⁵⁵ กระทรวงกลาโหม. เอกสารยุทธศาสตร์และการพัฒนากองทัพ พ.ศ. 2569-2580. กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม; 2566.
- ⁵⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา. 6 เมษายน 2560;134(40ก):1–105.
- ⁵⁷ กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารประกอบการศึกษาบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ของ กองทัพบกตามกฎหมาย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2564.
- ⁵⁸ กองทัพบก. เอกสารโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับกองทัพบก [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://doo.rta.mi.th/DooNew/ITA/001.pdf>
- ⁵⁹ กรมยุทธการทหารบก. เอกสารศึกษาการจัดและโครงสร้างหน่วยของกองทัพบกไทย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธการทหารบก; 2564.
- ⁶⁰ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. รายงานการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างกองทัพบกใน ภูมิภาคอาเซียนและสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ; 2563.
- ⁶¹ กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2567.
- ⁶² กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารภัยคุกคามและหลักนิยมทางทหาร. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2564.
- ⁶³ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. รายงานวิเคราะห์ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ; 2564.
- ⁶⁴ Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). Military expenditure database 2015-2021 [อินเทอร์เน็ต]. Stockholm: SIPRI; 2022 [เข้าถึงเมื่อ 31 มี.ค. 2025]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sipri.org>
- ⁶⁵ กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารประกอบการศึกษาภัยคุกคามรูปแบบใหม่และการ พัฒนาหลักนิยมกองทัพบก. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.
- ⁶⁶ ศูนย์ไซเบอร์กลาโหม กระทรวงกลาโหม. รายงานสถิติการโจมตีทางไซเบอร์ต่อระบบ ของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2561-2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงกลาโหม; 2565.

⁶⁷ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. รายงานศึกษาสงครามลูกผสม: กรณีศึกษายูเครนและซีเรีย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ; 2563.

⁶⁸ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.). รายงานสรุปสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ.2564. ยะลา: ศอ.บต.; 2565.

⁶⁹ สถาบันวิจัยความมั่นคงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. รายงานความขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์และภาษาแห่งความเกลียดชังออนไลน์ในอาเซียน พ.ศ. 2562-2564. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยความมั่นคงฯ; 2564.

⁷⁰ กรมยุทธการทหารบก. เอกสารวิเคราะห์ภัยคุกคามทางอวกาศและสงครามอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: กรมยุทธการทหารบก; 2563.

⁷¹ กองทัพบก. รายงานบทบาทของกองทัพบกในการจัดการภัยพิบัติและโรคระบาด พ.ศ. 2554-2564. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2564.

⁷² กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารประกอบการศึกษาภัยคุกคามรูปแบบใหม่และการพัฒนาหลักนิยมกองทัพบก. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.

⁷³ กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารประกอบการศึกษาภัยคุกคามรูปแบบใหม่และการพัฒนาหลักนิยมกองทัพบก. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.

⁷⁴ International Institute for Strategic Studies (IISS). The Military Balance 2022. London: IISS; 2022.

⁷⁵ Asian Security Research Institute. The Future of Military Technologies and Non-state Actors by 2030. Bangkok: Asian Security Research Institute; 2022.

⁷⁶ U.S. Army Strategic Studies Institute. Urban Warfare in 2035: The Future Battlespace. Pennsylvania: SSI; 2022.

⁷⁷ Asian Security Strategic Institute. Anti-Access/Area Denial Capabilities in Southeast Asia: Trends toward 2030. Bangkok: Asian Security Strategic Institute; 2022.

⁷⁸ Military Strategic Research Center. Hypersonic Weapons and Long-Range Precision Fires: Trends and Challenges toward 2030. Bangkok: Military Strategic Research Center; 2022.

⁷⁹ Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Climate Change and Migration Report 2022. Geneva: IPCC; 2022.

⁸⁰ US Department of the Army. Army Doctrine Publication (ADP) 1-01: Doctrine Primer. Washington DC: Department of the Army; 2019.

⁸¹ US Department of Defense. Joint Publication 1-02: Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms. Washington DC: US Department of Defense; 2016.

⁸² North Atlantic Treaty Organization (NATO). NATO Glossary of Terms and Definitions (AAP-06). Brussels: NATO Standardization Office; 2020.

⁸³ North Atlantic Treaty Organization (NATO). Allied Joint Doctrine (AJP-01). Brussels: NATO Standardization Office; 2017.

⁸⁴ กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.

⁸⁵ Høiback H. Understanding Military Doctrine: A Multidisciplinary Approach. London: Routledge; 2013.

⁸⁶ Posen BR. The Sources of Military Doctrine: France, Britain, and Germany Between the World Wars. Ithaca: Cornell University Press; 1984.

⁸⁷ กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.

⁸⁸ กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.

⁸⁹ Høiback H. Understanding Military Doctrine: A Multidisciplinary Approach. London: Routledge; 2013.

⁹⁰ กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.

⁹¹ Høiback H. Understanding Military Doctrine: A Multidisciplinary Approach. London: Routledge; 2013.

⁹² กรมยุทธศึกษาทหารบก. เอกสารอธิบายหลักนิยมทางทหารของกองทัพบกไทย.

กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.

⁹³ กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการกองทัพบก; 2567.

⁹⁴ House J. Combined Arms Warfare in the Twentieth Century. Lawrence: University Press of Kansas; 2001.

⁹⁵ Romjue JL. From Active Defense to AirLand Battle: The Development of Army Doctrine 1973-1982. Washington DC: US Army Center of Military History; 1984.

⁹⁶ Sloan E. Military Transformation and Modern Warfare: A Reference Handbook. Westport, CT: Praeger Security International; 2008.

⁹⁷ Nagl JA. Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam: Learning to Eat Soup with a Knife. Westport, CT: Praeger; 2002.

⁹⁸ Perkins D. Multi-Domain Battle: Driving Change to Win in the Future. Military Review. 2017;97(4):6-12.

⁹⁹ Department of the Army. FM 3-0 Operations. Washington, DC: Headquarters Department of the Army; 2022.

¹⁰⁰ กองทัพบก. การยุทธ์ของกองทัพบกในสนาม: หลักนิยม Air Land Battle. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2565.

¹⁰¹ Romjue JL. From Active Defense to AirLand Battle: The Development of Army Doctrine, 1973-1982. Fort Leavenworth, KS: U.S. Army Command and General Staff College; 1984.

¹⁰² สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองทัพบก; 2567.

¹⁰³ Department of the Army. Field Manual 3-0: Operations. Washington DC: Headquarters, Department of the Army; 2022.

¹⁰⁴ NATO Standardization Office. Allied Joint Doctrine (AJP-01). Brussels: NATO Standardization Office; 2017.

-
- ¹⁰⁵ Israel Defense Forces. IDF Strategy Document. Tel Aviv: Israel Defense Forces; 2018.
- ¹⁰⁶ Johnson D. Russia's Military Doctrine and Strategy. RAND Corporation; 2020.
- ¹⁰⁷ Office of the Secretary of Defense. Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2023. Washington, DC: Department of Defense; 2023.
- ¹⁰⁸ Department of the Army. Field Manual 3-0: Operations. Washington DC: Headquarters, Department of the Army; 2022.
- ¹⁰⁹ Department of the Army. Field Manual 3-0: Operations. Washington DC: Headquarters, Department of the Army; 2022.
- ¹¹⁰ Feickert A. **The U.S. Army and Multi-Domain Operations** [Internet]. Congressional Research Service; 2022 [cited 2024 Mar 30]. Available from: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11409>
- ¹¹¹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ กองทัพบก. หลักนียมการปฏิบัติการหลายมิติ: แนวคิดและแนวทางการประยุกต์สำหรับกองทัพบกไทย. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการกองทัพบก; 2565.
- ¹¹² Singer M, Wildavsky A. The Real World Order: Zones of Peace, Zones of Turmoil. New Jersey: Chatham House Publishers; 1993.
- ¹¹³ Jervis R. Perception and Misperception in International Politics. Princeton: Princeton University Press; 1976.
- ¹¹⁴ Meyer CB. Threat Perception in International Relations: An Analytical Approach. New York: Routledge; 2009.
- ¹¹⁵ Jervis R. Perception and Misperception in International Politics. Princeton: Princeton University Press; 1976.
- ¹¹⁶ Meyer CB. Threat Perception in International Relations: An Analytical Approach. New York: Routledge; 2009.
- ¹¹⁷ U.S. Department of the Army. FM 3-0 Operations. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army; 2022.

-
- ¹¹⁸ Dubik JM, Sullivan RG. War, Strategy, and Military Effectiveness. Strategic Studies Institute, U.S. Army War College; 2018.
- ¹¹⁹ Davis PK. Capabilities for Joint Analysis in the Department of Defense: Rethinking Support for Strategic Analysis. Santa Monica, CA: RAND Corporation; 2010.
- ¹²⁰ Farrell T, Terriff T, editors. *The Sources of Military Change: Culture, Politics, Technology*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers; 2002.
- ¹²¹ Rosen SP. *Winning the Next War: Innovation and the Modern Military*. Ithaca, NY: Cornell University Press; 1991.
- ¹²² Posen BR. *The Sources of Military Doctrine: France, Britain, and Germany Between the World Wars*. Ithaca, NY: Cornell University Press; 1984.
- ¹²³ Grissom A. The Future of Military Innovation Studies. *Journal of Strategic Studies*. 2006;29(5):905-934.
- ¹²⁴ Farrell T, Terriff T, editors. *The Sources of Military Change: Culture, Politics, Technology*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers; 2002.
- ¹²⁵ Grissom A. The Future of Military Innovation Studies. *Journal of Strategic Studies*. 2006;29(5):905-934.
- ¹²⁶ Boot M. *War Made New: Weapons, Warriors, and the Making of the Modern World*. New York: Gotham Books; 2006.
- ¹²⁷ Burke WW. *Organization Change: Theory and Practice*. 5th ed. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications; 2017.
- ¹²⁸ March JG, Simon HA. *Organizations*. 2nd ed. Cambridge, MA: Blackwell Publishers; 1993.
- ¹²⁹ Avant DD, Lebovic JH. U.S. Military Responses to Post-Cold War Missions. In: Katzenstein PJ, editor. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press; 1996. p. 107-132.

¹³⁰ Farrell T. *Military Adaptation in War: With Fear of Change*. Cambridge, UK: Cambridge University Press; 2010.

¹³¹ Janowitz M. *The Professional Soldier: A Social and Political Portrait*. New York: Free Press; 1971.

¹³² Nagl JA. *Learning to Eat Soup with a Knife: Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam*. Chicago: University of Chicago Press; 2005.

ข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้กรอบปฏิบัติการแบ่งเป็น 4 สภาวะ คือ สภาวะการแข่งขัน สภาวะวิกฤต สภาวะความขัดแย้ง และสภาวะหลังความขัดแย้ง

หลักนิยมใหม่นี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและวิสัยทัศน์กองทัพบก ที่ว่า "กองทัพบกภายในปี 2580 จะเป็นกองทัพที่มีศักยภาพ ทันสมัย เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน และเป็นหนึ่งในกองทัพชั้นนำของภูมิภาค" โดยมุ่งเน้นการบูรณาการปฏิบัติการ ข้ามมิติ การสร้างความได้เปรียบในการตัดสินใจและความเหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสาร รวมถึงความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21